

VSEBINA

PREDPISI OBČINSKIH SKUPŠČIN

OBČINA KRANJ

259. Smernice za družbeni plan občine Kranj za obdobje 1981 – 1985

Predpisi občinskih skupščin

Občina Kranj

259.

Na podlagi zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije (Uradni list SFRJ, številka 6/76) je Skupščina občine Kranj na seji zбора združenega dela, zбора krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zбора dne _____ sprejela

SMERNICE

za družbeni plan občine Kranj za obdobje 1981-1985

Smernice za družbeni plan občine Kranj za obdobje 1981 – 1985 so dokument, ki izraža osnovne smeri razvoja občine ter osnovne možnosti in pogoje za uresničevanje teh smeri v naslednjem planskem obdobju. Smernice imajo zato bistven pomen in vlogo v procesu priprave družbenega plana občine za obdobje 1981 do 1985.

Osnovo temeljnim usmeritvam razvoja občine, ki so opredeljene v smernicah, dajejo: strokovna projekcija razvoja, izražena v analizi razvojnih možnosti, družbeno sprejeta stališča o prednostnih hotenjih, kakor tudi prispevki začasnih komisij izvršnega sveta Skupščine občine Kranj za pripravo smernic.

Dokument najprej v globalu prikazuje dosednji razvoj občine, opredeljuje pomembne razvojne dosežke ter izpostavlja slabosti v razvoju. V nadaljevanju posebno prikazuje sedanjo razvojno stopnjo posameznih področij, opredeljuje nadaljnje usmeritve ter ukrepe za njihovo uresničevanje. Na podlagi usmeritev in ukrepov v končnem poglavju izpostavlja pomembnejše neposredne in skupne naloge.

V smernicah za družbeni plan občine za obdobje 1981 – 1985 opredeljene usmeritve morajo vsi nosilci planiranja v občini upoštevati pri opredeljevanju lastnih ciljev.

GLOBALNA OCENA DOSEDANJEGA DRUŽBENO-GOSPODARSKEGA RAZVOJA OBČINE KRANJ

1. Družbeni plan občine Kranj za obdobje 1976 – 1980 je bil zastavljen tako, da je zagotavljal kontinuiteto razvoja družbeno-ekonomskih odnosov in političnega sistema v občini, najpomembnejši cilji pa so bili tile:

2. 1. Razvijanje družbeno-ekonomskih odnosov, ki v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu zagotavljajo temeljne smotre samoupravne socialistične družbe in uveljavljanje takega položaja človeka-delavca, da bo povsem odločal o pogojih in rezultatih svojega dela in vsestransko razvijal svoje sposobnosti.

2. Izboljšanje življenjskih razmer in delovnih pogojev delavcev in občanov.

3. Doseganje skladne in pospešene gospodarske rasti na podlagi boljše izrabe obstoječih kapacitet, živega dela, materiala, energije in prostora.

4. Racionalnejše zaposlovanje novih delavcev, tehnično-tehnološki napredek, spremembe v strukturi gospodarstva in hitrejše uveljavljanje znanosti in znanja, kar naj bo osnova za rast družbenega proizvoda.

5. Večanje gospodarske moči na podlagi kvalitetnejšega dela (produktivnosti, akumulativnosti, ekonomičnosti), samoupravnega povezovanja gospodarstva in svobodne menjave dela med gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi.

6. Hitrejši razvoj primarnih in terciarnih dejavnosti kot dopolnilo razvoju industrije in za zadovoljevanje življenjskih potreb občanov.

7. Omejevanje škodljivih posegov v okolje in pospeševanje akcij za ohranjanje pokrajine, čistih voda in ozračja.

Vsi navedeni cilji naj bi se uresničevali v naslednjih materialnih okvirih: realna letna rast družbenega proizvoda naj bi bila 9 %, dohodka 8,5 %, pogodbenih in samoupravnih obveznosti 7,9 %, bruto OD 4,3 % in poslovnega sklada 25,4 %.

3. V doseganju razvoja smo v občini dosegli pomembne rezultate na skoraj vseh področjih gospodarskega in družbenega razvoja. Številni uspehi so pomemben dosežek delovnih ljudi naše občine, obenem pa tudi dobra osnova za nadaljnji kvalitetnejši razvoj. Tako daje pretežno uspešno uresničevanje osnovnih usmeritev tekočega srednjoročnega družbenega plana preteklemu obdobju obeležje pomembnih družbeno-ekonomskih dosežkov.

Proces preobrazbe družbeno-ekonomskih in drugih samoupravnih odnosov je bil v tem obdobju usmerjen predvsem v vsestransko krepitev vloge delavca v TOZD kot osnovne samoupravne skupnosti družbenega dela in življenja.

Aktivnost vseh dejavnikov v občini je bila posvečena tako uveljavljanju dohodkovnih odnosov, svobodni menjavi dela, pospeševanju združevanja dela in sredstev kot tudi uveljavljanju novega sistema samoupravnega družbenega planiranja. Rezultati, doseženi na posameznih področjih, so dokaj različni, vendar že zagotavljajo korenitejšo in kvalitetnejšo ter vsestransko vsebinsko preobrazbo družbeno-ekonomskih odnosov.

Osnovni kazalci gospodarskega razvoja kažejo, da smo v občini dosegli pretežno dobre gospodarske rezultate, posebno še v zadnjih dveh letih. V letu 1976 so restriktivni ukrepi ekonomske politike zavrlji gospodarsko rast in vplivali na počasnejše uveljavljanje kvalitetnih dejavnikov razvoja, tako da so bili skoraj vsi kazalci razvoja v glavnem pod načrtovanimi. S prenehanjem delovanja restriktivnih ukrepov in z uveljavljanjem ukrepov, ki so vzpodbudili domače povpraševanje in povečali kupno moč prebivalstva, je gospodarski razvoj občine dosegel izredno dinamiko.

Povprečna realna letna stopnja rasti družbenega proizvoda je v obdobju 1976 - 1978 nekoliko presežila načrtovano 9 % rast družbenega proizvoda. Hitrejšo rast od načrtovane je dosegel tudi dohodek, ki je v preteklih treh letih naraščal v povprečju za 12,8 % letno. Dosežena je bila tudi načrtovana 7 % rast družbene produktivnosti. Na izredno ugodne dosežene gospodarske rezultate ni vplivalo le močno povpraševanje na domačem tržišču, nanje so vplivala tudi lastna prizadevanja proizvajalcev po izboljšanju kvalitete proizvodov in storitev, po hitrejšem prilagajanju asortimenta proizvodov potrebam in željam kupcev, pa tudi pospešeno investiranje v novo opremo.

Povečana vlaganja v proizvodno opremo, v njeno obnovo in modernizacijo, so vplivala tudi na hitro rast fizičnega obsega industrijske proizvodnje. Doseženo je bilo 9,6 % povečanje obsega proizvodnje, katera je delno tudi odraz izboljšanja organizacije dela, nekoliko racionalnejšega zaposlovanja, inovacijske dejavnosti in vključevanje znanosti v proizvodnjo, vendar z vključevanjem kvalitetnih dejavnikov v naše gospodarstvo še vedno ne moremo biti zadovoljni.

Pomemben dosežek je večanje akumulativne in reproduktivne sposobnosti gospodarstva.

Sredstva za akumulacijo so bila v letu 1978 3-krat večja, sredstva za reprodukcijo pa 2-krat večja kot v letu 1976. Njune stopnje rasti so daleč presegle dinamiko naraščanja družbenega proizvoda.

Naraščal je tudi družbeni in osebni standard občanov Kranja. Z uveljavljanjem svobodne menjave dela in s samoupravno organiziranostjo družbenih dejavnosti so bili v tem obdobju doseženi tudi

pomembni rezultati na področju razvoja družbenih dejavnosti. Posebna pozornost je bila posvečena organiziranemu varstvu otrok, uvajanju celodnevnega šolstva, socialnemu varstvu in intenzivni stanovanjski gradnji. Dosedanja dinamika uresničevanja začrtanih nalog na področju družbenih dejavnosti daje realne možnosti, da bodo planske naloge v zvezi z izboljšanjem življenjskih razmer in delovnih pogojev delavcev in občanov uresničene.

V preteklih letih se je postopoma krepil položaj delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih. Vzpostavljene so bile možnosti za hitrejši nadaljnji razvoj krajevnih skupnosti. Tako postajajo krajevne skupnosti kot temeljna samoupravna skupnost pomemben in enakopraven dejavnik v razvoju samoupravnih socialističnih odnosov v občini.

4. Najpomembnejši nerešeni problemi pa so na naslednjih področjih:

a) Čeprav so bili rezultati uveljavljanja novih družbeno-ekonomskih in drugih samoupravnih odnosov v globalu ugodni, pa v popolnosti z njimi ne moremo biti zadovoljni. Uveljavljanje dohodkovnih odnosov peša predvsem v kvalitetnem smislu. Vse preveč je načelnih določb in premalo konkretnih osnov in meril za ugotavljanje prispevka temeljnih organizacij združenega dela in delavcev k ustvarjenemu dohodku. Ta ugotovitev velja za odnose pri pridobivanju skupnega prihodka fazno povezanih OZD in OZD trgovine in proizvodnje, za odnose v svobodni menjavi dela, pa tudi za pridobivanje in razporejanje skupnega dohodka. Zaradi nedodelanosti meril za ugotavljanje prispevka k ustvarjenemu dohodku dohodkovni odnosi še niso nadomestili pogodbenih razmerij.

Procesi združevanja dela in sredstev se prepočasno uveljavljajo in v premajhni meri temeljijo na skupnih dolgoročnih ciljih in interesih OZD. Pomanjkljivosti v procesih združevanja dela in sredstev se kažejo tudi v premajhni vključenosti delavcev, v šibkih točkah političnega dela in v preozkem pojmovanju integracijskih procesov. Zaradi takih vzrokov skupni dohodek kot ena izmed pomembnih oblik združevanja dela in sredstev še ni zažvela.

Pri prizadevanjih, da bi v procesu družbenega planiranja zagotovili uveljavljanje novih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov in krepitev vloge delavca kot odločilnega dejavnika razvoja, smo dosegli nekatere uspehe. Planski dokumenti tega obdobja so v določeni meri že rezultat samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja med temeljnimi nosilci v občini. Vendar pa ugotavljamo pri uveljavljanju novega sistema družbenega planiranja določene bistvene pomanjkljivosti. Te se v glavnem nanašajo na še vedno neenakovredno vključevanje vseh nosilcev v proces planiranja, na nepopolno vsebino planskih dokumentov in na slabosti v procesu usklajevanja planov med temeljnimi nosilci planiranja v občini.

b) Še vedno nismo dosegli bistvenih rezultatov na področju zaposlovanja, ker je ekstenzivno, tako po obsegu kot tudi po kvaliteti. Struktura zahtevnosti dela v gospodarstvu se kot odraz zaostajanja v izboljšanju organizacije in modernizacije dela prepočasno spreminja. Taka rast družbenega proizvoda še vedno v preveliki meri temelji na zaposlovanju novih delavcev, vse premalo pa je osnova za njegovo rast tehnično-tehnološki napredek, spremembe v strukturi gospodarstva in hitrejši prenos znanja v tekočo proizvodnjo.

c) Planiranih rezultatov zunanje-trgovinske menjave, t. j. 100 % pokritje uvoza z izvozom do leta 1980, ne bomo dosegli. Kratkoročno, neracionalno obnašanje naših proizvajalcev, njihova premajhna medsebojna povezanost za skupen nastop na zunanjih tržiščih in izredna konjunktura ter relativna nezahtevnost domačega trži-

šča odvrtačajo proizvajalce od večjih naporov za obsežnejše in hitrejšo vključevanje v mednarodno menjavo. Res je, da predelovalni značaj kranjske industrije veže naše gospodarstvo na močno uvozno odvisnost. Vendar ima naša industrija po eni strani velike še neizkoriščene izvozne možnosti (predvsem v deželah v razvoju), po drugi strani pa prepočasno uveljavlja ukrepe za zmanjšanje uvoza in njegovo nadomeščanje s surovinami in proizvodi domače proizvodnje.

d) Eden bistvenih ciljev tekočega srednjoročnega družbenega plana občine je bil odpravljanje strukturnih neskladij med primarnim, sekundarnim in terciarnim sektorjem gospodarstva. V planskih dokumentih smo se opredelili zlasti za hitrejši razvoj primarnega in terciarnega sektorja ter za odpravljanje strukturnih neskladij znotraj industrije. Nobena naloga doslej v celoti ni bila uresničena in verjetno tudi do konca tekočega planskega obdobja ne bo. Vzroke takega stanja je potrebno iskati predvsem v razdrobljenosti, v premajhni lastni angažiranosti OZD, njihovem nepovezovanju na trajnejših - dolgoročnejših osnovah, delno pa tudi v premajhni pozornosti, ki jo je pospešenemu razvoju teh sektorjev in dejavnosti posvečala celotna družbenopolitična skupnost.

e) Razvoju komunalne dejavnosti je bil kot enemu izmed pomembnih činiteljev nadaljnega skladnega družbenega in gospodarskega razvoja občine v družbenem planu dan velik poudarek. Na vrsti področij komunalne dejavnosti pa izvajanje planskih nalog močno zaostaja. Pomanjkanje finančnih sredstev, izvajalskih kapacitet, neusklajeno planiranje in nepravčasna priprava upravno-tehnične dokumentacije, kot tudi velik obseg nezadovoljenih potreb iz prejšnjega obdobja so bistveni vzroki tega zaostajanja.

DOSEDANJI GOSPODARSKI IN DRUŽBENI RAZVOJ OBČINE IN USMERITVE Z UKREPI NA POSAMEZNIH PODROČJIH ZA OBDOBJE 1981 - 1985

I. RAZVOJ SOCIALISTIČNIH SAMOUPRAVNIH ODNOSOV V OBČINI

A) Ustavna in zakonska določila ter idejnopolitična izhodišča razvoja družbeno-ekonomskih odnosov in političnega sistema uspešno uresničujemo.

V razvoju in dograjevanju občine kot samoupravne skupnosti in pri uveljavljanju njenih funkcij temeljne družbenopolitične skupnosti gre za nadaljnje izpopolnjevanje procesa uresničevanja ustavnih določil v vlogi in delovanju občine, za utrjevanje položaja delovnega človeka in občana kot samoupravljalca in za krepitev moči samoupravnih organizacij in skupnosti in njihovih spoznanj na podlagi lastnih izkušenj, da na samoupravnih osnovah rešujejo medsebojne probleme in usklajujejo interese. Pri tem postopno presegamo ozka pojmovanja občine le kot občinske in njej odgovornih organov v funkciji institucij politične oblasti.

zemstvu. Posebej uspešno je sodelovanje mladinskih organizacij in mladine s pobratenimi mesti doma in v tujini.

V preteklosti med temi subjekti ni prišlo do tesnejšega sodelovanja na gospodarskem področju, pozitivni rezultati pa so doseženi na kulturnem in športnem področju. Začelo se je tudi globlje sodelovanje z zamejskimi Slovenci na Koroškem (Avstrija).

Med občinami na Gorenjskem je bilo že dosedanje sodelovanje dokaj uspešno in tudi raznoliko, saj je posegalo na različna področja družbenega življenja, ostaja pa še dosti neizkoriščenih možnosti.

Celotna družbena aktivnost pri preobrazbi družbenoekonomskih odnosov je bila usmerjena zlasti na nekatera najpomembnejša področja, kot so: uveljavljanje samoupravnega družbenega planiranja, uresničevanje dohodkovnih odnosov na vseh področjih in v vseh fazah družbene reprodukcije, uresničevanje svobodne menjave dela in celotna samoupravna organiziranost na vseh področjih. Rezultati, ki so jih delavci dosegli v tem obdobju so dokaj različni, tako po izvirnosti v pristopu in intenzivnosti delovanja pri spreminjanju družbenoekonomskih odnosov, kot po sposobnosti pri iskanju, razčlenitvi in uresničevanju teh sprememb.

Delegatski sistem se je utrdil v zavesti delovnih ljudi in občanov kot njihova neodtujljiva pravica in učinkovito sredstvo za neposredno uveljavljanje njihovih interesov in potreb. Pomembni uspehi so bili doseženi v samoupravnem organiziranju temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, pa tudi v izgrajevanju in delovanju celotnega institucionalnega organizma delegatskega sistema. Ob tem ugotavljamo, da je bilo uveljavljanje delegatskega sistema v največji meri odvisno od poglobljanja samoupravnih odnosov in temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti in aktivnosti osnovnih družbenopolitičnih organizacij pri ustvarjanju ustrežnejših družbenopolitičnih pogojev za uspešno delovanje delegacij in delegatov, stalne delovne povezanosti delegacij z delovnimi ljudmi, oblikovanju smernic, temeljnih stališč in delegatskih pobud, pa tudi od razvijanja demokratičnih komunikacij med samoupravnimi in državnimi organi in celotno družbeno strukturo.

B) Usmeritve in ukrepi:

1. Občina mora kot samoupravna skupnost delovnih ljudi in občanov, njihovih samoupravnih organizacij in skupnosti, kakor tudi z vsemi organi in organizacijami političnega sistema predvsem:

– zagotavljati razvoj družbenoekonomskih odnosov in samoupravne socialistične demokracije,

– spodbujati tako odprto delovanje vseh njenih subjektov, ki preganja ozkost, zapiranje vase in monopolno privzemanje pravice odločanja o družbenih in skupnih interesih,

– podpirati in spodbujati svobodno gibanje dela in sredstev ter pretok idej, spoznanj in pobud na vseh področjih družbenega dela in življenja ne glede na občinske meje,

– zagotavljati uveljavljanje družbene narave dohodka, ki ga pridobivajo in o njem odločajo delavci temeljne organizacije združenega dela,

– zagotavljati, da postaja življenje v občini tudi nosilec nove etike in humanih odnosov, solidarnost pa izraz skupne odgovornosti in interesov za uveljavljanje in povečevanje delovnih in ustvarjalnih sposobnosti vsakogar in za čimvečji prispevek

– zagotavljati razvoj zdravstvenega okolja in humanih pogojev življenja delovnih ljudi in občanov,

– skrbeti za samoupravno organiziranost in združevanje delavcev na podlagi njihovih ustavnih pravic in obveznosti v TOZD, za položaj delavcev v dislociranih obratih, za združevanje v take oblike združevanja dela in sredstev, ki omogočajo večjo produktivnost in višji dohodek,

– skrbeti za ustrezno samoupravno preobrazbo bank, za najbolj racionalno gospodarjenje in obračanje sredstev v njih, za smotno združevanje dohodka in za odpiranje in povezovanje gospodarskih organizacij neposredno ali preko upravljalcev drugih bank ne glede na občinske in republiške meje,

– spremljati razvoj gospodarstva in družbenih služb in upoštevati njihov razvoj s pomočjo dogovorov in samoupravnih sporazumov o temeljnih planov kot podlago družbenih planov občine.

2. Prizadevanja za izboljšanje medobčinskega sodelovanja bodo usmerjena zlasti v naslednje:

– z nadaljnjim razvojem gospodarstva se bomo vključevali in uresničevali politiko skladnega razvoja območij v SRS in SFRJ,

– še naprej bomo podpirali družbeno politično in kulturno sodelovanje med mesti v Jugoslaviji in izven nje,

– združeno delo bo v svojih programih gospodarskega sodelovanja uresničevalo sodelovanje med pobratenimi mesti v Jugoslaviji,

– na področju družbenoekonomskih odnosov moramo vzpodbujati skupne analize, ugotavljati možnosti za skupna vlaganja na vseh področjih združenega dela,

– s pobratenimi mesti Oldham, La Ciotat, Rivoli in nekaterimi drugimi mesti bomo nadaljevali sodelovanje, s tem da bomo skušali doseči novo kvaliteto v gospodarskem sodelovanju in višjo raven v drugih, že ustaljenih oblikah sodelovanja,

– s Slovenci na Koroškem (Avstrija) moramo skladno z njihovimi potrebami in interesi ter našimi možnostmi bolj razvijati gospodarsko sodelovanje. Hkrati moramo popestriti kulturno in športno sodelovanje, zlasti z društvi v občinah, ki mejijo na našo občino,

– na Gorenjskem bomo ugotovili skupne usmeritve, jih vnesli v planske dokumente gorenjskih občin in na tej osnovi delovali zlasti na področju varstva okolja, usmerjenega izobraževanja, infrastrukture, ipd.,

– odgovorno bomo oblikovali politiko regijskih organov družbenopolitičnih organizacij, SO in SIS,

– razvijali medsebojno obveščenost zlasti z dobro programsko in uredniško politiko časopisa »Glas«,

– intenzivneje bomo razvijali že obstoječe organe in organizacije, ki delujejo v okviru potreb Gorenjske – PTT, Elektro, bančništvo, zavarovalstvo, inšpekcijske službe, zdravstvo, itd.

3. Na področju pridobivanja in razporejanja dohodka moramo zagotoviti celotno in sočasno odločanje o osebnih, skupnih in splošnih družbenih potrebah, o sredstvih za razširitev materialne osnove dela in o sredstvih rezerv, kar bo omogočilo uveljavljanje načela soodvisnosti med gibanjem dohodka in vsemi nameni porabe.

Težišče nadaljnega dela pri razporejanju dohodka in čistega dohodka mora biti v oblikovanju kriterijev in meril za ugotavljanje dejanskega prispevka delavcev k ustvarjanju nove vrednosti, kar vključuje osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke in za ugotavljanje dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti. Tako se morajo sredstva za osebne dohodke oblikovati glede na doseženi dohodek in ne pod vplivom tekočih ekonomskih gibanj in ne

– pri uresničevanju svobodne menjave dela je treba na vseh področjih pospešeno iskati nove rešitve, ki bodo prispevale k hitrejšemu uveljavljanju te vrste družbenoekonomskih odnosov. Največ pozornosti bo potrebno posvetiti razreševanju naslednjih vprašanj: določitvam normativov in standardov storitev oz. proizvodov, osnovam in merilom za določanje cene za zagotavljanje sredstev, medsebojnimi pravicami, obveznostim in odgovornostim, kakor tudi načinu spremljanja izvajanja samoupravnih sporazumov o temeljnih planov, ki so osnova za urejanje medsebojnih pravic, obveznosti in odgovornosti in svobodni menjavi dela.

5. Celoten proces zdrževanja dela in sredstev mora temeljiti na skupnih dolgoročnih ciljih in interesih, določenih v planih. Pri združevanju in delovne organizacije in sestavljene organizacije združenega dela, pa tudi v poslovne skupnosti morajo biti dane vsebinske osnove, kot so: proizvodno, delovno in poslovno povezovanje, delitev dela, vzajemno izboljšanje pogojev za delo, skupno proučevanje in nastopanje na domačem in tujem trgu.

V organizacijah združenega dela v občini je še vrsta možnosti povezovanj, tako znotraj občine kot tudi zunaj nje.

Povezovanja so aktualna na področjih agroživilskega kompleksa, terciarnega sektorja, projektantskih organizacij, komunalnega gospodarstva, tekstilnih konfekcionarjev, izkoriščanja računskih centrov in organizacije družbene prehrane.

Pri tem je treba poleg specifičnih potreb na posameznih področjih upoštevati predvsem tele vidike:

– skupna vlaganja
– povezava na področju ekonomskih odnosov s tujino
– delitev dela
– specializacija, raznovrstnost in celovitost ponudbe.

6. Uveljavljanje dohodkovnih odnosov med proizvodnimi in trgovskimi organizacijami mora teči hitreje. Samoupravni sporazumi o ustvarjanju skupnega prihodka in skupnega dohodka morajo biti konkretnjši kot doslej in morajo urejati medsebojne odnose z določanjem osnov in meril za delitev skupnega prihodka in dohodka, prodajne cene, pa tudi standarde stroškov, način prevzemanja skupnega rizika in skupnega planiranja.

7. Preobrazba družbenoekonomskih odnosov na področju samostojnega osebnega dela v gospodarskih dejavnostih (obrt, gostinska, avtoprevozniška dejavnost in prodaja na drobno) mora temeljiti na vključevanju v samoupravno združeno delo na podlagi skupnih interesov ter po načelu prostovoljnosti in enakopravnosti. Pri tem imajo pomembno vlogo zadrage in druge oblike združevanja in obrtna združenja, pa tudi pogodbene organizacije združenega dela, zato je treba v vseh teh poglobljati odnose, ki so opredeljeni v zakonu o združenem delu in v obrtnem zakonu.

8. Preobrazbo družbenoekonomskih odnosov bodo kmetje dosegli s pospešenim združevanjem svojega dela, zemljišč in delovnih sredstev med seboj in z delom delavcev ter z družbenimi sredstvi v kmetijskih zadrugah in v drugih oblikah združevanja. S temi oblikami združevanja so dane osnove za odločanje o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka, dohodka in čistega dohodka, ki so v takšnih oblikah združevanja doseženi.

9. V nadaljnjih prizadevanjih za razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in solidarnostno zadovoljevanje interesov in potreb delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti bo treba zagotoviti, da se bo krajevna skupnost še bolj uveljavljala kot odprta samoupravna posebna interesna skupnost ljudi, sestavina družbeno-

ekonomskih odnosov in s tem podlaga in dejavnik razvoja socialističnega samoupravljanja. Postati mora interesna skupnost neposredne povezanosti ljudi v kraju bivanja in v različnih oblikah združevanja dela in sredstev in vsepomembnejši temelj za razvoj samoupravne komunne.

10. Pri uveljavljanju in razvoju delegatskega sistema je treba v prihodnjem planskem obdobju:

1) Doseči še večjo povezanost delegacij in delegatov z delovnimi ljudmi in občani v njihovih temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih in s tem zagotoviti prisotnost avtentičnih interesov delovnih ljudi in občanov v delegatskih skupščinah, zlasti:

– z rednim informiranjem o delu delegacij, o aktivnosti in problemih delegatske skupščine,

– z oblikovanjem smernic za delo delegacij in delegatov in dajanjem predlogov za oblikovanje temeljnih stališč,

– s stalnim sodelovanjem delegacij s samoupravnimi organi temeljne samoupravne organizacije oz. skupnosti, zlasti z dajanjem pobud za sklic zborov, za skupne seje z delavskim svetom ter skupščino oz. svetom krajevne skupnosti in s sodelovanjem z DPO,

– s sodelovanjem delegacij za občinsko skupščino in skupščino SIS, s sodelovanjem z delegacijami drugih samoupravnih organizacij in skupnosti,

– z uresničitvijo načela, da mora sestava delegacije zagotoviti zastopanje delavcev vseh delovnega procesa in ustrežati socialni strukturi temeljne samoupravne organizacije oz. skupnosti.

2) Konference delegacij uveljaviti kot oblike družbene konsultacije delegacij ter politične in strokovne pomoči delegacijam:

– z oblikovanjem stališč delegacij pred vsako sejo konference ter njihovega usklajevanja in dogovarjanja za skupna stališča na sejah konference,

– z vključevanjem družbenopolitičnih organizacij in drugih socialističnih ustvarjalnih sil v delo konferenc delegacij.

3) Občinsko skupščino uveljaviti kot dejavnik povezanosti in usklajevanja vseh samoupravno in družbenopolitično organiziranih interesov, ko gre za opredeljevanje, oblikovanje, sprejemanje in uresničevanje družbenih odločitev:

– s tem, da bodo v programiranju dela zborov občinske skupščine zajete pobude in predlogi delegatske baze in da bo program dela zborov tudi dogovor in program družbenopolitične aktivnosti vseh organiziranih družbenih subjektov,

– z dajanjem pobud za sklepanje samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov,

– z doslednim nadzorom nad uresničevanjem sprejetih sklepov,

– z oblikovanjem stalnih in začasnih delovnih teles, ki bodo prispevala h kvalitetnejši pripravi gradiv, omogočila sodelovanje samoupravnih organizacij in skupnosti in njihovih delegacij v pripravi odločitev, ugotavljala in obravnavala pobude, predloge, mnenja in pripombe samoupravno organiziranih delovnih ljudi in občanov in skrbela za spremljanje izvajanja določene politike,

– z obravnavanjem pomembnejših gradiv in zadev na sejah zborov občinske skupščine, o katerih odločata skupščini SRS in SFRJ.

4) Samoupravne interesne skupnosti uveljaviti kot mesto usklajevanja in neposrednega uveljavljanja samoupravnih interesov delovnih ljudi in občanov:

– s povečanjem vpliva uporabnikov na oblikovanje programov in planov posameznih SIS,

– z aktiviranjem delegacij za skupščine SIS ne le pri proučevanju gradiva na seje zborov, temveč v oblikovanju pobud in predlogov za reševanje problemov v SIS,

– z vključevanjem skupščin SIS, ki so del skupščinskega sistema, v delo občinske skupščine v vseh primerih, ko so pristojne odločati enakopravno z zbori občinske skupščine in delovanjem skupščin SIS kot konferenc delegacij za skupščine SIS v republiki.

5) Nadalje razvijati delovanje družbenopolitičnih organizacij v delegatskem sistemu:

– s programiranjem dela zborov občinske skupščine in skupščin SIS,

– z oblikovanjem usmeritev in stališč za delo delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti ter dajanjem pobud in predlogov za delo delegatskih skupščin,

– z uresničevanjem razmerij z izvršilnimi in upravnimi organi in nadzora nad njihovim delom,

– uresničevanjem odgovornosti delegatov za delo v delegacijah in delegatskih skupščinah.

6) Zagotoviti ustrezno delovanje organov državne uprave v funkciji delegatskega sistema:

– z uresničevanjem razmerij teh organov do organizacij združenega dela, drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, DPO, družbenih organizacij in občanov,

– s tako organizacijo dela upravnih organov, ki bo omogočila učinkovito uresničevanje pravic, obveznosti in pravnih koristi delovnih ljudi in občanov,

– z ustanavljanjem družbenih svetov za posamezne upravne organe oz. upravna področja,

– z izboljšanjem kadrovske strukture, materialnih in drugih pogojev dela in modernizacijo poslovanja.

7) Uveljaviti družbene svete kot obliko demokratične priprave predlogov za sprejem odločitev in nadzora nad njihovim uresničevanjem.

8) Strokovne službe SIS se bodo morale na vseh področjih organizirati tako, da:

– bo njihovo delo potekalo racionalno, brez podvajanja s službami državne uprave in na drugih področjih,

– bodo s svojim strokovnim delom omogočile delegatom odločanje na podlagi strokovno kvalitetno pripravljenih predlogov,

– bodo sekretarji skupnosti prvenstveno strokovni delavci.

9) Zagotoviti ustrezno informiranje delegacij, delovnih ljudi in občanov za delegatsko odločanje:

– z oblikovanjem in posredovanjem resničnih, celovitih, sprotnih in razumljivih informacij, ki bodo uporabne za delegatsko odločanje,

– z razvojem mreže informativnih skupin in izdajanjem glasil v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih,

– z učinkovitim delovanjem INDOK centra,

– z ureditvijo sistema informiranja za delegatsko odločanje,

– z usposabljanjem pripravljalcev gradiv za oblikovanje ustreznih informacij.

10) Skrbeti za ustavno preoblikovanje, razvijati in utrjevati vlogo in položaj samoupravnega sodstva, zlasti:

– z razvijanjem posebnih sodišč združenega dela v posameznih SIS na področju družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje, kjer obstajajo potrebe in pogoji,

– z uveljavljanjem notranjih arbitraž v organizacijah združenega dela ter stalnih in občasnih arbitraž pri reševanju sporov in odnosov blagovnega prometa,

– z uveljavljanjem poravnalnih svetov v KS,

– z razvijanjem sistema pravne pomoči delovnim ljudem in občanom.

11) Zagotavljati pogoje in možnosti, da delovni ljudje in občani postanejo nosilci in pobudniki varstva ustavnosti in zakonitosti:

– s krepitvijo nadzora vseh družbenih dejavnikov nad skladnostjo odločitev organov samoupravnega in družbenega odločanja z ustavo, zakoni in samoupravnimi splošnimi akti,

– z izboljšanjem delovanja samoupravne delavske kontrole v vseh oblikah združenega dela,

– z učinkovitim delom organov inšpekcijskega nadzorstva in drugih organov odkrivanja, službe družbenega knjigovodstva, organov pregona in sojenja,

– s sprejemanjem in izvajanjem ukrepov za družbeno varstvo samoupravnih pravic in družbene lastnine.

II. USMERJENOST V DINAMIČEN IN STABILEN RAZVOJ

Osnovna usmeritev v naslednjem srednjeročnem obdobju mora biti dinamičen, stabilen in usklajen razvoj gospodarskih in družbenih dejavnosti.

Gospodarstvo se mora razvijati na osnovi naslednjih kvalitetnih dejavnikov: večjega in hitrejšega vključevanja znanja, raziskovalnega dela in inovacij v proizvodnjo, odpravljanja strukturnih neskladij v gospodarstvu in družbenih dejavnostih, uvajanja sodobnih tehnoloških in tehničnih dosežkov ob izboljšanju organizacije dela, smotrnejšega zaposlovanja, dolgoročnega in planskega vključevanja v mednarodno menjavo.

III. POLITIKA ZAPOŠLOVANJA

1.

A) V preteklih letih tega srednjeročnega obdobja je bila povprečna stopnja rasti zaposlenosti v občini 2,4 % letno. Planirana globalna stopnja rasti je bila torej nekoliko presežena, čeprav realizacija ne predstavlja bistvenih odmikov od planskih predvidevanj.

V naslednjem planskem obdobju moramo gibanje zaposlovanja planirati diferencirano. Skupni obseg zaposlenosti v občini ne sme presegati povprečne 2 %-ne stopnje letnega porasta, kar predstavlja 642 novih delavcev pri 30.715 povprečno zaposlenih v letu 1978. Pri tem so lahko povprečne letne stopnje v industriji le 1,5 %, to je približno 250 novih delavcev pri 16.400 povprečno zaposlenih v letu 1978, v terciarnih dejavnostih pa tudi 3 %, kar pomeni 215 novih delavcev letno pri 7.100 povprečno zaposlenih v letu 1978. Povprečna letna stopnja v negospodarstvu ne sme presegati 2,5 %, kar pomeni 100 novih delavcev letno pri povprečno 4.100 zaposlenih v letu 1978.

Ob tako načrtanih globalnih gibanjih je treba upoštevati prioritete razvoja posameznih panog po teh smernicah, prav tako pa tudi načrtovane strukturne spremembe znotraj področij. V nekaterih panogah lahko torej načrtujemo višje stopnje, v nekaterih pa moramo predvideti celo negativno gibanje zaposlenosti.

C) Ukrepi:

1. Zavestna odločitev delavcev v združenem delu in bodoče planiranje zaposlovanja v skladu s temi smernicami.

2. Dosledna presoja razvojnih načrtov in poslovnih orientacij OZD z vidika kadrovskih sprememb, ki jih bo sprememba povzročila.

Za uvedbo in izvajanje take presoje morajo poskrbeti poslovodni organi. Organizacija in izvedba strokovnega dela pa je naloga kadrovske službe. Izvedena mora biti ob pripravi srednjeročnih in letnih gospodarskih planov, tako da so izražene letne potrebe po kadrih že rezultat usklajenega dela.

3. Strokovna služba občinske skupnosti za zaposlovanje bo: zbirala in spremljala kratkoročne kadrovske plane ter opozarjala na ugotovljene odmike od planiranih usmeritev in polletno spremljala realizacijo gibanja zaposlovanja po OZD, ugotavljala odstopanja od plana in predlagala ukrepe.

2.

A) Širitev materialne proizvodnje in doseganje gospodarskih rezultatov v občini je v preteklih letih slonelo tudi na pridobivanju kadrov iz drugih občin in republik. Med novozaposlenimi je bilo do 40 % delavcev iz drugih krajev in republik, pri tem pa nismo vložili vseh naporov za aktiviranje vseh domačih rezerv.

Kadrovske viri občine pa tudi širšega območja, kjer je možna dnevna migracija, so omejeni ali izčrpani. Premalo izkoriščen vir pa predstavljajo težje zaposljive in invalidne osebe, tako med iskalci zaposlitve, kjer je takih skoraj 50 % kandidatov, kot tudi v OZD, kjer ob pomanjkanju preusposobitve in rehabilitacije ter ob razporejanju na neustrezna dela, ne morejo izkoristiti svojih preostalih delovnih zmognosti.

B) Usmeritev:

Nadaljnji razvoj materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti mora temeljiti predvsem na uporabi obstoječih kadrovskih virov in kadrovskih potencialov

vojnih načrtov in vseh tujih obsevnih praviloma upoštevati obseg naravnega prirastka kot edini možen, trajen in zanesljiv kadrovski vir.

Invalidne osebe je treba z ustreznimi metodami poklicne, socialne in medicinske rehabilitacije usposobiti za opravljanje dela in jih vključiti v normalno delovno okolje. V primerih, ko to ni mogoče, pa moramo njihovo delo organizirati v posebnih OZD, ki jih predvideva zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb.

C) Ukrepi:

1. Uporaba in upoštevanje makrode-mografskih ter makro in mikro kadrovskih podatkov pri pripravi srednjeročnih in kratkoročnih planov ter pri tekočih poslovnih odločitvah mora biti obveznost vseh poslovodnih in samoupravnih organov; strokovno osnovo naj dajejo upravni organi Skupščine občine, strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje in kadrovske službe OZD.

2. Ustanovitev rehabilitacijskega centra za potrebe usposabljanja invalidnih oseb. Naloga mora biti predmet skupne akcije vseh dejavnikov družbenopolitične skupnosti, posebno pa: izvršnega sveta Skupščine občine Kranj, sindikata, skupnosti socialnega varstva, skupnosti pokojninsko invalidskega zavarovanja in vseh organizacij združenega dela. Center bo moral pokrivati potrebe vseh gorenjskih občin, zato se bo potrebno povezati z ostalimi gorenjskimi občinami ter sodelovati tudi z republiški inštitucijami. Nosilca strokovne aktivnosti morata biti skupnost za zaposlovanje in skupnosti socialnega varstva, nosilec politične aktivnosti pa poseben organ pri medobčinskem svetu ZSS.

3. Okrepitev organizacije in izvajanje rehabilitacije invalidnih oseb mora biti obvezujoče posebej za tiste organizacije, ki imajo kadrovske in materialne pogoje za njeno izvajanje ter občutijo probleme invalidiziranja delavcev.

3.

A) Nova investicijska vlaganja nam ne prinašajo takšnih sprememb v strukturi dela, kot smo načrtovali. V preteklih letih tega srednjeročnega obdobja smo na novo odprtih delih in nalogah še vedno zaposlovali približno 40 % delavcev ozkega profila. Taka usmeritev ohranja obstoječa neustrezna razmerja med delovno intenzivnimi in kapitalno intenzivnimi panogami oz. organizacijami z vrsto negativnih ekonomskih posledic. Pa tudi z vidika kadrov povzroča neugodne rezultate, med katerimi so pomembni predvsem naslednji:

— velika potreba po delavcih, ki nimajo zahtevnejše strokovne izobrazbe (ozki profil — nepriučeni in priučeni delavci ter poklici ozkega profila) in jih v občini primanjkuje,

— s tem povezana nujnost mehanskega priliva v občino in povečanje potreb na področju infrastrukture in skupne porabe;

— premajhna uporaba znanja v proizvodnih procesih, kar ustvarja omejene možnosti za vključevanje priliva iz šol ali pa njegovo neracionalno koriščenje;

— poglobljanje razkoraka med interesi in nagnjenji mladine, ki se usmerja v poklice in delo ter realnimi možnostmi, ki jih ustvarjajo delavci v OZD in njihovih asociacijah.

B) Usmeritev:

V naslednjem srednjeročnem obdobju se moramo odločati le za tista investicijska

novi tehnološki. Poslovodni organi morajo delovno intenzivnih dejavnosti moramo odklanjati. Prav tako moramo preprečevati večje investicije v zgradbe oziroma nove delovne površine brez modernizacije proizvodnih sredstev ali sodobnejše tehnologije. Eventualne tehnološke presežke delavcev, ki se bodo ob tem porajali, pa moramo preusposabljanje in usmerjati na druga delovna področja.

C) Ukrepi:

1. To usmeritev morajo sprejeti delavci v OZD, samoupravni in poslovodni organi ter jo upoštevati pri planiranju bodočega razvoja, pa tudi pri tekočih poslovnih odločitvah.

2. Investicijske projekte je treba dosledno presojsati z dveh vidikov:

— Medobčinska gospodarska zbornica naj jih presoja z vidika uvajanja nove tehnike in tehnologije,

— z vidika možnosti realizacije kadrovskih potreb pa naj jih presoja občinska skupnost za zaposlovanje.

4.

A) Samoupravnega sporazuma o zagotavljanju življenjskih in kulturnih pogojev delavcem pri zaposlovanju še niso podpisale vse OZD v občini. Mnoge od tistih, ki so ga podpisale, pa določil tega sporazuma niso izvajale. Ob preje navedenih značilnosti zaposlovanja, kjer je imelo pomembno vlogo pridobivanje delavcev iz drugih območij, je to še posebnega pomena. Na ta način se je povečal pritisk za zadovoljevanje družbenega in osebnega standarda delavcev, ki so prišli v občino.

B) Usmeritev:

V naslednjih letih morajo vse OZD podpisati samoupravni sporazum o zagotavljanju življenjskih in kulturnih pogojev delavcev pri zaposlovanju ter določila tega akta tudi praktično izvajati.

C) Ukrepi:

Strokovna služba občinske skupnosti za zaposlovanje bo v sodelovanju s kadrovskimi službami in koordinacijskim odborom pri OSS nadzorovala izvajanje določil sporazuma.

5.

A) Izobrazbena struktura zaposlenih delavcev v občini je slabša od republiškega povprečja. Zaostaja predvsem v deležu višje in visoko-strokovnih kadrov v korist delavcev nižjih izobrazbenih stopenj. Pri tem pa obstaja še izkustvena ugotovitev, da v nekaterih okoljih tudi že zaposleni strokovnjaki lahko le deloma izkoristijo svoja znanja.

B) Usmeritev:

Bistveni korak k spremembi kadrovske strukture mora biti struktura investicij. Poleg tega bodo morale vse OZD odločneje kot do zdaj izvajati vrsto drugih nalog, ki omogočajo izboljšanje kadrovske strukture

ter dvig strokovnega in družbenopolitičnega znanja zaposlenih delavcev, ob tem pa ustvarjati možnosti in pogoje za njegovo dejansko izkoriščanje, odkrivati in odpravljati vzroke, ki preprečujejo ali ovirajo izkoriščanje znanja strokovnjakov.

C) Ukrepi:

1. Spremljanje kadrov in njihovega razvoja v OZD ter vzpodbujanje sposobnih za izobraževanje iz dela in ob delu.

2. Štipendiranje kadrov, ki jih bodo OZD potrebovale v skladu s svojimi plani razvoja.

3. Prekvalifikacija kadrov, ki se še vedno pojavljajo zaradi razkoraka med sistemom in vsebino strokovnega šolstva ter potrebami združenega dela. Poleg OZD je za to nalogo posebej zadolžena tudi skupnost za zaposlovanje.

4. Funkcionalno usposabljanje zaposlenih v smeri pridobivanja strokovnih in družbenopolitičnih znanj (posebno za delavce z najmanj izobrazbe in tiste, ki opravljajo zahtevnejše delo, pa nimajo formalne izobrazbe).

6.

A) Pri delu zaposlenih občutimo pomanjkanje delovne motivacije, prav tako pa tudi motivacije mladih za vključevanje v določene poklice, stroke in dejavnosti. Posledica tega so pomanjkanje cele vrste poklicev, predvsem tehničnih smeri in pa visoke stopnje fluktuacije delavcev.

To ima trojni negativni učinek:

- zmanjšanje storilnosti na delih in nalogah, kjer pride do menjave;
- stroški za usposabljanje novega delavca;
- pojavi navideznih deficitov kadrov v dejavnostih z visoko stopnjo fluktuacije.

B) Usmeritev:

V naslednjem srednjeročnem obdobju moramo v naši družbenopolitični skupnosti delovati v več smereh:

- raziskati in ugotoviti moramo motivacijske faktorje, ki delujejo kot privlačni moment za obstanek delavcev v določenih poklicih in dejavnostih ali za vključevanje novih kadrov v take poklice;
- doseči je treba ustrezno vrednotenje posameznih del in izboljšati kriterije za merjenje uspešnosti in nagrajevanje po rezultatih dela;
- v okoljih, kjer se v večjem obsegu pojavlja hotena fluktuacija, moramo odkrivati dejanske vzroke zanjo in izvajati ukrepe za njihovo odpravo.

C) Ukrepi:

1. Izdelava raziskovalne študije o motivacijskih faktorjih, ki vplivajo na izbiro poklica oz. smeri izobraževanja, zadovoljstvo pri delu in stalnost v OZD. Delovno skupino za izvedbo študije imenuje občinska raziskovalna skupnost, financirajo pa jo zainteresirani dejavniki v občini s pomočjo združevanja sredstev.

2. Merjenje uspešnosti in delitev sredstev za OD po rezultatih dela mora izhajati iz konkretnih razmer in značilnosti posameznih dejavnosti in OZD, zato morajo to nalogo tudi izvesti delavci, ki v njih združujejo delo. Občinski sindikalni svet in komisija za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu pri Skupščini občine Kranj bosta pri tem nudila strokovno in organizacijsko pomoč.

3. Analiza vzrokov fluktuacije mora postati obvezna naloga kadrovskih služb tistih OZD, kjer so stopnje fluktuacije nad povprečjem panoge. Skupnost za zaposlovanje mora stalno spremljati obseg pojava (tudi po OZD) in nanj opozarjati.

7.

A) Razkorak med razpoložljivimi in potrebnimi delavci ne obstaja le v obsegu, ampak tudi v strukturi po stopnjah izobrazbe in v poklicni strukturi, kar izhaja že iz razkoraka med potrebami ter mrežo ipk kapaciteto šol oziroma vsebino učnih programov. V zadnjih letih se je ta razkorak celo poglabljajal. Ugotavljali smo neravnovesje med kadrovskimi potrebami in poklicnimi odločitvami kandidatov za šolanje na eni strani ter med interesi mladine, kadrovskimi potrebami in kapacitetami strokovnih šol na drugi strani. Problem je zelo kompleksen in se pojavlja v več pojavnih oblikah ter ne obeta kratkoročnih rešitev.

Reševanje je mogoče z oblikovanjem sistema usmerjenega izobraževanja ter s smotno mrežo šolskih centrov. Poleg tega pa tudi oblikovanje štipendijske politike in njeno načrtno izvajanje.

B) Usmeritev:

Vsi dejavniki, ki se po svoji funkciji vključujejo v odpravljanje razkoraka med potrebami po kadrih in njihovim izobraževanjem ter v proces graditve in uresničevanja sistema usmerjenega izobraževanja, morajo pospešiti svoja prizadevanja z medsebojno usklajenimi interesi.

Potrebna bo tudi velika angažiranost OZD predvsem pri:

- proučevanju strukture in organizacije dela ter strukture in usposobljenosti kadrov,
- proučevanju kadrovskih in izobraževalnih potreb,
- delu v posebnih izobraževalnih skupnostih in izoblikovanju mreže novih centrov usmerjenega izobraževanja,
- povečanju in izboljšanju obstoječih šolskih kapacitet,
- sodelovanju pri organizaciji in izvajanju proizvodno tehničnega pouka v centrih usmerjenega izobraževanja, organizaciji in izvedbi delovne prakse udeležencev v izobraževanju,
- organizaciji spremljanja kadrov, poklicnemu usmerjanju ter usmerjanju izobraževanja iz dela in ob delu v vseh sredinah in na vseh nivojih,
- organizaciji služb in usposabljanju kadrov za izvajanje teh dejavnosti (kadrovske službe v DO, svetovalne službe v osnovnih šolah in centrih usmerjenega izobraževanja).

C) Ukrepi:

1. Oblikovanje mreže centrov usmerjenega izobraževanja.

2. Izvajanje poklicnega usmerjanja pri vseh nosilcih zaposlovanja in izobraževanja.

3. Uvajanje poklicnega usmerjanja v učnovzgojni proces v osnovni šoli in usmerjenem izobraževanju.

8.

A) Osrednji problem celotnega zaposlovanja in razvoja kadrov, od katerega je neposredno ali posredno odvisno reševanje vseh spredaj navedenih vprašanj in izved-

ba predlaganih usmeritev ter ukrepov je izvajanje temeljnih področij kadrovske funkcije v OZD ter funkcionalna in strokovna organiziranost kadrovskih služb.

Kadrovske službe v OZD so številčno prešibke in strokovno neustrezne. Zaradi tega planiranje potreb po delavcih ter kadrovskih in izobraževalnih potreb ni realno.

B) Usmeritev:

Skrb za izvajanje kadrovske funkcije v OZD mora postati prioritarna naloga OZD, DPO in drugih družbenih dejavnikov v prihodnjem planskem obdobju. Organizacije združenega dela morajo ob upoštevanju števila zaposlenih, nalog in planov razvoja OZD, organizirati službe, ki bodo izvrševale kompleksne naloge s področja kadrovske dejavnosti. Pri tem lahko vključujejo druge službe v delovni organizaciji in sodelujejo z DPO. Manjše delovne organizacije pa naj bi združevale ta opravila.

Kadrovska funkcija mora biti enakovredna ostalim funkcijam v organizacijah združenega dela, zato morajo imeti enakovreden status z njimi in ustrezno vrednotenje del in nalog.

Za izvrševanje del in nalog s kadrovskega področja morajo organizacije združenega dela sprejemati samo strokovno dovolj usposobljene nove delavce. Tistim, ki že opravljajo ta dela, pa omogočiti strokovno in funkcionalno usposabljanje.

C) Ukrep:

Zagotoviti celovito izvajanje kadrovske funkcije vsaj v tistih OZD, ki zaposlujejo nad 50 delavcev.

IV. RAZVOJ GOSPODARSTVA

1.

A) Gospodarstvo v občini Kranj se glede na doseženo stopnjo razvoja uvršča med zmerno razvita gospodarstva, nekatere komponente pa kažejo, da smo v bistvu že na prehodu v razvito gospodarstvo. Industrija je najpomembnejša gospodarska dejavnost v občini, temelji pa na velikem delu tehnološko nezahtevnih oz. delovno intenzivnih proizvodnj. Dosedanji gospodarski razvoj je torej temeljil predvsem na kvantitetnih razvojnih dejavnostih (ekstenzivno zaposlovanje). Razvoju industrije niso enako uspešno sledile druge gospodarske dejavnosti, kar je porajalo določena strukturna neskladja.

B) Usmeritev in ukrepi:

Osnovna usmeritev nadaljnjega razvoja gospodarstva v občini mora biti predvsem v:
- dinamični in stabilni rasti,
- hitrejšem uveljavljanju kvalitetnih dejavnikov razvoja in

Temeljni pogoji za ureničevanje take usmeritve je predvsem uspešno nadaljnje poglobljanje socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov v združenem delu.

2.

A) Na področju zunanje-trgovinske menjave v tekočem planskem obdobju ne bodo uresničeni zastavljeni cilji (100 % pokritje uvoza z izvozom). V širšem smislu pomeni to tudi, da bo prispevek OZD naše občine k izboljšanju plačilne bilance Slovenije in Jugoslavije manjši od predvidenega.

B) Usmeritve in ukrepi:

Učinkovitejšje vključevanje našega gospodarstva v mednarodno delitev dela je objektivna razvojna nujnost, zato mora večja usmerjenost v izvoz postati trajna proizvodna usmeritev organizacij združenega dela.

Uvoz mora v naslednjem planskem obdobju rasti počasneje od izvoza, pri čemer morajo OZD upoštevati zlasti naslednje:

1. Splošne usmeritve:

– s samoupravnim sporazumevanjem na področju zunanje-trgovinske menjave je potrebno doseči čim boljše rezultate, zato pa se je potrebno povezovati, tako znotraj občine kot v širšem jugoslovanskem prostoru.

– cilj samoupravnega sporazumevanja med udeleženci, ki skupno nastopajo na zunanjih tržiščih, mora biti doseganje višjega skupnega ustvarjenega dohodka, – posebna pozornost mora biti posvečena dolgoročni kooperaciji in specializaciji, kakor tudi obmejnemu gospodarskemu sodelovanju,

– prestrukturiranje gospodarstva ne sme potekati v taki smeri, da bi to negativno vplivalo na zunanjetrgovinsko bilanco.

2. Usmeritve na področju izvoza:

– ob naštetih splošnih usmeritvah je potrebno stalno analizirati možnosti plasiranja proizvodov glede kvalitete, količine, prostora, konkurenčnosti itd., – posebno pozornost je treba posvetiti ustreznejši regionalni strukturi izvoza – predvsem izkoristiti možnosti, ki jih nudijo tržišča dežel v razvoju, kar zahteva ustrezno organiziranost in sporazumevanje,

– poiskati možnosti za skupen nastop naših proizvajalcev na tujih trgih ter s tem kompletirati ponudbo,

– pospešiti sodobne oblike gospodarskega sodelovanja s tujimi partnerji na podlagi proizvodne kooperacije, znanstveno-tehničnega sodelovanja, skupnih vlaganj in drugih oblik dolgoročnega sodelovanja.

3) Usmeritve na področju uvoza:

– uvoz mora rasti počasneje od izvoza, – zmanjšati je potrebno odvisnost od uvoza tehnologije surovin in reprodukcijskega materiala ter ga nadomeščati z domačo proizvodnjo.

3.

Tudi v naslednjem planskem obdobju bo glavni nosilec gospodarske rasti industrijska proizvodnja, vendar mora njen razvoj temeljiti na kvalitetnih razvojnih dejavnostih.

Dejavnosti primarnega in terciarnega sektorja se morajo razvijati pospešeno. Izraz njihovega pospešenega razvoja mora biti večja udeležba teh sektorjev v celotnem ustvarjenem družbenem proizvodu gospodarstva občine. Hitrejši razvoj teh sektorjev bo temeljil predvsem na večjem dohodkovnem povezovanju med

tudi na selektivni in učinkoviti politiki kreditiranja ter na višji stopnji zaposlovanja od povprečne.

4.

A) V kmetijstvu so bili doseženi ugodni rezultati, če jih presojava z naravnimi kazalci, saj v poljedelstvu in živinoreji pridelek vsa leta narašča. Težek položaj pa je v kmetijstvu pri ustvarjanju sredstev za razširitev materialne osnove dela. Ta sredstva so realno nazadovala. To kaže na to, da ustvarjeni dohodek v kmetijstvu v glavnem zadošča le za zadovoljevanje skupnih in osebnih potreb delavcev, medtem ko za razvoj ostaja zelo malo sredstev.

Problematika kmetijstva se kaže zlasti v naslednjem:

– dohodkovni odnosi med proizvodnjo, predelavo in prodajo kmetijskih proizvodov še niso uveljavljeni,

– ne dosegamo planiranih rezultatov pri živinski krmi,

– kažejo se tendence v zmanjševanju proizvodnje mleka,

– socialno-ekonomska varnost kmečkih prebivalcev ni zagotovljena zaradi premajhnih obdelovnih površin na posameznih kmetijah,

– neugodna starostna struktura kmečkih zavarovancev,

– odhajanje mladih ljudi s kmetij,

– visoki proizvodni stroški v hribovitih predelih in zato izguba v tej proizvodnji,

– preslaba povezanost kmetijstva kot proizvajalca in ostalega združenega dela kot porabnika hrane.

B) Usmeritve in ukrepi:

Osnovna usmeritev v razvoju kmetijstva mora biti optimalna izraba proizvodnih virov in povečanje samooskrbe s hrano. V občini imamo možnosti, da še vnaprej razvijamo zlasti proizvodnjo mleka in mesa v živinoreji ter pridelovanje krompirja, krme in žit v poljedelstvu. Zato je treba zagotoviti zlasti:

– povečanje in združevanje obdelovalnih površin v večje komplekse in podružbljanje kmetijske proizvodnje,

– smotrno izrabo in zaščito razpoložljivih kmetijskih zemljišč in plodne zemlje,

– skupna vlaganja kmetijstva, trgovine in predelovalne industrije na osnovi dohodkovne povezanosti,

– ustanovitev interesne skupnosti za pospeševanje kmetijstva, ki bo mesto dogovarjanja med proizvajalci in porabniki hrane,

– reševanje ekonomskih in socialnih problemov v zasebnem kmetijstvu,

– ohranitev hribovskih kmetij.

Nekatere druge usmeritve in ukrepi so tudi:

a) v družbenem kmetijstvu:

– povečanje površine, posejane z ječmenom in koruzo in za pridelovanje semenskega krompirja,

– povečanje njivskih površin z melioracijo krčevin in z dokupom zemljišč,

– povečanje površin za potrebe vrtarstva in cvetličarstva,

– usmeritev živinoreje mora biti še naprej v proizvodnjo mleka in mesa, kar je treba zagotoviti z ustreznimi razmerji med cenami proizvodnje in predelavo mleka in mesa,

– zagotovitev ustreznih tehnično-kmetijsko izobraženih kadrov in zmanjšanje sedanje fluktuacije,

– oblikovanje razvojno-raziskovalnih skupin in povezovanje z raziskovalnimi ustanovami v občini in izven nje.

b) zasebno kmetijstvo:

– znatno povečanje hektarskega pridelka žita in krompirja,

silazne krme in povečanje njene krmne vrednosti na hektar,

– povečanje pridelka drugih krmnih rastlin predvsem z intenziviranjem proizvodnje,

– večje povečanje travnih površin,

– posvečati več oskrbe planinskim pašnikom in preprečevati njihovo zaraščanje,

– povečanje proizvodnje vrtnin ob goju, da je vnaprej naročena,

– povečanje oddanega mleka,

– nadaljevanje dosedanjega uspešnega selekcijskega dela in osemenjanja,

– organiziranje kmetov za proizvodnjo prašičjega mesa,

– pospeševanje konjereje in ovčereje,

– učinkovitejšje organiziranje strokovnega pospeševalnega dela,

– zagotavljanje finančne stimulacije, kjer je to potrebno,

– podpirati investicije predvsem združenih kmetov, ki so dohodkovno povezani preko zadruga in investiranje v organizirano kmetijstvo,

– podpirati investicije združenih kmetov, ki so dohodkovno povezani preko zadruga,

– nadaljevati aglomeracijska in hidromelioracijska pospeševalna dela,

– pospeševati kmečki turizem.

5.

A) V občini Kranj je skupno 25.054 ha gozdov, to je 55,5 % celotne površine občine.

Od celotne površine gozdov je 20.811 ha gospodarskih gozdov in 557 ha degradiranih gozdnih sestojev (steljniki, grmišča, panjasti gozdovi).

V zadnjem obdobju se stanovanjska gradnja zaradi zaščite kmetijskih zemljišč vedno močneje usmerja na gozdne površine.

Gospodarska in varovalna funkcija gozdov po eni strani in kvaliteta kmetijskih zemljišč in njihovo ohranjanje na drugi strani zahteva, da pretehtamo vrednost gozdnih površin in se odločimo katere površine nameniti urbanizaciji.

B) Usmeritve in ukrepi:

Osnovna naloga v gozdarstvu bo optimalna izraba lesnoproizvodnega potenciala gozdov ob ohranjanju biološkega ravnotežja v gozdovih, kar je ena izmed najpomembnejših prvin zdravega okolja.

Opravljenе bodo zlasti tele naloge: obnova in nega gozdov, izgradnja in vzdrževanje gozdnih komunikacij, investiranje v razvoj zasebnega kmetijstva. Ker so gozdovi splošnega družbenega pomena in zahtevajo velika vlaganja, bo treba za izvajanje nalog zagotoviti dodatna sredstva.

V naslednjem obdobju bo tudi potrebno:

– posebno pozornost posvetiti zaščiti gozdov s trajno varovalno funkcijo,

– zaščiti gospodarske gozdove, izboljšati strukturo gozdov, uvajati sisteme gospodarjenja, ki bodo omogočali racionalnejšo izrabo gozdov,

– izboljšati tehnično opremljenost gozdov,

– na nekvalitetne gozdne površine, ki jih je treba natančno opredeliti naj se širi urbanizacija,

– predvideti postopnost razidave ter istočasno in usklajeno programirati gradnjo prometnih ureditev, komunalnih naprav ter predvideti ukrepe vodnogospodarske zaščite.

6.

A) Industrija je najpomembnejša gospodarska dejavnost občine Kranj (v letu 1978 je zaposlovala 62,3 % vseh zaposlenih v občini, ustvarila pa 64,3 % celotnega družbenega proizvoda). V celotnem povojnem obdobju teče spontan proces prestrukturiranja industrije, tako da deli industrije, ki so imeli včasih dominanten položaj v industriji (panoge, ki so se intenzivno razvijale v prvi fazi industrializacije), ta položaj izgubljajo. Industrija

kot celota dosega dobre gospodarske rezultate, pojavljajo pa se določena strukturna neakladja.

B) Usmeritev in ukrepi:

1. Industrija bo v naslednjem planskem obdobju svoj razvoj temeljila na kvalitativnih dejavnostih razvoja in bo še vedno glavno gibalno gospodarskega razvoja občine. Osnovne razvojne usmeritve industrije se morajo izražati predvsem v:

- usmeritvi na bolj produktivno in strokovno zahtevnejše delo z večjim deležem znanja in raziskovalnih dosežkov ter ob postopnem odpravljanju utrudljivega in monotonega fizičnega dela,

- opuščanju nizko-akumulativnih izdelkov in programov,

- usmerjanju v čim višjo stopnjo predelave,

- osvajanju novih izdelkov in hitrejšemu prilagajanju potrebam domačega in tujega trga,

- povezovanju dela in sredstev s proizvajalci surovin, s čimer bo zagotovljena redna oskrba s surovinami,

- povezovanju in delitvi dela z drugimi sorodnimi proizvajalci v Sloveniji in Jugoslaviji,

- opuščanju delovno intenzivnih programov v smeri kapitalno in razvojno intenzivnih programov.

2. Ob upoštevanju naravnega prirastka prebivalstva je dopustna stopnja rasti števila zaposlenih v industriji povprečno 1,5 % letno.

3. Upoštevač zgornje usmeritve predvidevamo, da se bodo hitreje od ostalih razvijala področja profesionalne elektronike in nekatera področja gumarske industrije, ker sta ti dve področji že doslej opredeljeni kot pomembni v razvoju SRS. Med programi OZD, ki ta področja pokrivajo, pa so tudi taki, ki pogojujejo ekstenzivni razvoj. Zato bo treba začeti s selekcijo obstoječih programov in se usmeriti v programe, ki bodo omogočali višjo tehnološko raven, višji dohodek na zaposlenega in večji izvoz. Take razvojne koncepte bo mogoče uresničevati samo z bistvenim izboljšanjem kvalifikacijske strukture zaposlenih.

4. Tekstilna industrija naj svoje usmeritve išče v: modernizaciji, zahtevnejši tehnologiji, proizvodnjo izdelkov z višjo stopnjo predelave, večjem obsegu vloženega znanja, hitrejšem prilagajanju trgu, dvigu kvalifikacijske strukture in zmanjšanju števila zaposlenih.

5. V obutveni industriji je treba obseg proizvodnje večati le na osnovi večje produktivnosti in ne na račun novega zaposlovanja, racionalizirati in modernizirati proizvodnjo in iskati novo kapitalno intenzivno proizvodnjo.

6. Tudi razvojne naložbe ostale industrije morajo biti v naslednjem planskem obdobju usmerjene v kvalitetne razvojne dejavnike. Naložbe, ki upoštevajo kriterije opredeljene v teh smernicah, bodo z vseh vidikov - torej tudi v kreditni politiki - obravnavane prednostno. Osnovni elementi pri zagotavljanju sredstev za te naložbe pa morajo biti sovlaganja, temelječa na skupnih interesih posameznih gospodarskih subjektov.

7.

A) Dejavnosti terciarnega sektorja gospodarstva (trgovina, gostinstvo in turizem, malo gospodarstvo) najbolj zaostajajo v doseganju razvojnih ciljev.

B) V naslednjem srednjeročnem obdobju moramo zagotoviti hitrejši razvoj terciarnega sektorja, kar je treba zagotoviti zlasti z:

- povečevanjem deleža družbenega proizvoda terciarnih dejavnosti v družbenem proizvodu celotnega gospodarstva,

- z rastjo števila zaposlenih tudi do 3 % letno,

- z učinkovitejšim povezovanjem terciarnih dejavnosti med seboj in z drugimi deli združenega dela.

Usmeritve in ukrepi:

a) na področju trgovine

- dohodkovno povezovanje s proizvodnimi organizacijami združenega dela,

- hitrejšo prilagajanje zahtevam potrošnikov in sodelovanje s potrošniškimi sveti,

- povezovanje z drugimi trgovskimi organizacijami, še posebej to velja, kadar same niso sposobne zadovoljiti potrebe potrošnikov v občini, bodisi po obsegu ali pa po kvaliteti,

- izgradnja novih prodajnih in skladiščnih zmogljivosti za maloprodajo in za veleprodajo,

- preurediti vsaj 1.500 kv. m prodajnih površin pretežno živilske stroke v samopostrežne prodajalne,

- v starem delu mesta Kranja dati prednost trgovini na drobno s čimbolj raznovrstno izbiro drobnega blaga.

b) na področju gostinstva in turizma:

- bodoče razvojne usmeritve je treba iskati v okviru zimskošportnega, izletniškega in tranzitnega turizma, predvsem pa v povečanju pestrosti in kvalitete ponudbe,

- kompletiranje ponudbe gostinstva in turizma ter povezava s kmetijskimi in drugimi organizacijami združenega dela na dohodkovnih osnovah,

- pospešeno razvijanje gostinstva in turizma na območju Jezerskega, Kravca in Preddvora in v nekaterih krajih, kot so Jošt, Šmarjetna gora, Besnica, Bela, Bašelj in v okolici mesta Kranja.

Možnosti in potrebe se kažejo zlasti v naslednjem:

1. Jezersko - povečanje hotelskih kapacitet z izgradnjo spremljajočih objektov, penzioni s 30-50 ležišči, turistične sobe, prostori za kampiranje, kmečki turizem,

2. Kravec z okolico - nadaljni razvoj rekreacijsko-turističnega centra, za kar je treba pripraviti nov program,

3. Preddvor - povečanje hotelskih in restavracijskih kapacitet, ureditev prostora za kampiranje, gradnja penzionov in tujskih sob, ureditev jezera, pospeševanje kmečkega turizma,

4. Kranj z okolico -

- priprava projektov za rekreacijske površine v bližini mesta s kompletno ponudbo za potrebe prebivalcev mesta in občine in upoštevajoč izgradnjo avtoceste, staremu mestnemu jedru dati nov namen

- obrt, specializirana trgovina, gostinski obrati, manjši sejmi, prireditve na prostem,

- za izgradnjo večjih gostinsko-turističnih in rekreativnih objektov je treba ustanoviti poslovne skupnosti oz. skleniti samoupravne sporazume, zagotoviti ugodnejše kreditiranje in proučiti možnosti, da se del prometnega davka, zbranega od gostinstva in turizma, nameni za gradnjo turističnih in gostinskih objektov.

c) na področju drobnega gospodarstva

- v planih občine, organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti in bank mora dobiti razvoj drobnega gospodarstva ustrezno mesto z vidika urbanizacije in zagotavljanja ustrezne davčne in kreditne politike,

- prioriteto v razvoju bodo imele servisne dejavnosti za popravilo gospodinjskih aparatov, zabavne elektronike in osebni avtomobilov, gostinstvo, ostale osebne in druge storitve, gradbena obrt, proizvodna obrt pa le na osnovi kooperacijskih pogodb,

- poglobljanje samoupravnih odnosov v organizacijah združenega dela drobnega gospodarstva, v pogodbenih organizacijah združenega dela, med samostojnimi obrt-

niki in pri njih zaposlenih delavcev in v raznih oblikah združevanja na področju drobnega gospodarstva,

- doseganje višje ravni medsebojnega povezovanja in sodelovanja drobnega gospodarstva zaradi oblikovanja celotnejše ponudbe proizvodov in storitev,

- prizadevanje za ustanavljanje pogodbenih organizacij združenega dela kot oblike podružbljanja in vključevanja v samoupravno združeno delo,

- pospeševanje storitvene dejavnosti za zadovoljevanje potreb občanov tudi z ustreznim oblikovanjem cen storitev, upoštevajoč diferenciran pristop v skladu z opredeljenimi prioritetami.

V. DOHODEK IN NJEGOVA DELITEV

A) V tekočem srednjeročnem obdobju dosegamo planirano realno rast dohodka, v njegovi delitvi pa se približujemo planiranim razmerjem. Gre za dinamično gospodarsko rast, ki pa ni v celoti dosežena na stabilnih in kvalitetnih osnovah.

B) Usmeritve in ukrepi:

Analize o možnostih družbenoekonomskega razvoja občine Kranj v razdobju 1981-1985 kažejo, da je za prihodnje srednjeročno obdobje moč predvidovati 9 % realno stopnjo rasti družbenega proizvoda gospodarstva, kar je enako, kot je bilo predvideno za tekoče srednjeročno obdobje.

Predvidena stopnja rasti družbenega proizvoda je utemeljena z:

1. Smernice družbenoekonomskega razvoja Jugoslavije za obdobje 1981-1985 predvidevajo 6 % realno rast družbenega proizvoda, torej toliko kot v obdobju 1976-1980. To pomeni, da je globalna ocenitev možnosti razvoja Jugoslavije v obdobju 1981-1985 ugodna in usmerjena na dinamično rast. Brez dvoma bo temu podrejena tudi ekonomska politika.

V obdobju 1976-1980 bo v modernizacijo in v novo opremo vloženih veliko sredstev, najpomembnejše investicije pa bodo končane v začetku srednjeročnega obdobja 1981-1985, s čimer bodo ustvarjene možnosti za visoko stopnjo rasti družbenega proizvoda.

Predvidena rast družbenega proizvoda bo v prihodnjem srednjeročnem obdobju pogojena tudi s stalno rastjo družbene produktivnosti dela, ki naj bi naraščala z okoli 7 % povprečno letno stopnjo rasti.

2. Osnovna razmerja v razporejanju družbenega proizvoda in dohodka bodo morala biti v občini v prihodnjem srednjeročnem obdobju taka, da bodo omogočala vsestranski razvoj proizvajalnih sil in krepitev materialne osnove združenega dela, zanemarjen pa ne bo smel biti socialni razvoj v občini, kar pomeni, da mora:

- biti največja skrb namenjena oblikovanju sredstev za reprodukcijo, ki naj bi naraščala hitreje kot vse ostale oblike porabe ter hitreje od rasti družbenega proizvoda in dohodka,

- skupna in splošna poraba rasti počasneje od družbenega proizvoda oziroma dohodka,

– rast sredstev za osebno porabo (osebni dohodki in skupna poraba v OZD) zaostajati za rastjo čistega dohodka in produktivnosti, kar bo omogočilo tako realno rast osebnih dohodkov, da bo osebni standard naraščal, vendar počasneje kot življenjski standard, predvsem pa počasneje kot družbeni standard.

Ob zahtevi, da morata skupna in splošna poraba naraščati počasneje kot dohodek, enaka zahteva pa velja tudi za

rast sredstev, ki se iz dohodka namenijo za ostale namene (obresti, zavarovalne premije, plačilo bančnih storitev, stroški plačilnega prometa in drugo), bo čisti dohodek naraščal hitreje od rasti dohodka oziroma družbenega proizvoda.

3. Ob upoštevanju navedenih osnovnih razmerij bomo v naslednjem srednjeročnem obdobju dosegli vsaj naslednjo delitev družbenega proizvoda in dohodka:

	struk. (%) v DP 1980	struk. (%) v DP 1985	ind. 85/80	povp. let. stop. rasti 8/85
I. del za SIS	18,0	17,2	147,6	8,1
II. davki iz dohodka rep. in občin. (sploš. por.)	2,2	2,1	147,6	8,1
III. del doh. za ostale namene	11,0	10,0	138,5	6,7
IV. del dohod. za druge udel. na osnovi skup. doh.	0,3	0,4	173,1	11,5
V. del za OZD	68,5	70,3	157,8	9,6
– del za del. skup.	11,0	9,9	138,4	6,7
– del za čisti OD in skupno porabo	37,0	32,2	133,8	6,0
– sred. za reprodukcijo (z amortizacijo)	20,5	28,2	211,6	16,1
Razporejeni družbeni proizvod	100,0	100,0	153,8	9,0

Tabela kaže, da bi:

– najvišjo povprečno stopnjo rasti imela sredstva za reprodukcijo (16,1 %),

– najnižjo pa sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v OZD, sredstva za delovno skupnost in ostale namene (6 % oz. 6,7 %),

– skupna in splošna porabna naraščali bistveno počasneje (za 10 %) kot družbeni proizvod.

Dinamika razvoja občine Kranj bo v prihodnjem obdobju najbolj odvisna od obsega, strukture in učinkovitosti naložb, le-te pa bodo pogojene z ustvarjenimi sredstvi za reprodukcijo, ki morajo naraščati hitreje kot vse oblike porabe in hitreje od družbenega proizvoda oz. dohodka.

Predvidena rast sredstev za reprodukcijo je sicer znatno nad rastjo družbenega proizvoda, vendar bo le taka rast omogočila nadaljnji materialni in socialni razvoj v občini, ki mora biti zasnovan v znatno večji meri kot doslej na lastnem potencialu. Investitorji se morajo zavedati, da bo le večja lastna udeležba omogočila stabilen in dinamičen razvoj v občini. Dosedanje izkušnje so pokazale, da je visoko investicijsko povpraševanje, ki ga omogoča visoka udeležba bančnih kreditov v virih financiranja investicij, eden od pglavitnih vzrokov za stalno naraščanje cen oziroma inflacijo.

Večja lastna udeležba ne bo pomenila upadanja investicijske aktivnosti. Ob predvideni rasti sredstev za reprodukcijo in ostalih oblik porabe (skupne, splošne in osebne) bi to v prihodnjem srednjeročnem obdobju pomenilo približno 20 % udeležbo investicijskih vlaganj v družbenem proizvodu in povprečno 20 % letno stopnjo rasti investicij za osnovna sredstva. Skupno razpoložljiva sredstva za investicijska vlaganja in udeležba kreditov bi za celotno prihodnje srednjeročno obdobje predstavljala 9,9 milijard dinarjev. Ti zneski razpoložljivih sredstev za naložbe vključujejo naložbe v gospodarstvo in vlagarja v skupno porabo in komunalo.

To bi pomenilo, da bi bilo gospodarstvo v okviru oblikovanih sredstev za reprodukcijo udeleženo v financiranju investicij v skupno porabo in komunalo z okoli 0,6 milijardami dinarji ali z nekaj več kot 5 % od ustvarjenega družbenega proizvoda. Če se upošteva še udeležba kreditov, pa bi bila za te namene zbrana okoli ene milijarde dinarjev ali približno 10 % od skupno razpoložljivih sredstev za investicije.

Če bodo v procesu samoupravnega spoznavanja in družbenega dogovarjanja upoštevana našeta osnovna razmerja v delitvi družbenega proizvoda in dohodka in bodo v teh okvirih opredeljeni plani vseh nosilcev planiranja, bi bila struktura končne porabe celotnega družbenega proizvoda naslednja:

Družbeni proizvod in njegova struktura:

	1976–80 (ocena)	1981–85
Družbeni proizvod	100,0	100,0
Osebna potrošnja	40,7	32,0
Sredstva za reprodukcijo		
– za gospodarstvo	14,1	21,0
– za skupno porabo in komunalo		5,1
Za skupno porabo	18,7	17,2
Za splošno porabo	2,2	2,1
Naložbe in posojila za nerazvita območja	3,1	2,5
Drugo	20,7	20,1

Iz tabele je razvidno, da se bo v strukturi družbenega proizvoda v prihodnjem srednjeročnem obdobju:

– povečala udeležba sredstev za reprodukcijo (v gospodarstvu in za razvoj skupne porabe in komunale),

– zmanjšala se bo udeležba sredstev za skupno in splošno porabo, sredstev za osebno potrošnjo ter za naložbe in posojila za nerazvita območja ter izdatki za ostale namene (obresti, plačilo bančnih storitev, stroški plačilnega prometa, zavarovalne premije in drugo in del dohodka za delovno skupnost).

VI. USMERITVE NA NEKATERIH PODROČJIH SOCIALNE POLITIKE

Socialna politika obsega celotno družbeno aktivnost pri urejanju delovnih in življenjskih pogojev delovnih ljudi in občanov v občini z namenom zagotavljanja socialne varnosti posameznika, družine ali druge socialne enote, da z lastno dejavnostjo in družbeno pomočjo obvladuje osebne, ekonomske, tehnološke in socialne okoliščine.

Cilj socialne politike je zagotavljanje pogojev za življenje in delo ter vsestranski razvoj osebnosti. Socialna politika izhaja iz družbenoekonomskih odnosov, ki jih uresničujejo delavci v združenem delu na osnovi delitve po delu, solidarnosti, vzajemnosti in na podlagi načel socialističnega humanizma. Nosilci socialne politike so torej delavci, zaposleni v OZD, občani v KS, delovni ljudje in občani organizirani v samoupravnih interesnih skupnostih in družbenopolitična skupnost kot usklajevalec celotne socialne politike.

1.

Organizacije združenega dela so eden od najpomembnejših dejavnikov v zagotavljanju socialne varnosti delavcev, ki se odraža v: politiki delitve osebnih dohodkov, ustvarjanju možnosti za urejanje stanovanjskih problemov delavcev, možnosti za počitek in rekreacijo, urejeni družbeni prehrani, izobraževanju ob delu, zdravstvenem varstvu, socialnem varstvu posebnih kategorij delavcev (udeležence NOB, invalidi, mladi delavci, nepopolne družine, družine z večjim številom otrok, itd.).

Raziskave o izvajanju socialne politike v OZD v naši občini ugotavljajo na tem področju bistveni napredek, kljub temu pa bi bilo treba v prihodnjem petletnem obdobju pri izvajanju socialne politike v OZD upoštevati naslednje smernice:

1. v statutih in samoupravnih aktih opredeliti naloge OZD na področju socialne politike,

2. v srednjeročnih planih OZD podrobno opredeliti program izvajanja nalog na naslednjih področjih:

- razvoj sistema delitve OD,
- skrb za varstvo pri delu,
- politika reševanja stanovanjskih problemov delavcev,
- skrb za rehabilitacijo in zaposlovanja invalidov,
- preventivno in kurativno zdravstveno varstvo,
- dopolnilno izobraževanje,
- športna in rekreativna dejavnost,
- varstvo otrok zaposlenih delavcev,
- družbena prehrana,
- socialno varstvo posebnih kategorij delavcev, ki so tovrstne pomoči potrebni,

3. pri investiranju in zaposlovanju novih delavcev le-tem zagotavljati tudi družbeni standard,

4. V kadrovske socialnih službah zaposliti ustrezne strokovnjake, brez katerih ni mogoče strokovno načrtovanje in izvajanje posameznih področij socialne politike v OZD,

5. Samoupravni organi, družbenopolitične organizacije in strokovne službe OZD se morajo bolj kot doslej povezovati z ostalimi nosilci socialne politike (krajevna skupnost, samoupravne interesne skupnosti). Pri programiranju razvoja posameznih OZD pa morajo sodelovati tudi strokovne službe interesnih skupnosti, saj so do sedaj interesne skupnosti nastopale le kot »gasilci« žezatečenega stanja, niso imele pa nobenega vpliva na razvojno politiko OZD.

2.

Tudi krajevna skupnost je pomemben nosilec socialne politike. V krajevnih skupnostih se delovni ljudje in občani združujejo, da bi na mnogih področjih zadovoljevali svoje skupne in osebne potrebe. Občani bi morali posebno pozornost posvetiti urejanju medsebojnih odnosov v naselju, gospodarjenju s prostorom, varstvu okolja, razvijanju zdravstvenega in otroškega varstva, socialnega skrbstva, telesne kulture, itd. Za izvajanje vseh navedenih nalog iz področja socialne politike se bodo morali občani povezovati z OZD, predvsem pa interesnimi skupnostmi in občino. Čim bolj tesno bo to povezovanje, bolj bo mogoče uresničevati temeljne pravice občanov v krajevni skupnosti.

Nalog s področja socialne politike v krajevnih skupnostih ne izvajamo. V prihodnjem petletnem obdobju bodo morali občani temu posvetiti več pozornosti.

Pomemben element socialne politike je socialna varnost posameznih kategorij občanov. Najpogosteje se v KS pojavlja naslednja problematika:

- neurejeni odnosi v družini zaradi alkoholizma, grobega zanemarjanja otrok, nesposobnosti staršev za pravilno vzgojo otrok, vzgojne motenosti otrok, odnosov med starimi starši in ostalimi družinskimi člani, itd.,

- problemi starejših občanov, ki živijo sami in so potrebni tuje pomoči (varstvo na domu, sosedska pomoč),

- problemi, ki nastajajo ob razpadanju zakonov (dodelitev otrok, stiki z otroci, stanovanjski problemi, itd.),

- pomoč družinam ob nesreči (huda bolezen, smrt v družini),

- problemi, ki jih povzročata neurejeno otroško varstvo,

- problem vključevanja asocialnih občanov v družino in širše okolje.

Vse več je socialnih primerov, katerih ne pogojuje slab materialni položaj posameznikov, ampak nastopajo v pogojih dobrega osebnega standarda, spremenjenih moralnih in družbenih norm, predvsem zaradi nesposobnosti posameznikov, da bi se enakopravno vključili v okolje, kjer živijo. Da bi lahko občani sami reševali te probleme, se morajo ustrezno organizirati. V KS sicer delujejo komisije za zdravstveno in socialno varstvo, vendar v večini primerov delujejo preozko oz. niso dovolj aktivne. V prihodnjem srednjeročnem obdobju bo treba več pozornosti nameniti delu teh komisij in jim nuditi tudi ustrezno strokovno pomoč.

3.

Samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti (skupnost otroškega varstva, skupnost socialnega skrbstva, samoupravna stanovanjska skupnost, skupnost za zaposlovanje, skupnost pokojninsko-invalidskega zavarovanja - enota v Kranju) oblikujejo in spremljajo socialno politiko, se dogovarjajo o načinih njenega uresničevanja ter jo usklajujejo v skupnosti socialnega varstva.

1. Posebno pozornost bodo skupnosti posvetile:

- usklajevanju sistema zagotavljanja socialnih dajatev in subvencij,

- zagotavljanju in vodenju enotne evidence o prejemnikih socialnih dajatev in preverjanju učinkov sprejetih osnov in meril na socialne razmere posameznika in njegove družine.

2. V občini izdelati študijo o minimalnih življenjskih stroških. Na podlagi ugotovitev študije izdelati enotne cenzuse za vse oblike družbeno materialnih pomoči:

- dodeljevanje solidarnostnih stanovanj,

- subvencioniranje stanarin,

- subvencioniranje stroškov bivanja otrok v vrtcih,

- subvencioniranje prehrane v osnovnih šolah,

- brezplačno letovanje otrok,

- solidarnostne štipendije,

- dodeljevanje raznih oblik družbenih materialnih pomoči,

3. Za izboljšanje socialne varnosti kmečkega prebivalstva bo v občini potrebno:

- zagotoviti minimalno varnost tistemu delu kmečkega prebivalstva, ki zaradi starosti, invalidnosti ali drugih težav ni več sposobno vključevanja v proizvodne procese oz. si zagotavljati socialno varnost na osnovi lastnega dela,

- uvesti vsaj minimalno poporodno varstvo kmečkih žena.

4. Proučiti idejo o ustanovitvi skupnih delovnih teamov za obravnavo posameznih kategorij občanov (n. pr. družine, v katerih je prisoten alkoholizem, bivši zaporniki, mladoletni prestopniki, invalidi, občani, ki so ogroženi zaradi procesov staranja, duševni bolniki in duševno nerazvite osebe itd.). Delovni teami bi lahko bili sestavljeni iz delavcev, ki so zaposleni v zavodu za zaposlovanje, vzgojno varstvenih ustanovah, zdravstvenem domu, centru za socialno delo, strokovni službi invalidsko pokojninske skupnosti, delavci postaje milice, pravosodni organi.

4.

Socialna varnost občanov je v prvi vrsti zaposlitev. 202 nezaposlenih v občini na dan 31/12-1978, ki so pri Skupnosti za zaposlovanje iskali zaposlitev in še toliko nezaposlenih žensk, ki nimajo preskrbljenega otroškega varstva in zato niso zaposlene, občani, ki so zaposleni v drugih krajih in bi se radi zaposlili bliže stalnemu bivanju, predstavlja delovni potencial, ki ima več ali manj zagotovljene minimalne standarde za življenjske in kulturne potrebe na območju občine Kranj. Tem je treba zagotoviti večjo eksistenčno in socialno varnost v zaposlitvi. S tem bi se izboljšal osebni standard posameznikom in družbeni standard v občini.

Kadrovanje in stalnost zaposlenih delavcev skoraj vedno pogojuje dobro organizirana socialna funkcija v OZD, ki na vseh področjih zagotavlja delavcem pripadnost asociaciji, v kateri združujejo delo, in socialno varnost.

Socialna politika v občini se je v tekočem srednjeročnem obdobju precej ugodneje razvijala kot v preteklih planskih obdobjih. Nekatere elemente socialne funkcije so v OZD sprejeli v svoje programe in jih dokaj uspešno izvajajo. V srednjeročne plane za obdobje 1981-1985 pa je treba še bolj kompleksno vgraditi vse elemente socialne politike v OZD. Tako kot da OZD skrbijo za varnost delavcev na delu, za organizirano prehrano med delom, za samske domove in organizirano prehrano za te delavce, za počitniške domove, športne objekte, za obratne ambulante, organizacijo prevoza na delo in z dela, reševanje stanovanjskih problemov, bi morale bolj konkretno reševati varstvo predšolskih otrok zaposlenih delavcev. Varstvo predšolskih otrok zaposlenih delavcev mora organizirati in oskrbeti vsaka OZD za svoje potrebe, bodisi v obstoječih vrtcih in jasli ali da investira in organizira za otroke svojih delavcev kot interno dejavnost socialne funkcije v OZD. Otroci, katerih starši delajo v popoldanskih izmenah, nimajo organiziranega varstva, zato predvsem delavke zapuščajo in odklanjajo dvoizmensko delo in iščejo zaposlitve v dopoldanskem času. Posledica tega je velik preliv delavk iz proizvodnje z dvoizmenskim delom, iz gostinstva in trgovine v družbene dejavnosti. Kljub temu, da je pritok nekaterih poklicev iz šol sorazmeren s potrebami, vedno bolj primanjkuje delavcev v gostinstvu, trgovini in nekaterih drugih dejavnostih.

OZD zato morajo planirati:

1. Ustvarjanje pogojev za zaposlovanje nezaposlenih občanov, in sicer:

– razvide del in način organizirati oz. prilagoditi zaposlovanju psihofizičnim sposobnostim teže zaposljivih oseb in invalidov,

– organizirati varstvo predšolskih otrok zaposlenih delavcev v okviru socialne funkcije. OZD, ki imajo večizmensko delo, morajo organizirati celodnevno varstvo od 6. do 22. ure.

2. Iskati možnosti zaposlovanja občanov, ki so zaposleni izven občine in bi se radi zaposlili bliže stalnemu bivanju.

3. Sprejeti ukrepe za zmanjšanje odliva delavcev iz materialne proizvodnje, trgovine in gostinstva v družbene dejavnosti ter za zmanjšanje prekvalifikacije.

5.

Tehnično varstvo pri delu mora zagotavljati OZD po predpisih varstva pri delu. Nezadovoljivo pa se izvaja funkcija varnosti in preventivne zaščite delavcev na delu s stališča socialne varnosti.

Zato OZD morajo:

1. S konkretnimi akcijskimi ukrepi preprečevati delo delavcem, ki so pod vplivom alkohola in alkoholikom pomagati pri zdravljenju,

2. organizirati delo tako, da je delavec varen pred nesrečami in zavarovan pred škodljivimi vplivi,

3. razvijati pravilne, tovariške odnose in solidarnost med delavci,

4. informirati in poučevati delavce o vseh dogajanjih, ukrepih in novostih v delovnem procesu.

VII. NEKATERE USMERITVE PROSTORSKEGA RAZVOJA OBČINE

1.

A) Namen in uporaba prostora, varovanje in zaščita človekovega okolja so v občini Kranj v precejšnji meri urejeni z urbanističnimi dokumenti, ki pa niso v celoti usklajeni med seboj.

B) Usmeritve in ukrepi:

Urbanistično dokumentacijo bo treba v naslednjem srednjeročnem razdobju zaradi pospešene urbanizacije in naglega gospodarsko družbenega razvoja novelirati in uskladiti. Pri novelaciji je potrebno upoštevati:

– v dokumentaciji, ki načrtuje razvoj s prostorskega vidika, je potrebno bolj kot doslej usmerjati urbanizacijo, opredeliti varovanje kmetijskih zemljišč, gozdov, voda, podtalnice, krajinskih vrednot,

– določiti sočasnost izgrajevanja stanovanjskih, industrijskih, gospodarskih in drugih družbenih objektov z vso potrebno infrastrukturo,

– opredeliti višjo krajevno skupnost zaradi varovanja določil, ki so sprejeta z urbanističnim dokumentom in obveščanja delovnih ljudi in občanov v smislu zahtev, ki jih je dokument kot družbeno utemeljene sprejel.

2.

A) Nekateri značilnosti preteklega obdobja so:

– Vzporedno z intenzivnim razvojem stanovanjskega gospodarstva se je začelo načrtnejše izvajanje urbanizacije.

– V občini Kranj je delež urbanega prebivalstva porasel za več kot 60%. Glede na skupno število prebivalcev občina Kranj spada tako med najbolj urbanizirane občine v Sloveniji.

– Prišel se je proces preobrazbe naselij, ki nimajo mestnega značaja.

– Razlike v načinu življenja med mestom in vasjo se naglo zmanjšujejo. Pri tem poteka vzporedno proces diferenciacije med urbaniziranimi in ruralnimi območji, kar velja posebno za hribovska območja, kot npr. Šenturško goro in Zg. Besnico.

Pomembna sta pojavi zgoščevanja prebivalstva v obrobni primestnih delih oz. ob naseljih, ki že imajo mestni značaj in izseljevanja prebivalcev iz centralnih mestnih območij v primestna območja, vendar taka, v katerih so življenjski pogoji že izenačeni s pogoji življenja v mestnem naselju. Ta težnja ima za posledico nenačrtovano velik obseg individualne stanovanjske gradnje, to je zazidava z nizko gostoto, z majhno izrabo površin. Taka poselitve je segala na površine, kjer urbanistični dokument ne zahteva urejene stanovanjske gradnje, ki bi vključevala izgradnjo spremljajočih objektov ali vsaj komunalno opremljenost.

V mestu Kranju je po sedanjem urbanističnem načrtu predvidena zadostna površina za stanovanjsko gradnjo za predvideni porast prebivalstva, za izgradnjo manjkajočih stanovanj in za izboljšavo kvalitete bivanja. Porast zazidave površin pa je večji, kot ga je predvideval načrt, zato površin primanjkuje. Razlogi so:

– težnje po gradnji stanovanjskih individualnih hiš, ne pa vrstnih, dvojčkov,

– varovanje kvalitetnih kmetijskih površin,

– varovanje podtalnice na Sorškem polju in nekateri drugi razlogi.

B) Usmeritve in ukrepi:

V naslednjem obdobju bo potrebno:

– ponovno vrednotenje površin zaradi varovanja kvalitetnih kmetijskih površin, ki bodo ostale za trajno kmetijsko delo,

– varovanje gozdnih površin z vidika gozdarstva in varovanja človekovega okolja,

– glede na dosedanja spoznanja, da je preveč kmetijskih zemljišč predvidenih za pozidavo, predvsem v mestu Kranju, zmanjšati predvideni obseg gradnje v mestu Kranj in povečanje obsega zazidave v vodilnih naseljih, predvsem naseljih, ki so mestnega značaja, ali pa graditi na površinah v Kranju, vendar v ožjem radiju, na nekvalitetnih površinah,

– zaradi varovanja površin težiti k boljši izrabi površin, predvsem za individualno stanovanjsko gradnjo, v blokovni gradnji pa zagotoviti večje skupne površine in boljše bivalne pogoje,

– v občinskih dokumentih je treba boljše povečevati gostoto zazidave na račun visoke gradnje, ampak naj se gostota doseže z drugačnimi zasnovami zazidave.

3.

A) Kmetijstvo je kot primarna gospodarska dejavnost predvsem vezana na prostor. V občini Kranj je 15.897 ha kmetijskih zemljišč ali 35,4% celotne površine. Obdelovalne zemlje je 13.267 ha, pašnikov 2.630 ha.

Iz strukture obdelovalne zemlje je razvidno, da površino kvalitetnih kmetijskih zemljišč med I. in IV. bonitetnim razredom predstavljajo 70% vseh obdelovalnih zemljišč. Navedena zemljišča obsegajo predvsem območja kranjskega in sorškega polja, kjer so možnosti za intenzivno kmetijsko proizvodnjo.

B) Usmeritve in ukrepi:

– V občini Kranj bo treba uskladiti urbanistični program z novo kategorizacijo zemljišč.

– Zemljišča, ki so po naravnih lastnostih primerna za uporabo sodobne tehnologije in kjer so možnosti oblikovanja kompleksov za družbeno ali za družbeno organizirano zasebno kmetijsko proizvodnjo (ravninska in blago nagnjena zemljišča na kvalitetnih tleh, že oblikovani kompleksi, območja predvidenih melioracij in komasacij), bodo uvrščena v prvo kategorijo.

– Zemljišča, namenjena za kmetijsko proizvodnjo, razen zemljišč, ki imajo še druge družbeno priznane funkcije (naravni spomeniki, vodni rezervati, zemljišča za turizem, ljubiteljskega obdelovanja zemljišč, za gradnjo počitniških hišic, rekreacijski centri), bodo razvrščena v drugo kategorijo.

– Za usmerjanje gradenj na manj kvalitetna zemljišča bo potrebno izoblikovati ekonomska merila, kar pomeni zvišanje prispevka zaradi spremembe namembnosti dobrih kmetijskih zemljišč, za slabša zemljišča pa naj bo prispevek minimalen ali pa naj se celo opusti.

4.

A) Stanovanje je eden izmed osnovnih elementov osebnega, družbenega in splošnega standarda občanov. Stanovanjska območja zavzemajo velik odstotek vseh poseljenih površin, zato moramo v procesu družbenega planiranja posebno pozornost posvetiti potrebam in usmeritvam na področju stanovanjske izgradnje.

V srednjeročnem obdobju 1976–1980 poteka gradnja stanovanj na osnovi srednjeročnega programa, kateri je bil v obdobju 1976–1978 izpolnjen na področju družbene 54,7% in na področju zasebne gradnje 65,5%. Po ocenitvah bo potrebno v obdobju do leta 2000 zgraditi približno 9300 stanovanj za predvideni porast prebivalstva in gospodinjstev ter za nadomestitev zastarelih stanovanj.

Ob obstoječem razmerju 62:38% med družbeno in zasebno gradnjo bi za izgradnjo takega števila potrebovali ca. 500 ha bruto zazidalnih površin in ob razmerju 70% : 30% ca. 485 ha bruto zazidalnih površin.

B) Usmeritve in ukrepi:

– območja za stanovanjsko zazidavo po letu 1985 je potrebno določiti s strokovnimi študijami,

– za srednjeročno obdobje 1981–1985 se bo stanovanjska gradnja izvajala na območju Planine, ker obstajajo vsi potrebni pogoji,

– koncept je lahko zgostitev na ožjem območju Kranja v mejah med avtocesto in novo Jezersko cesto oz. vzhodno obvoznico ali

– policentrična dekoncentracija mesta Kranj, ki predvideva rast satelitskih stanovanjskih naselij v radiju 3–6 km od jedra.

– vsaka od teh variant ima svoje zahteve glede potreb po prometni in komunalni opremljenosti, prav tako je od zasnove stanovanjske gradnje odvisen tudi koncept izgradnje trgovine, servisnih dejavnosti, izgradnje šolskih in vzgojnovarstvenih kapacitet,

– naslednja možnost je pospešena izgradnja stanovanjskih kapacitet v drugih naseljih mestnega značaja,

– v vsakem primeru pa je treba pospešiti gradnjo družbenih stanovanj tudi v ostalih naseljih, ker so te potrebe že znane,

– razmerje med družbeno in zasebno gradnjo se bo moralo približati dogovorjenemu razmerju 70% : 30% v korist družbeni gradnji,

– pri individualni izgradnji je treba stremeti za racionalno izrabo prostora, za izbiro takih zazidav, kjer je prostor bolje izkoriščen (vrstna zazidava, dvojčki, četvorčki),

– pri blokovni gradnji je treba sicer težiti za dosego predvidene gostote, vendar morajo biti koncepti zazidave in opremljenost gradenj taka, da bo doseženo prijetno in humano bivalno okolje,

– usklajeno je treba načrtovati in izgrajevati celotne komplekse z vso infrastrukturo,

– v obstoječih stanovanjskih območjih je potrebno s plombami doseči večjo gostoto naselitve,

– hitreje in načrtneje je potrebno izvajati revitalizacijo in skrbeti za ohranjanje in izboljševanje obstoječega stanovanjskega fonda in bivalnih pogojev.

5.

A) Površine, ki so namenjene za industrijo, so skoncentrirane predvsem v mestu Kranju. Tempo izgradnje ni presegal načrtovanega.

Površine za izgradnjo industrije so predvidene na kvalitetnih kmetijskih površinah, to je na Laborah in ob obstoječi industriji, kjer pa ni več veliko prostih površin.

Za gradbeništvo je značilna razdrobljenost. Dinamika razvoja bo predvidoma sledila dinamiki razvoja ostalih gospodarskih panog. Ker gradbeništvo izkorišča za svojo dejavnost prirodne vire gradiv, je s stališča varovanja naravnega okolja taka dejavnost lahko zelo konfliktna.

B) Usmeritve in ukrepi:

– zaradi varovanja podtalnice se je treba dogovoriti za zaščitne ukrepe, ki jih bo treba pri nadaljnji izgradnji upoštevati,

– prav tako je treba zagotoviti zadostne ukrepe za zaščito pred škodljivimi vplivi, ki jih ima industrija na človekovo okolje,

– možnosti širjenja površin za industrijo zaradi novih potreb ali izključevanja sedanjih bi bile na severnem delu letališkega kompleksa,

– urbanistični program občine Kranj predvideva rezervat za traso železniške proge z odcepom od gorenjske proge pri Drulovki in povezavo preko Mengša na obstoječe železniško omrežje, zato je treba presoditi možnosti znižanja nivelete trase, tako da bi potekala ob letališču v tunelski izvedbi, ker bi bile s tem sproščene potrebne površine za desno obrežje,

– naslednja možna varianta za nove površine je zahodno od magistralne ceste med gramoznico nad Jurčkovim poljem in naseljem Naklo,

– zaradi varovanja človekovega bivalnega okolja in kvarnih vplivov, ki jih ima industrija nanj, je smotrno nadaljnje širjenje industrije izven naselij,

– lokacije za črpanje naravnih gradiv za potrebe gradbeništva (kamnolomi, peskokopi, gramoznice) naj ne bodo razdrobljene, ker lokacija zahteva skrbno pripravo za izkoriščanje, prav tako pa tudi restitucijo v krajinsko okolje po zaključenem izkoriščanju in pripravo za novo dejavnost.

6.

A) Trgovina na drobno ne ustreza potrebam v celoti. V manjših naseljih izgradnja trgovin na drobno s posebnim asortimentom ne sledi kupni moči in željam prebivalstva. Z detajlnimi urbanističnimi redi so določene površine za gradnjo trgovin tudi v manjših naseljih. V mestu Kranju je stanje nekoliko boljše, izgradnja trgovske mreže sledi, čeprav v zaostanku za izgradnjo stanovanj.

Trgovina na debelo bo z izgradnjo blagovnega terminala v Naklem delno pokrila potrebe.

Storitvena obrt je vključena v prostoru ob trgovinah, v manjših naseljih so te storitvene dejavnosti locirane posamezno. Pomanjkanje drobne obrti je občutno v samem mestu Kranju kot tudi v drugih mestnih in manjših naseljih. Lokacije za obrtno dejavnost so v dokumentih premalo definirane, ker pa so potrebe prikazane skupaj s trgovino, so tudi nezadostne.

B) Usmeritve in ukrepi:

– trgovina na drobno, ki se bo razvijala predvsem v naseljih mestnega značaja in v drugih, ima predvidene površine, le izgradnjo je treba pospešiti.

– Glede na lego občine kot tudi mesta Kranja v osi gorenjske regije je treba predvideti nove trgovske zmogljivosti, s katerimi bi zajeli del tranzitnega prometa in večji del kupne moči domačega prebivalstva, ki se danes odliva drugam. Ta zahteva narekuje usmerjenost trgovine ob vpadnice.

– Predvideti pa je treba porast usklajeno z razvojem ostalih dejavnosti. Načrtujemo v letu 1985 0,83 m² in leta 2000 1,15 m² skladiščnih in prodajnih površin na prebivalca.

– Možnosti za razvoj trgovine na debelo so še v letališkem terminalu na Brnikih.

– Predvsem pa bo treba pri uporabi prostora predvideti uvedbo sodobnih dosežkov v načinu skladiščenja in skladiščenja transporta.

– Predvideti je treba več površin za storitvene obrti. Nemotečo, servisno obrt je možno vključevati v stanovanjska območja. Medtem ko je za storitveno obrt, ki se lahko razvija kot servisna mreža industrijskih podjetij, potrebno predvideti prostor ob industrijskih površinah ali na posebnih površinah, ob upoštevanju varovanja okolja.

7.

A) Kranjska občina ima dobre naravne možnosti za razvoj turizma, vendar ta dejavnost še ni primerno razvita. V mestu Kranju je možen poslovni, športni, kulturni in tranzitni turizem. V naseljih Jezersko, Krvavec, Preddvor pa zdravstveni, športni in rekreativni turizem.

Potencialne možnosti za tranzitni turizem niso izkoriščene.

V mestu Kranju in v ostalih naseljih so namensko varovane površine za rekreacijo in šport. Za rekreacijsko območje Krvavca je izdelan urbanistični načrt, ki določa namen in varovalne ukrepe.

B) Usmeritve in ukrepi:

– Športno rekreacijo ter izgrajevanje na površinah, ki so predvidene zanjo, je treba skladno načrtovati in usklajeno izgrajevati.

– Ohraniti je treba prirodne in zgodovinske znamenitosti in vrednote.

– Z ozirom na naravne možnosti je treba razvijati različne oblike turistično-rekreacijskih dejavnosti.

– Treba bo usmerjati izgradnjo vikendov na površine, ki so za to predvidene s stališča varovanja okolja.

8.

A) Urbanistični dokumenti z rezervati varujejo prostor za izgradnjo komunalnih, energetskih objektov in naprav. Izgradnja komunalnih in energetskih objektov in naprav zaostaja za izgradnjo vseh vrst objektov.

Načrtovanje in izgradnja teh objektov in naprav zaostaja in ni usklajena v občini, regiji in med posameznimi dejavnostmi.

B) Usmeritve in ukrepi:

– potrebno je usklajeno načrtovanje izgradnje objektov in naprav,

– rezervate je treba predvideti tako, da so posegi v naravno okolje čim manjši in da so varovane kvalitetne kmetijske ali gozdne površine,

– hrupne prometnice je treba locirati tako, da je dosežena zaščita pred hrupom že z lokacijo in da niso potrebna dodatna zavarovanja v bivalnem okolju.

– pri načrtovanju bodoče urbanizacije je potrebno izbrati tak koncept zazidave, da bo izgradnja komunalnih in energetskih objektov in naprav čim bolj smotrna.

skupčinah in organih SIS pri oblikovanju programov in planov posameznih SIS.

3. Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje mora postati prevladujoča oblika reševanja zadev, ki se tičejo delovnih ljudi in občanov. V ta namen morajo SIS dosledno upoštevati načelo večfaznega postopka, ker bodo le na tak način lahko odpravili preglasovanje.

4. Na vseh področjih družbenih dejavnosti je potrebno čimprej oblikovati standarde in merila za storitve in dela, ki jih izvajalci opravljajo v interesu uporabnikov ter na tej osnovi oblikovati medsebojne odnose.

5. Večjo skrb kot doslej posvetiti usposabljanju delegatov, zlasti pa njihovemu spoznavanju področja, na katerem delujejo, da bi bili bolj kot doslej pobudniki reševanja vsebinskih vprašanj svojega področja.

6. Uskladiti informativno dejavnost znotraj družbenopolitične skupnosti.

7. Samoupravno organiziranost prilagoditi novim zakonskim predpisom, da bi dosegli čim bolj neposredno uresničevanje samoupravnih pravic in interesov (ustanovitve enot in temeljnih SIS).

8. Uveljaviti v vseh SIS samoupravno sodstvo.

9. Organi samoupravne delavske kontrole morajo bolj dosledno skrbeti za uresničevanje in varstvo pravic članov SIS, s tem da nadzorujejo uveljavljanje pravic, obveznosti in odgovornosti, oblikovanje in uporabo sredstev, izvajanje sprejetih planov, programov in nalog ter delovanje organov skupnosti in njene strokovne službe.

VIII. RAZVOJ DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

A) S samoupravnimi sporazumi o razvoju posameznih družbenih dejavnosti so bili doseženi prvi rezultati pri uveljavljanju svobodne menjave dela. Družbene dejavnosti so se samoupravno organizirale in v znatni meri samoupravno reševale problematiko svojega področja. Prepletenost problematike in dinamičen razvoj sta prinašala nove naloge, kar je zahtevalo stalno usklajevanje in dopolnjevanje planskih ciljev.

Med prednostnimi nalogami družbenih dejavnosti v tem srednjeročnem obdobju so zlasti:

- kvalitetno in organizirano varstvo otrok,
- idejnost šolskega pouka in uvajanje celodnevne šole,
- takšno zdravstveno in socialno varstvo, ki bosta s svojimi storitvami omogočala dvig življenjske ravni in s tem produktivnosti,
- povečevanje množičnosti v športu, pospeševanje kvalitetnega športa, vzgoja novega strokovnega kadra in gradnja objektov,
- kulturne dobrine naj se še bolj približajo ljudem in s tem omogoči nadaljnje oblikovanje kulturne in moralno-politične zavesti občanov,
- raziskovalna dejavnost mora učinkovito koristiti gospodarstvu in družbenim dejavnostim,
- na področju zaposlovanja je treba zagotoviti smotrno rast števila zaposlenih in izboljševati izobrazbeno strukturo zaposlenih in omogočiti zaposlovanje delavcev, ki se vračajo iz dela v tujini.

Vse našete naloge so se uresničevale z različno dinamiko, vendar bodo v globalu uresničene.

B) Usmeritve in ukrepi:

Temeljne naloge samoupravnih interesnih skupnosti bodo:

1. Uresničevati ustavno vlogo SIS kot mesto, kjer uporabniki in izvajalci uresničujejo svobodno menjavo dela na osnovi samoupravno ugotovljenih osebnih in skupnih potreb in interesov, dohodkovnih možnosti ter tehničnih in kadrovskega zmogljivosti.

2. Da bi uresnili delavčev osnovno pravico in dolžnost, da neposredno, enakopravno in demokratično odloča o pogojih in rezultatih svojega dela, bo potrebno bolj uveljaviti vlogo uporabnikov v

vati plansko analitiko jedro, ki bo sposobno rezultate interdisciplinarno združevati. Taka skupina se lahko oblikuje:

– iz planske analitike službe pri skupščini občine Kranj, kar ima prednosti v lažjem vključevanju novih kadrov in s tem v hitrejšem delu in pomanjkljivosti v tem, da ne bi bilo mogoče opravljati storitve za manjše organizacije in za druge občine na Gorenjskem,

– z ustanovitvijo institucije za razvoj, plan in analize, pri kateri so prednosti in pomanjkljivosti nasprotne kot pri prvi varianti.

Sredstva za izvedbo občinskih projektov se morajo zbirati v občinski raziskovalni skupnosti z uvedbo občinske prispevne stopnje.

b) Na ravni samoupravnih organizacij in skupnosti

– oblikovati program raziskovalnih potreb, predvideti izvajalce in predvideti sredstva za izvedbo,

– program iz prejšnje alineje mora zajemati:

1. organizirano razvojno raziskovalno delo, katerega osnove so: izboljšanje izobrazbene in starostne strukture raziskovalcev, razširjanje in izboljševanje materialne osnove razvojno-raziskovalnega dela in večja skrb za vključevanje te dejavnosti v razvoj,

2. razvoj množične inventivne dejavnosti, katere osnove so: dosledno uveljavljanje dokumentov o pospeševanju množične inventivne dejavnosti, uveljavljanje akcij, priporočil in samoupravnega spoznanja o inovacijski dejavnosti v občini Kranj, organiziranje aktivov inovatorjev,

3. popularizacijo razvojno raziskovalne dejavnosti, katere osnove so: objavljane razvojnoraziskovalnih dosežkov, organiziranje predavanj, razstav in podobnega.

1.

A) Za razvojno raziskovalno delo v občini je značilno naslednje:

– relativno dobro razvito razvojno raziskovalno delo imajo le večje organizacije združenega dela, vendar so usmerjene ozko – le na področje poslovanja svoje organizacije,

– manjše organizacije združenega dela imajo razvojno raziskovalno dejavnost povsem zanemarjeno,

– pomanjkanje interdisciplinarnega pristopa pri razreševanju celotne razvojne problematike občine.

B) Usmeritve in ukrepi:

a) Na ravni občine

V planskem obdobju 1981–1985 mora biti ena osnovnih nalog v občini kvalitetna, interdisciplinarno povezana in pravočasna priprava dolgoročnega plana občine, kakor tudi sklopa manjših projektov in razvojnih nalog za pripravo plana 1986–1990 in za realizacijo nalog iz plana 1981–1985.

Te naloge morajo izhajati iz:

– znanstvenega pristopa k oblikovanju razvojne strategije občine,

– izkoriščanja razvojnih dosežkov,

– oblikovanja in krepitev lastnih kadrov za pripravo in izvedbo razvojnih usmeritev.

Vsi projekti raziskovalne in razvojne dejavnosti v občini morajo izhajati iz potreb gospodarstva in družbenih dejavnosti, kar bo raziskovalna skupnost posebej opiralala.

Za zadovoljitev sedanjih potreb na področju razvojnoraziskovalnega dela in za izvedbo omenjenih nalog je treba obliko-

2.

A) Naloge občinske izobraževalne skupnosti se uresničujejo uspešno tako glede enotnega programa – obvezni šolski program za učence osnovnih šol, osnovnošolsko izobraževanje odraslih, priprava na šolo, celodnevna šola, podaljšano bivanje v šoli, brezplačen ali regresiran prevoz učencev v šolo, kadrovske štipendije – programa skupnih nalog, programa vzajemnosti in solidarnosti, kakor tudi dodatnega programa, ki je v posameznih občinah različen. V občini Kranj ta program zajema številne dejavnosti izrazito vzgojnega in socialnega značaja – letovanje socialno šibkih otrok, šola v naravi, redno dejavnost osnovnega glasbenega izobraževanja, letalsko-modelarsko šolo, brezplačne učbenike, regresiranje prehrane, družbenopolitično in strokovno izobraževanje pedagoških delavcev, strokovno službo skupnosti in ostale naloge.

Investicijska dejavnost je potekala preko programa izgradnje družbenih objektov v krajevnih skupnostih, in sicer gradnja osnovne šole Primskovo, Planina in gradnja športnih objektov.

B) Usmeritve in ukrepi:

Osnovna šola mora preiti v kvalitetnejšo fazo svoje reforme, to pa bo zahtevalo razširjeno dejavnost šol. Organizirati in usposobiti se bo morala za to, da bo v največji meri izkoristila naravne sposobnosti učencev, njihove intelektualne sposob-

sobnosti, kajti vse večja intelektualizacija dela je nujen element prihodnjega razvoja.

V opredeljevanju mreže osnovnih šol in v izgradnji objektov je treba izhajati zlasti iz:

- strokovne ocene Zavoda za šolstvo,
- dejanskih ekonomskih možnosti naše občine,
- iz podatkov o demografskih gibanjih.

Pri snovanju bodoče mreže šol je treba upoštevati tudi:

- da se podružnične šole ne bodo več ukinjale,

- da je treba šolske prostore zlasti po krajevnih centrih izven mesta pojmovati kot prostore za širše družbene potrebe,

- da se bo z zgraditvijo centra za usmerjeno izobraževanje ekonomsko administrativni šolski center preselil, njegove prostore pa bo spet pridobila OS Simon Jenko,

- da bodo v nekaterih sedanjih šolskih stavbah potrebne adaptacije,

- da bodo morale postati meje šolskih okolišev še bolj gibljive kot so sedaj,

- da v sedanjih prostorskih kapacitetah ni zadostnih rezerv.

Izhajajoč iz opisane mreže šol se moramo še pred koncem tega srednjeročnega obdobja dogovoriti o načinu zbiranja sredstev za investicije. Osnovna težnja bo, da bi pogoje osnovnega šolanja čimbolj izenačili.

Med šolami bo treba vzpodbuditi integracijske procese, zato je potreben dogovor o skupnem reševanju problematike na posameznih področjih.

Oddelki podaljšane bivanja predstavljajo vzgojno obliko, s katero šola povezuje svoje vzgojnoizobraževalno delo in uvaja v svoj program elemente celodnevne osnovne šole. Hitreje bo potrebno širiti oddelke podaljšane bivanja, pa tudi celodnevno osnovno šolo, pri čemer bo potrebno poleg prostorskih možnosti zagotavljati pogoje tudi z vsestranskim povezovanjem z življenjem v KS.

Priloga otrok na šolo - mala šola bo v skladu z usmeritvijo, opredeljeno v novih zakonih, dobila še večji poudarek. Socialni, pedagoški in drugi vidiki zahtevajo namreč daljšo, pa tudi vsebinsko prilagojeno prilagojeno pravico na šolo. Nadaljnja usmeritev poudarja zlasti, da je treba vse več otrok vključevati v celoletno pripravo na šolo.

Kljub pravilnemu odnosu do kadrovske politike, kadrovska struktura pedagoških delavcev nikakor ni ustrezna, ker je velik predvsem delež absolventov (12,2%). Po približni oceni bo potrebnih 120 pedagoških delavcev zaradi:

- naravnega odliva,
- zaposlovanja pedagoških delavcev drugod,
- širjenja celodnevne osnovne šole in oddelkov podaljšane bivanja,
- zmanjševanja števila učencev na oddelek,
- kompleksnejše in kvalitetnejše priloge otrok na šolo.

Za obdobje 1981-1985 tudi kaže, da bo treba:

- najprej zagotoviti učinkovito pomoč študirajočim ob delu in sicer tistim, ki nimajo končane izobrazbe in
- še naprej poskrbeti za tekoče štipendiranje kandidatov za prosvetne delavce.

Razvoj vzgojnoizobraževalnega dela se mora kazati v naslednjem:

- v prostovoljne dejavnosti vključiti vse učence,
- dvigniti učni uspeh,
- zmanjševati osip.

Za reševanje stanovanjske problematike pedagoških delavcev je treba:

- s samoupravno stanovanjsko skupnostjo se dogovoriti o dolgoročnem sistemu politike gradnje stanovanj pri osnovnih šolah,

- spodbujati šole, da bodo realno planirale potrebe po stanovanjih,

- doseči, da bodo šole s samoupravnim sporazumom združevale del sredstev za stanovanjsko gradnjo.

3.

A) Z zaključitvijo tekočega srednjeročnega obdobja se obenem izteče tretji samopriskpek, ki je omogočil pridobivanje osnovnošolskega prostora ter vzgojnovarstvenih kapacitet, na področju srednjega usmerjenega izobraževanja pa je stanje v kranjski občini še vedno neustrezno. Ena od nalog srednjeročnega plana občine Kranj za obdobje 1976-80 je bila tudi izboljšanje materialnega stanja srednjega izobraževanja. Uspešno bo realizirana gradnja prizidka gimnazije, dijaškega doma, prav tako je bila dograjena nova stavba pri Tekstilnem in obutvenem centru, na drugih srednjih šolah pa se stanje ni izboljšalo.

Pogoji za delo so za večino srednjih šol izredno težki. Ugodni so le na Tekstilnem in obutvenem centru, prav tako pa se bo stanje izboljšalo s prizidkom k gimnaziji. Za vse ostale šole veljajo naslednje ugotovitve:

- učilnic je premalo, so premajhne in slabo opremljene,

- kabinetov, specializiranih učilnic, laboratorijev in delavnic ni ali pa so zelo pomanjkljivo opremljeni, v slabem stanju,

- nobena šola, razen dveh prej omenjenih nima telovadnice,

- prostori za delo učiteljev so premajhni in pomanjkljivo opremljeni,

- ni prostorov za izvenšolske interesne dejavnosti,

- ni prostorov za delo družbenopolitičnih organizacij,

- šole nimajo kuhinj in jedilnic,

- šole nimajo zaklonišč,

- tudi upravni in drugi prostori ne ustrezajo.

Materialno stanje je torej tako, da niso zagotovljene možnosti za sodoben učni proces. S prehodom na usmerjeno izobraževanje bo z obstoječimi možnostmi predvidene programe nemogoče realizirati.

B) Usmeritve in ukrepi:

Šole usmerjenega izobraževanja bodo: Elektro in strojno-kovinarski center, Ekonomsko-administrativni izobraževalni center, Šolski center za blagovni promet, Mlekarski šolski center, Izobraževalni center Sava, Tekstilni in obutveni center, gimnazija in Visoka šola za organizacijo dela. Pomembno vlogo v procesu usmerjenega izobraževanja bosta imela delavska univerza in dijaški dom.

Pri tem pa je treba doseči:

- povežovanje istovrstnih šol v občini in izven nje,

- uvajanje vertikalno povezanih programov v centrih usmerjenega izobraževanja tehnične smeri, po katerih bi se lahko kadri na Gorenjskem usposobili tudi do najvišjih stopenj elektrotehnične in strojne usmeritve,

- uvajanje svetovalnih služb v centrih usmerjenega izobraževanja in izpopolnitev svetovalnih timov v osnovnih šolah s pedagogi, socialnimi delavci in psihologi, ki naj usmerjajo učence tako z vidika njihovih sposobnosti in nagnjenj kot tudi z vidika potreb po kadrih v združenem delu.

Rešitev za precejšen del usmerjenega izobraževanja v občini bo le novogradnja

oz. nekatere dozidave. Na Zlatem polju je rezerviran prostor za izgradnjo centra usmerjenega izobraževanja. Iz samopriskpeva je bilo v letih doslej namenjenih nekaj sredstev, ki so bila porabljena za odkup zemljišča, izdelavo projektov in izgradnjo nekaterih komunalnih naprav, za vnaprej bo združeno delo moralo kot porabnik kadrov prevzeti precejšen del izgradnje tega centra, pričakujemo pa tudi sodelovanje gorenjskih občin, in sicer predvsem za Elektro in strojno kovinarski center, delno pa tudi za ekonomsko izobraževalni center. Poleg teh dveh bodo v novem centru dobili prostor še: Visoka šola za organizacijo dela in Delavska univerza - skupaj bo približno 750 učnih mest.

Pregled sedanjega stanja pedagoških delavcev na srednjih šolah v Kranju in predvideno število delavcev v sistemu usmerjenega izobraževanja kaže:

- na šolah, ki bodo svojo dejavnost razširile, se bo pojavil deficit pedagoškega kadra, kar posebno velja za učitelje usmeritvenih predmetov na elektro in strojni usmeritvi. Rešitev bo deloma v razpisu kadrovskih štipendij ali pa v pedagoški usposobitvi nekaj strokovnjakov iz OZD, ki bi poučevali te predmete na šolah,

- na šolah, ki svoje dejavnosti ne bodo razširjale, tudi v bodoče ni pričakovati večjih kadrovskih težav, razen predmeta osnove tehnike in proizvodnje v prvih dveh letih usmerjenega izobraževanja,

- problemi bodo tudi s tistimi pedagoškimi delavci, ki še nimajo ustrezne strokovne in pedagoške izobrazbe po predlogu zakona o usmerjenem izobraževanju. Tem delavcem bodo morale posamezne šole omogočiti pridobitev izobrazbe s študijem ob delu.

Za reševanje kadrovskih težav bo potrebno tudi zagotoviti ustrezno vrednotenje in nagrajevanje pedagoškega dela. V smislu zakona o svobodni menjavi dela v treba natančneje opredeliti normative in enote storitev in se na podlagi teha dogovoriti za cene. Normative za merjenje kakovosti storitve bo treba poenotiti v vsem usmerjenem izobraževanju. Eden od normativov za kakovost storitve bo morala biti vsekakor kvaliteta kadrov, ki jih bo dal vzgojnoizobraževalni proces.

4.

A) Na področju predšolskega varstva otrok so bili vsekakor doseženi uspehi, vendar pa potrebe po družbeni vzgoji in varstvu predšolskih otrok v občini vsekoli naraščajo, zato so uspehi relativni. V družbeno vzgojo in varstvo je kljub stalni gradnji varstvenih ustanov zajeta le ena tretjina predšolskih otrok. Skoraj vse ženske v občini so zaposlene, zato je zajetje otrok v vrte na 100 zaposlenih žensk izredno skromno - 13,8 - in je obenem tudi eno najnižjih v Sloveniji. Tako stanje je posledica tega, da srednjeročni plan tega področja ni bil usklajen z dejanskimi potrebami. Plan je premalo temeljil na dogovorih med uporabniki in izvajalci otroškega varstva.

B) Usmeritve in ukrepi:

Izhajajoč iz določb bodočega zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, ki predvidevajo za vse predšolske otroke v krajevni skupnosti organizirano vzgojno delo, bo potrebno zelo povečati število novih vzgojnovarstvenih mest. Potrebno bi bilo pridobiti 1490 novih mest, od tega čimveč v varstvenih družinah in 180 v jaslih.

S tem številom mest bi konec prihodnjega srednjeročnega obdobja dosegli okoli 50 % zajetje otrok.

Gradnja vrtcev se bo usklajevala s potrebami v KS in Skupnost otroškega varstva bo sodelovala s KS pri organizaciji oz. sofinanciranju vrtcev.

V novem srednjeročnem obdobju bo ena izmed pomembnih nalog tudi pridobitev družin v mestu Kranju za varstvo otrok, kakor tudi povsod tam, kjer bodo organizirani redni jasliški oddelki.

Zaradi razširitve redne dejavnosti in prevzemanja novih nalog pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok v KS, kjer naj bi vrtci postali centri predšolske vzgoje, bo v naslednjem obdobju potrebno zaposliti precej vzgojiteljic in varuhinj, zato je treba posebno pozornost posvetiti njihovu štipendiranju.

V skladu s potrebami zaposlenih staršev bo potrebno organizirati varstvo otrok popoldne in ob sobotah.

Doseči bo treba, da bo prispevek staršev pokrival stroške varstva, vzgojni del programa pa bo financirala skupnost otroškega varstva. Za socialno ogrožene bo omogočeno subvencioniranje.

Zakon o vzgoji in varstvu otrok predvideva obvezno predšolsko vzgojo vseh otrok, kar je del enotnega procesa vzgoje in izobraževanja, zato se bo skupnost otroškega varstva morala povezovati z izobraževalno skupnostjo in skrbeti za usklajeno delo.

Skupnost otroškega varstva bo v bodoče v večji meri prevzemala skrb za socialno varnost predšolskih otrok, in sicer od rojstva do vstopa v šolo. S tem bo zajeta tudi skrb za matere. Pri tem se bo povezovala z zdravstveno in stanovanjsko skupnostjo in skupnostjo socialnega skrbstva.

V dopolnilnem programu vzgoje predšolskih otrok bo skupnost otroškega varstva skušala zajeti vse otroke in bo pri tem sodelovala s kulturno skupnostjo, telesnokulturno skupnostjo in nekaterimi drugimi. Pri tem bodo morale postati vzgojno varstvene ustanove središče predšolske vzgoje v KS.

Potrebno bo dati večji poudarek izgradnji novih otroških igrišč pri VVE pri OŠ, vrtcih, KS in organizaciji dela na igriščih.

Zdravstvenim letovanjem in letovanjem predšolskih otrok bo tudi v bodoče potrebno posvečati vso skrb in hkrati vključiti čimveč predšolskih otrok, ki niso zajeti v VVO.

V novem srednjeročnem obdobju bo glede na porast novih vrtcev potrebno proučiti organizacijo vzgojnovarstvene dejavnosti.

5.

A) Za delo, ki je bilo v preteklih letih opravljeno na področju kulture velja, da so bile kljub prostorskim težavam in pomanjkanju strokovnih delavcev, poglobljene naloge opravljene.

Na celotnem kulturnem področju so bila prizadevanja usmerjena v cilj, da bi kulturne dobrine postale last vseh delovnih ljudi in občanov. Temu cilju služijo tudi strokovni centri pri kulturni skupnosti in Zveza kulturnih organizacij. Kulturna skupnost je vse bolj postajala načrtovalka in usmerjevalka razvoja kulturne dejavnosti, ker je odločanje o kulturni politiki preko delegatskih razmerij postopoma prešlo na občane.

B) Usmeritve in ukrepi:

V obdobju 1981-1985 bo ob preoblikovanju samoupravne organiziranosti

kulture potrebno največ napora vložiti v postopno zagotavljanje resnične, razvoju naše družbe primerne svobodne menjave dela. V zvezi s tem bo treba opraviti vrsto strokovnih del, od katerih je ena najpomembnejših oblikovanje meril za storitve izvajalcev. Vzporedno s tem bo treba usposobiti izvajalce in uporabnike za ustrezno oblikovanje planov, ugotavljanje in opredeljevanje ponudb, zahtev, interesov in potreb. Samo iz take osnove more izvirati oblikovanje kulturnega programa, ki naj v vseh svojih oblikah izraža resnične potrebe delovnih ljudi in občanov, obenem pa zagotavlja rast kulture. Tak kulturni program zahteva zagotovitev ustreznih materialnih razmerij kulture do drugih oblik združenega dela in zagotovitev enakopravnega položaja delavcev v OZD s področja kulture z delavci v drugih dejavnostih. Vse to zahteva večjo odprtost kulturne skupnosti za pobude iz baze, pa tudi za obveščanje občanov v delu skupnosti.

Da bi zadostili težnjam najširšega kroga občanov po kvalitetnih kulturnih dobrinah, bo v obdobju 1981-1985 potrebno:

- V Osrednji knjižnici izpeljati reformo v smislu prostega pristopa do celotnega knjižnega fonda; organizirati knjižnice v vseh večjih naseljih in izposojevališča v odročnih krajih;

- Na gledališkem področju zadovoljiti težnje delovnega človeka po kvalitetnih dramskih, lutkovnih in ostalih priveditvah z idejno neoporečno repertoarno politiko, ki jo morajo oblikovati vse dramske družine v občini in osrednja gledališka hiša v Kranju; preučiti možnost za uvedbo profesionalnega gledališča;

- Ponovno oživiti plesno-baletno dejavnost, kar narekuje pridobitev novega prostora;

- Na področju glasbene dejavnosti skrbeti za kvalitetno rast obstoječih ljubiteljskih vokalnih in instrumentalnih skupin ter še nadalje strokovno usposobljati dirigente in zborovodje;

- V okviru spomeniško varstvene dejavnosti še nadalje skrbeti za večje odpiranje muzeja navzven in bolj kot doslej navezovati stike s krajevnimi skupnostmi in delovnimi organizacijami, v nekaterih središčih zunaj mestnega območja najti ustrezne prostore za postavitev razstav; podobna prizadevanja bodo usmerjena tudi v OZD; v tem času bo treba pridobiti depoje za zbrano kulturno bogastvo, preurediti del samostana Velesovo v depoje; prezentirati najširšemu krogu občanov zbrano slikovno gradivo in predmete umetniške in zgodovinske vrednosti v prenovljenih prostorih Kiselsteina; Gorenjski muzej se bo v naslednjem obdobju moral vključiti v delo na projektu Muzej revolucije v Begunjah.

Zavod za spomeniško varstvo bo izvajal v skladu s predpisi in družbenim dogovorom o varstvu in urejanju spomenikov, spominskih plošč in obeležij NOB; izdelane bodo idejne rešitve pomembnejših arhitektonskih objektov (Pavšlerjeva hiša in grad Kiselstein); s prejemom o družbenem planiranju bo ta zavod moral prevzeti nove naloge s tega področja; v svoj temeljni program bo moral vključevati tudi varstvo kulturne dediščine in naravnih spomenikov.

Zgodovinski arhiv bo nadaljeval delo na prevzemu arhivskega gradiva in njegovi obdelavi, posredoval gradivo uporabnikom in raziskoval krajevno zgodovino.

Na celotnem področju varstva kulturne dediščine bo dan večji poudarek ohranjanju in razvijanju revolucionarnih izročil. Vzpodbuditi in še bolj uveljaviti bo treba razredno družbeno naravnost kot tudi zavest o potrebi krepitve organizacije splošne ljudske obrambe in uveljavljanju družbene samozasčite. Skrbeti bo treba za trajno očuvanje in razvijanje vseh pridobitev naše revolucije, izkazovanje spoštovanja padlim in ohranjanje trajen in viden

spomin na njihove žrtve, zagotoviti pogoje za postavitev novih spomenikov in njihovo vzdrževanje, ustvariti pogoje za dolgoročno vzdrževanje spomenikov in drugih obeležij socialistične revolucije.

- Likovna in galerijska dejavnost si bosta še v večji meri prizadevali približati likovno kulturo najširšemu krogu občanov in voditi tako razstavno politiko, ki bo vključevala tudi vrednotenje likovne kulture;

- Doseči vpliv v programski usmerjenosti kinematografskega podjetja in bolje organizirati filmsko gledališče;

- Proučiti možnost za izdajanje revije, ki bi zadostila literarnim težnjam in izpolnila vrzel, ki jo čuti kultura po publiciteti na vseh področjih svojega delovanja.

Pomanjkanje prostorov je ovira za nadaljnji razvoj kulturne dejavnosti v občini. Brez pridobitve novih prostorov ni mogoče načrtovati nadaljnega razvoja. Pomembna naloga bo zato izgradnja kulturnega centra na Planini. V teh prostorih bo omogočeno: postavitev nove knjižnice kombiniranega tipa, ponovna oživetje plesno-baletne dejavnosti, gostovanje večjih gledaliških, glasbenih in drugih ansamblov, širša predstavitev likovne ustvarjalnosti, pridobitev depoja za potrebe Zgodovinskega arhiva, dokončati adaptacijo odra v Prešernovem gledališču iz preteklega srednjeročnega programa.

Obnoviti bo treba grad Kiselstein, kjer bo del prostorov v gradu namenjenih za kulturno dejavnost, del pa za predstavitev razvoja kranjske industrije. Pridobitev boljših delovnih prostorov za delavce, ki delajo v Zavodu za spomeniško varstvo, bo omogočeno z adaptacijo Pavšlerjeve hiše. Kulturna skupnost bo morala zbrati del sredstev za izgradnjo doma v Stražišču in obnovo kulturnega doma na Jezerskem.

Z ostalimi kulturnimi skupnostmi na Gorenjskem bo treba reševati naloge regionalnega značaja: izgradnja Muzeja revolucije in izpostavitve bibliobusne mreže.

Zaposlovanje novih strokovnih delavcev bo potrebno v Zavodu za spomeniško varstvo, v Osrednji knjižnici in Zgodovinskem arhivu ter v muzeju revolucije, če bo ta investicija uresničena. Morebitna profesionalizacija igralskega ansambla v Prešernovem gledališču bi zahtevala zaposlitev več gledaliških delavcev.

Več sredstev kot doslej bo v prihodnjem obdobju treba namenjati amaterizmu v posameznih kulturnih dejavnostih in ob tem skrbeti, da se bo kulturna dejavnost enakomerno razvijala v vseh krajevnih skupnostih.

Razširiti in utrditi bo potrebno kulturne izmenjave v okviru SFRJ in izven meja Jugoslavije ter v te izmenjave vključiti vse zvrsti dejavnosti.

Tudi v naslednjem obdobju bo kulturna skupnost Kranj prispevala sredstva za program skupnih nalog v okviru KS Slovenije. Prizadevati si bo treba, da se bo občina Kranj s svojimi programi v prihodnjem vključila z večjim deležem v program skupnih nalog. Možnosti so na področju investicij, v knjižnici in gledališki dejavnosti.

Več sredstev kot doslej bo treba zagotoviti za izvajanje nalog ljudske obrambe in družbene samozasčite.

6.

A) Analize o izvajanju zdravstvenega varstva za pretekle leta tega srednjeročnega obdobja kažejo vrsto pozitivnih premikov. Samoupravno odločanje se je okrepilo, zlasti vloga zbora uporabnikov, v katerem delegati aktivno rešujejo vsebinske probleme na področju zdravstvenega var-

stva. V samem izvajanju zdravstvenega varstva se je v skladu z začrtanimi prioriteta mi že od leta 1977 dalje povečal obseg opravljenih storitev splošnega in dispanzerskega zdravstvenega varstva. Učinkovitejše je tudi zdravstveno varstvo aktivnega prebivalstva, v katerega se vključuje prek neposredne menjave dela tudi organizacije združenega dela. Organizirano se izvaja zdravstveno varstvo borcev NOV in to s sistematskimi pregledi v dispanzerjih za borce in posebej z zdraviliškim zdravljenjem borcev. Število oskrbnih dni v bolnišnicah se je znižalo, skrajšala se je ležalna doba. Skupna prizadevanja zdravstvene skupnosti in zdravstvenih organizacij so zagotovila tudi kontrolirano rast odsotnosti z dela. Učinkovito so se izvajali dogovorjeni stabilizacijski ukrepi, saj se je zmanjšala poraba zdravil, prav tako tudi odliv v izven regijske zdravstvene organizacije. V tem obdobju je izvedena integracija zdravstva gorenjske regije, kar je osnova za boljšo organizacijo dela v zdravstvu in večjo učinkovitost zdravstvene dejavnosti. Na področju zdravstva se je bolj kot drugje razvila svobodna menjava dela z elementi vrednotenja storitev in stimulacije izvajalcev. Tudi investicijski program je bil pretežno realiziran.

Visok zdravstveni standard in sorazmerno dobro zdravstveno stanje občanov ni v sorazmerju s sredstvi, ki so namenjena zdravstvenemu varstvu, saj so prispevne stopnje med najnižjimi v SR Sloveniji. To slabša materialni položaj zdravstvenih delavcev, saj so izhodišča za svobodno menjavo dela (zlasti OD na PND) med najnižjimi v Sloveniji.

B) Usmeritve in ukrepi:

V naslednjem srednjeročnem obdobju bo treba kadrovske zasedbe povečati do regijskih normativov in tudi čez, kjer se bodo ali se že sedaj kažejo potrebe. Povečanje kadra je potrebno zlasti v zobozdravstvu, v ambulantnih dejavnostih, kjer so še možne širitve v okviru republiških norm in kjer so potrebe pogojene s čakalnimi dobami ali pa se bodo odpirale razširjene zdravstvene kapacitete. V specialističnih ambulantah bo treba razširiti tele dejavnosti: ortopedijo, internistiko in kirurgijo.

V čimvečji meri je treba uveljaviti načelo približevanja zdravstvenega varstva občanom, zato se bo zdravstveno varstvo občanov razširjalo v krajevne skupnosti.

Zmanjšati bo treba zaostajanje osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev v primerjavi z osebnimi dohodki delavcev v gospodarstvu.

Zaradi zaostanka investicij v tem srednjeročnem obdobju in zaradi pokrivanja tekočih potreb bo potrebno ob angažiranju lastnih sredstev organizacij zdravstvene dejavnosti povečati prispevek zdravstvene skupnosti iz 0,6 % na 0,8 %. Investicijska sredstva se bodo zbirala v občini, o skupni uporabi teh sredstev pa se bomo dogovorili v regiji.

Doseči bo treba večjo učinkovitost zdravstvene dejavnosti, odpravljati čakalne dobe, izvesti delitev dela, zagotoviti strokovno povezanost, boljšo organizacijo dela, racionalizirati administrativne postopke, poglobiti strokovni nadzor, nadzor nad evidentiranjem storitev in izvajanjem programov in uvesti laični nadzor nad odsotnostjo z dela zaradi bolezni.

Potrebno bo uvajanje dispanzerskih metod dela, kar bo vplivalo na preprečevanje naraščanja kroničnih bolnikov, obenem pa zahtevalo kadrovske in prostorske razširitve.

Vse te razmeroma velike zahteve za naslednje srednjeročno obdobje ne bo mo-

goče pokrivati le s povečanjem prispevkov združenega dela, temveč bo mnogo hitreje mogoče uresničevati cilje z razširitvijo neposredne menjave dela in z razvijanjem sistema participacije uporabnikov.

Neposredna menjava dela bo zlasti učinkovita v zobozdravstvu, v medicini dela in v širitvi dejavnosti obratnih ambulant. V okviru zdravstvene skupnosti bodo uporabniki zagotavljali pravice v neposrednem zdravstvenem varstvu (osnovno zdravstvo, specialistične ambulante, bolnično in zdraviliško zdravljenje, ortopedski pripomočki in preventiva) socialne pravice (nadomestila OD, pogrebne, posmrtnine), združevali pa bodo sredstva za izvajanje enotnega in skupnega programa v republiki in regiji in za regijsko solidarnost.

Nujno povečanje sredstev za neposredno zdravstveno varstvo v naslednjem obdobju ne bo dovoljevalo širitve socialnih pravic.

V skupnem programu regije bosta najpomembnejša kadrovski program in SLO. V kadrovskem razvoju bo zdravstvena skupnost obdržala financiranje specializacij, vso štipendijsko politiko pa bo prevzel SOZD Gorenjski zdravstveni center v skladu s sprejetimi programi zdravstvenih skupnosti.

V naslednjem srednjeročnem obdobju bo potrebno razširiti preventivo. Večja vloga te bo dosežena:

- z dosledno kontrolo izvajanja enotnega programa, z dogovarjanjem o izvajanju in natančnejšo opredelitvijo sistematskih pregledov,

- z uvajanjem dispanzerskih metod dela,

- s povezovanjem zdravstvene skupnosti z drugimi interesnimi skupnostmi v skupnih prizadevanjih za: boljšo zdravstveno vzgojo, zmanjševanje nesreč, organiziranje nege na domu, zmanjševanje obolevnosti otrok v vrtcih in šolah, zdravljenje alkoholikov in drugih oblik zasvojenosti, organiziranje zdravstvene nege oz. zdravstvenega varstva v socialnih zavodih.

Zdravstvu je treba zaradi njegovega pomena za družbenoekonomski razvoj v novem srednjeročnem obdobju priznati večji pomen in omogočiti hitrejši razvoj. Obremenitve združenega dela za izvajanje zdravstvene dejavnosti bi se morale po prvih ocenah povečati za 0,8 %, rast sredstev za zdravstveno varstvo pa bo morala biti hitrejša od dosedanje.

7.

A) Naloge skupnosti socialnega skrbstva iz enotnega in skupnega programa, kakor tudi iz temeljnega in dopolnilnega občinskega programa se ustrezno izvajajo. Neuresničene ali pa le delno uresničene naloge so: razvijanje socialnih služb, ustanovitev delavnic pod posebnimi pogoji, organizacija sosedske pomoči in preprečevanje družbeno negativnih pojavov.

B) Umeritve in ukrepi:

Enotni program, to so naloge, ki se zagotavljajo enotno v vseh občinah po načelu solidarnosti, bo vseboval:

- družbeno denarno pomoč in zdravstveno varstvo prejemnikov družbene denarne pomoči,

- bruto osebne dohodke strokovnih delavcev po normativu,

- družbena denarna pomoč težje invalidnim otrokom, ki so v domači oskrbi.

Občinski program bo obsegal:

1. Zagotavljanje eksistenčnih pogojev materialno ogroženih občanov

- začasne in enkratne družbene denarne pomoči in ozimnica - število upravičencev za te oblike pomoči bo naraščalo.

2. Zagotavljanje varstva starejšim občanom

- na področju domskega varstva bo dokončana gradnja doma upokojencev na Planini.

- skupnost bo zagotavljala dodatna sredstva za doplačilo domske oskrbe za 60 novih oskrbovancev,

- potrebno bo na novo zaposliti delavce v domovih za upokojence,

- pospeševati bo potrebno integracijo obeh domov za varstvo starejših občanov,

- kljub začetim težavam bo potrebno dejavnost nege na domu povečati za polovico, proučiti možnost organiziranja nege na domu za starejše občane, ki živijo izven mesta,

- skupnost bo organizirala oz. soorganizirala sosedsko pomoč v sodelovanju s KS, humanitarnimi organizacijami in društvi,

- proučiti možnosti in začeti z akcijo za organiziranje posebnega zavodskega varstva za starejše motene občane.

3. Zagotavljanje varstva invalidnim in duševno motenim občanom

- področje dela se ne bo širilo, razen glede na stopnjo prirasta prebivalstva.

4. Zagotavljanje varstva in usposabljanje telesno in duševno invalidnim otrokom in mladostnikom

- povečalo se bo število otrok, ki bodo vključeni v zavodsko varstvo, in sicer za približno 15 %,

- ustanoviti bo treba delavnice pod posebnimi pogoji, ki naj bi se oblikovale v okviru regijskega rehabilitacijskega centra, s tem da bo skupnost prevzela financiranje celotne dejavnosti,

- v delavnicah bo vključenih 40 - 50 občanov,

- zagotoviti bo potrebno strokovne delavce.

5. Zagotavljanje rejništva otrokom, ki ne morejo živeti skupaj s starši

- zaradi vrste negativnih družbenih pojavov se bo število rejencev povečalo od sedanjih 30 na 40,

- povečalo se bo tudi število poklicnih rejnic.

6. Skrb za vedenjsko in osebnostno motene otroke in mladostnike

- nadalje bo treba razvijati svetovalno delo,

- oblikovati bo treba disciplinski center, ki bo nadomeščal delovanje zavodov.

7. Razvijanje zakonskega svetovanja

- intenzivirati bo treba zakonsko svetovanje,

- zagotoviti strokovni kader.

8. Razvijanje pomoči družbeno neprilagojenim občanom

- uveljaviti bo treba postpenalno pomoč odpuščenim zapornikom,

- več pozornosti bo treba posvetiti delu z alkoholiki in z vsemi ostalimi neprilagojenimi občani.

9. Nadaljnji razvoj socialnih služb v občini, OZD, šolah in KS

- v skladu z novim zakonom o socialnem skrbstvu bo treba proučiti način povežovanja le-teh,

- zagotavljati bo treba sredstva za zdravstveno varstvo upravičencev do DDP, in sicer razliko med republiškim povprečjem in dogovorjeno višino regionalne zdravstvene skupnosti,

- odplačevati anuitete za že zgrajene domove upokojencev in za prizidek k domu na Planini,

- sofinancirati dejavnosti socialno humanitarnih organizacij in društev,

- zagotavljati sredstva za nemoteno delovanje samoupravnih organov občinske skupnosti socialnega skrbstva,

- zagotavljati sredstva za osebne dohodke strokovnih in ostalih delavcev, ki izvajajo socialno varstveno dejavnost.

10. Program potrebnih raziskav

- analiziranje socialno patoloških pojavov, njihovih vzrokov in posledic in animiranje družbene skupnosti za širšo preventivno akcijo,
- z ostalimi nosilci socialne politike analizirati sistem solidarnostnega prelivanja sredstev in ugotoviti, v kolikšni meri le ta odpravlja socialno diferenciacijo,
- ugotoviti minimalne življenjske stroške v občini in oblikovati enotne kriterije za dodeljevanje vseh oblik družbene pomoči,
- analizirati materialne in socialne razmere občanov, ki so starejši od 65 let,
- analitično spremljati izvajanje zakonskega svetovanja.

8.

A) Na področju telesne kulture bodo zadovoljivo uresničene naslednje srednjeročne naloge: vsebinska usmeritev dejavnosti v telesni kulturi v skladu s sprejetimi družbenimi dogovori, razvijanje delegatskih razmerij in samoupravnih odnosov, rast števila občanov, ki so vključeni v telesno kulturne aktivnosti, velik porast kvalitete, izšolanje predvidenega števila profesionalnih strokovnih kadrov, uveljavitev novih in objektivnejših kriterijev pri vrednotenju programov izvajalcev, uvedba novih tekmovalnih sistemov, aktivno vključevanje v družbeno dogovarjanje, racionalna uporaba objektov in njihovo vzdrževanje. Nezadovoljivo ali le delno pa bodo uresničene tele planske naloge: šolanje strokovnega kadra in organizatorjev, gradnja objektov in financiranje telesnokulturne dejavnosti.

B) Usmeritve in ukrepi:

Temeljne naloge bodo:

1. Nadaljnje razvijanje množične telesne kulture
 - dejavnost v ŠSD in v mladinskih oddelkih društev in vrteev,
 - dejavnost na področju rekreacije starejših občanov in občanov brez tekmovalnih ambicij,
 - tekmovalni šport,
 - ustanavljanje društev v TOZD (proučiti možnosti in jih uresničiti).
2. Pospeševanje kvalitetnega in vrhunškega športa
 - omogočanje osebnostnega razvoja do vrhunca,
 - uveljavljanje družbenega interesa po tekmovalnih uspehih naših sportnikov,
 - zaposlovanje profesionalnega strokovnega kadra.
3. Razvijanje strokovnega dela v t. k. organizacijah
 - prizadevanje za optimalni psihosomatski vpliv telesne vzgoje in športa,
 - razvijanje delovne in obrambne sposobnosti in navad,
 - povečati moralno vzgojni vpliv telesne vzgoje in športa,
 - izobraževanje strokovnega kadra.
4. Izenačevanje možnosti za telesnokulturno udejstvovanje občanov in odpravljanje socialnih razlik,
 - skrbeti za organiziranje telesnokulturnih dejavnosti v čimveč krajevnih skupnostih,
 - z ustreznimi merili zagotoviti enakoopravno financiranje društev,
 - v društvi zagotoviti osnovne pogoje udejstvovanja.
5. Oblikovanje in uveljavljanje objektivnih meril za vrednotenje programov društev, komisij ter drugih izvajalcev pro-

gramov in delitev finančnih sredstev po teh merilih

- vrednotenje materialnih in funkcionalnih stroškov,
- zagotavljanje minimalnih vrednosti ter razlikovanje z idealnimi,
- oblikovanje metodologije vrednotenja,
- uveljavitev družbenega nadzora nad izvajanjem programov.

6. Popolno vključevanje TKS, njenih organov in izvajalcev (skupno s strokovnimi službami) v uresničevanje nalog na področju ljudske obrambe in družbene samozasčite

- ureditev dokumentov,
- izdelava ocen in proučitev možnosti,
- programiranje obrambe in DS,
- zagotovitev materialne osnove za delo na tem področju.

7. Vključevanje v izvajanje skupnih nalog v republiki in zagotavljanje potrebnih finančnih sredstev za njihovo uresničevanje.

8. Sodelovanje pri oblikovanju skupnih razvojnih usmeritev v občini in republiki ter povezovanje z drugimi dejavniki na ravni občine ter s sorodnimi na ravni regije.

9. Pospešeno razreševanje problematike strokovnega kadra

- vzgoja cca 300 novih instruktorjev in vaditeljev,
- šolanje aktivnih instruktorjev za višje nazive,
- štipendiranje bodočega profesionalnega kadra (nadaljevanje štipendiranja 1 trenerja alpskega smučanja, štipendiranje dveh trenerjev - za prednostne panoge) ter zaposlitev dveh trenerjev,
- uveljavitev ustrezne stimulacije amaterskega strokovnega kadra (moralne in materialne),
- določitev številčnega razmerja med amaterskim in profesionalnim kadrom.

10. Gradnje novih objektov, adaptacije, sanacije in vzdrževanje

- planirana gradnja v skladu z razvojem posameznih vrst dejavnosti, v primeren razmerju med pokritimi in odprtimi objekti,
- odvajanje amortizacije po minimalni zakonski stopnji,
- zagotovitev strokovno optimalnega vzdrževanja,
- pravočasni sanacijski ukrepi,
- uveljavitev režima racionalne uporabe objektov,
- zagotovitev sredstev iz ustreznih virov.

11. Ustrezna organiziranost dejavnosti vzdrževanja telesnokulturnih objektov.

12. Zagotovitev financiranja celotne telesnokulturne dejavnosti po stopnji, ki bo skladna doseženemu razvoju, dejanskim potrebam in naraščajočemu interesu delovnih ljudi in občanov na tem področju. Pri tem naj se uveljavljajo že razvite in nove možnosti virov financiranja.

Pri tem kaže vsekakor ohraniti neposredno menjavo dela med društvi in OŽD, jo razviti tudi na nivo patronatov (velja predvsem, toda ne izključno, za kvalitetni šport), zlasti pa je potrebno iz rednega vira (prispevek od BOD), zagotoviti društvom vsaj 80 % realno planiranih sredstev.

Nekatere od naštetih nalog ne bodo zahtevale dodatnih sredstev, več sredstev pa bo potrebno zagotoviti za množično telesno kulturo, za kvalitetni šport, za gradnje, adaptacije, sanacije in vzdrževanje objektov. Možni viri za zadostitev tem potrebam so: prispevek iz BOD v nekoliko pove-

čani prispevni stopnji, neposredna menjava dela, dogovorjena sredstva s samoupravnimi sporazumi in drugo.

9.

A) Naloge skupnosti za zaposlovanje opredeljujejo splošna in posebna zakonodaja, sprejeti samoupravni sporazumi, družbeni dogovori in razvojni dokumenti družbenopolitične skupnosti.

Programirane naloge so zajemale dvoje temeljnih področij, in sicer:

- izvajalske naloge za opravljanje strokovnih nalog pri izpeljavi programa na področju analitičnih in planskih nalog, poklicnega usmerjanja in štipendiranja, posredovanja zaposlitev, organizacije strokovnega izobraževanja brezposelnih, usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb, izvajanje zakonskih določil o zavarovanju za brezposelnost in informativno publicistične dejavnosti,

- izvajanje pripravljanih informacijskih in organizacijsko tehničnih nalog za delovanje Občinske skupnosti za zaposlovanje. Izvajanje teh nalog je omogočalo delavcem v združenem delu, da so zadovoljevali skupne potrebe s tega področja in oblikovali takšno politiko zaposlovanja, ki optimalno izkorišča znanja, sposobnosti in delovne izkušnje delavcev, omogoča povečevanje posamične in družbene produktivnosti dela in zagotavlja polno zaposlenost, pa tudi zaposlitev delovno manj sposobnim osebam.

V realizaciji nalog je nekaj zaostanka pri usposabljanju in zavarovanju invalidnih oseb. Tu nastopa cela vrsta objektivnih preprek, zato je bilo najprej potrebno njihovo priučevanje, ki bo v naslednjem srednjeročnem obdobju omogočilo njihovo postopno odstranjevanje in pospešeno izvajanje.

B) Usmeritve in ukrepi:

Poleg nalog, vsebovanih v poglavju »politika zaposlovanja« bo skupnost za zaposlovanje posebno pozornost posvečala še:

- povezovanju izobraževalnih ustanov in organizacij združenega dela področju poklicnega usmerjanja,

- sodelovanju pri pri oblikovanju nove samoupravne organiziranosti na področju štipendiranja,

- sprotne evidentiranju delavcev na začasnem delu v tujini, spremljanju njihovega vračanja in vključevanju v delovno okolje.

IX. RAZVOJ STANOVANJSKEGA GOSPODARSTVA

1.

A) Stanovanjsko gospodarstvo je dejavnost, ki omogoča zadovoljevanje potreb po normalnih bivalnih pogojih delovnih ljudi in občanov. Kot taka je izredno pomembna za zagotavljanje osebnega, druž-

benega in splošnega življenjskega standarda občanov. Kljub intenzivni stanovanjski gradnji v preteklih letih je to področje še vedno pereč problem v občini.

B) Usmeritve in ukrepi:

Na področju stanovanjskega gospodarstva moramo v naslednjem srednjeročnem razdobju ustvariti pogoje za hitrejšo urejanje stanovanjskih razmer delovnih ljudi in njihovih družin, za kulturnejše prebivanje v starih in novih soseskah, za dobro vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih hiš ter za uveljavljanje socialne politike. Stanovanje moramo uveljaviti kot ekonomsko dobrino dolgoročne porabe. Stanovanjsko gradnjo pa kot del družbene reprodukcije, o kateri celovito odločajo in z njo gospodarijo delavci sami. Uveljaviti moramo samoupravne družbeno-ekonomske odnose, v katerih bodo delovni ljudje lahko vplivali na ceno stanovanj in vse njene elemente, odpravljali pretežno kreditne odnose in smotrno gospodarili z obstoječim stanovanjskim fondom.

Za dosego tega je nujno razrešiti naslednja vprašanja:

— vloga in vpliv delavcev na področju planiranja,

— da vsakdo v skladu s svojimi možnostmi prispeva lastna sredstva za rešitev svojega stanovanjskega vprašanja,

— zagotoviti čim bolj enakopraven položaj delavcev za pridobitev pravice do uporabe družbenega stanovanja in za pridobitev lastnega stanovanja,

— čimprej uveljaviti ekonomske stanarine, ki bodo temeljile na družbeno priznani ceni stanovanja in vgraditi oblike družbene pomoči pri delni nadomestitvi stanarine,

— hitreje uveljaviti družbeno usmerjeno izgradnjo stanovanj, v kateri bodo delovni ljudje in občani ter vsi organizirani subjekti neposredno odločali o prostorski zasnovi in izgradnji stanovanj ter celovitih stanovanjskih soseskah,

— preprečiti vse oblike izkoriščanja in pridobivanja neupravičenega dohodka na podlagi uporabe družbenega stanovanja in zasebne lastnine.

2.

A) Na področju gradnje stanovanj je bil za obdobje 1976 — 1980 sprejet nov srednjeročni program in podpisani sporazumi za izvajanje in za zagotavljanje sredstev. Program 400 stanovanj na leto bo izpolnjen, čeprav zaostajamo za dinamiko s 106 stanovanji. Individualna gradnja, program 200 stanovanj letno, pa se celo presega.

Neusklajeno je planiranje TOZD in s tem tudi neusklajena struktura zgrajenih stanovanj. Plan stanovanjske gradnje je manjši, kot so bile prikazane potrebe nosilcev planiranja. Planiranje TOZD je temeljilo na željah proslincev stanovanj in posojil, na trendih enakomernega poslovanja, na osnovi zadovoljevanja potreb, ne pa na ustreznih površinah stanovanj in večkrat na usmerjanju in predvidevanju večjega števila stanovanj iz solidarnostnega sklada.

Zaposlovanje delavcev, ki je vezano na priliv teh izven občine in pogojuje praviloma v 3. do 4. letih reševanje z družinskim stanovanjem, je skoraj enako naravnemu prirastku, kar je bila osnova za plan. Ob zaposlitvi se praviloma zahteva le podpisane (ne overljene) stanovanjske podna-

jemniške pogodbe, pri tem pa se ne kontroliira ali taka stanovanja sploh zadovoljujejo minimalne stanovanjske pogoje bivanja, tako iz zdravstvenih kot prostorskih normativov.

Kvaliteta zgrajenih stanovanj je večkrat tudi neustrezna zaradi uporabe slabih materialov pri stanovanjski gradnji (pločevinaste strehe, ravne strehe, mavčne obloge), neupoštevanje tipizacij posameznih naprav (toplotne postaje). Izvajalci oddajajo stanovanja kupcem brez izvršenega kvalitativnega prevzema novozgrajenih stanovanj, ne izpolnjujejo se obveze izvajalcev v garancijskem roku, isti problemi pa se pojavljajo tudi pri izvajanju vzdrževalnih del. V občini se občuti pomanjkanje izvajalcev na tem področju. Pomanjkljivo je tudi prevzemanje oziroma nadzor nad izvajanjem vzdrževanja. Opremljenost stanovanj je previsoka, kar tudi podražuje ceno stanovanj in kasnejše vzdrževanje stanovanj.

Premajhen je vpliv TOZD, krajevnih skupnosti in pričakovalcev stanovanj na družbeno usmerjeno gradnjo. Ta način vpliva je bil samo preko delegatov v stanovanjski skupnosti, praksa pa kaže, da ne zadostuje. Pomanjkljivo je tudi angažiranje družbeno-političnih organizacij v krajevnih skupnostih pri organiziranju hišnih svetov — zborov stanovalcev.

Počasno je celovito dograjevanje kompletnih sosesk in zaostajanje za programom zaradi premajhnega angažiranja nosilcev posameznega področja in nezadostnega angažiranja OZD, krajevnih skupnosti in drugih samoupravnih interesnih skupnosti, ki so pristojne za planiranje in izvajanje nalog na tem področju.

Premalo je organizirano pridobivanje zemljišč v družbeno lastnino ter na teh zemljiščih organizirane usmerjene gradnje. Nepravčasna je priprava zemljišč za stanovanjsko gradnjo.

Obstaja pa tudi problem usklajevanja različnih interesov in programov vseh, ki so prisotni v prostoru. Premalo je skrbi in predlogi so postopki pri izdelavi zazidalnih načrtov in pri izvajanju le-teh.

Ni dovolj aktivnosti pri dolgoročnejšem določanju novih kompleksov za organizirano blokovno in individualno gradnjo. Prepočasen je pristop k organiziranju interesne skupnosti za urejanje stavbnih zemljišč, koordinacije med SIS materialne proizvodnje, kar se kaže v zaostajanju pri pripravi novih kompleksov pri pridobivanju urbanistične dokumentacije, pri pridobivanju zemljišč in pri komunalnem opremljanju zemljišč. Zaostaja pa tudi urejanje okolice za izgradnjo stanovanj.

Prepočasen je pristop k izdelavi planov revitalizacije stanovanjskega fonda, kakor tudi starejših predelov mesta in je na tem področju dogovarjanje nekoordinirano pri vseh prisotnih dejavnikih.

B. Usmeritve in ukrepi:

V naslednjem srednjeročnem razdobju je pri planiranju stanovanjske gradnje in razvoja stanovanjskega gospodarstva nasploh treba v večji meri upoštevati prostor, ki glede na potrebo po ohranjanju kmetijskih zemljišč za kmetijsko proizvodnjo, postaja pomemben faktor. Izrabo prostora za stanovanjsko gradnjo in za razvoj mesta in naselij je treba planirati za daljše obdobje. Med drugim tudi iz stališča dolgotrajnosti priprav do pričetka gradnje posamezne stanovanjske soseske. V okviru planiranja stanovanjske graditve pa je potrebno izvršiti nadomestno gradnjo na lokacijah obstoječih provizorijev (primer Planina).

Za naslednje plansko obdobje je potrebno še posebej imeti v vidu, da bo obseg sta-

novanjske gradnje povsem zanesljivo, možnostni TOZD in družbeno-političnih skupnosti kot celote. Določilo zakona o ugotavljanju in razporejanju skupnega prihodka in dohodka, določa nov način izločanja sredstev za stanovanjsko gradnjo, kar narekuje potrebo po dogovarjanju in sporazumevanju glede zbiranja sredstev, kakor tudi ustvarjanju novih odnosov na področju usmerjene stanovanjske izgradnje. V skladu z veljavno zakonodajo se bodo za zadovoljevanje stanovanjskih potreb združevala sredstva iz čistega dohodka TOZD, dohodka TOZD za kritje potreb socialne varnosti občanov in iz sredstev skupne porabe. Pri zagotavljanju sredstev bo vedno bolj pomemben tudi delež delovnih ljudi in občanov, ki ga bodo namenjali za razreševanje svojega stanovanjskega vprašanja. Ocena za gradnjo stanovanj, najmanj 400 stanovanj letno v blokovni gradnji, je izdelana na osnovi dosedanjih potreb in rasti prebivalstva.

Zato mora reševanje stanovanjskih vprašanj postati sestavni del samoupravnih sporazumov o temeljih planov TOZD, iz njih pa mora izvirati plan samoupravne stanovanjske skupnosti. V elementih samoupravnega sporazuma o temeljih plana stanovanjske skupnosti bodo delavci upoštevali celovito stanovanjsko politiko ter se dogovorili, kako bo vsak posameznik prispeval sredstva za uresničitev sprejetih planov reševanja stanovanjskih potreb. V procesu nastajanja teh planov morajo biti dosledno upoštevani interesi in potrebe vseh pričakovalcev stanovanj, varčevalcev in drugih prebivalcev KS oziroma soseske. S pravočasnim, smotrnim in dolgoročnim planiranjem stanovanjske graditve bomo zagotovili kontinuiteto graditve, bolj racionalno, tehnološko izpolnjeno, bolj kvaliteto in bolj usklajeno gradnjo, pravočasno pridobivanje in komunalno opremljanje stavbnih zemljišč ter realno podlago za razvijanje in uveljavljanje samoupravnega sporazuma pri uresničevanju družbeno-ekonomskih odnosov.

Vzporedno z urejanjem planiranja in financiranja je potrebno urejati ustrezne odnose med vsemi udeleženci v stanovanjskem gospodarstvu.

Ker naj bi bil spremenjen tudi način financiranja in lastne udeležbe pričakovalcev stanovanj, je nujno potrebno opredeliti stopnjo opremljenosti stanovanj, od česar je v precejšnji meri odvisna cena stanovanja. Posebej pa je treba opredeliti lastno udeležbo vseh kategorij občanov z izdelavo sistema za pridobitev stanovanja mladih družin in upravičencev pri solidarnostnem skladu.

Za celovito planiranje je potrebno opredeliti vrsto namenskega stanovanjskega varčevanja v banki: nakup stanovanja, graditev individualne hiše, lastna udeležba za pridobitev najemnega stanovanja, nakup montažne hiše, rekonstrukcije — adaptacije, itd.

Izvajanje samoupravnega sporazuma o oblikovanju cene stanovanj in na tej osnovi določanje izhodiščne cene za stanovanjski objekt oziroma skupino objektov je potrebno dosledno spremljati. Zagotoviti moramo vpliv delovnih ljudi in občanov, pričakovalcev stanovanj, organiziranih v okviru Samoupravne stanovanjske skupnosti, na pripravo in izgradnjo stanovanjskih sosesk.

Razmerje med družbeno usmerjeno gradnjo — blokovno in individualno gradnjo naj bi bilo v bodoče 70 : 30 v korist družbene gradnje.

Utrditi oblike pridobivanja stavbnih zemljišč za vse oblike stanovanjske gradnje, ker so zemljišča, pridobljena z nacionalizacijo, že pretežno zazidana.

Usklajenost in koordiniranje je treba zagotoviti predvsem pri planiranju stanovanjske in komunalne gradnje ter urejanju in opremljanju stavbnih zemljišč. Začeti je treba s pripravo novih kompleksov.

urejanjem urbanistične dokumentacije in na pridobljenih zemljiščih pravočasno izvesti komunalno opremo teh zemljišč in to za vso organizirano družbeno gradnjo.

Izgradnja spremljajočih objektov družbenega standarda, kakor tudi gospodarskih, mora biti planirana, realizacijo planov pa morajo zagotoviti predvsem pristojne samoupravne interesne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela s področja trgovine, gostinstva, malega gospodarstva itd.

Z dogovorjenimi sredstvi za revitalizacijo stanovanjskih hiš in stanovanj in delom stanarin, bo potrebno organizirano začeti s prenavljanjem starih stanovanjskih hiš, v starem mestnem jedru pa je nujna koordinacija in dogovarjanje vseh prisotnih dejavnikov v tem prostoru pri revitalizaciji.

3.

A) Na področju družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu je največji problem ugotavljanje dejanske upravičenosti do solidarnostnega stanovanja ali do prejemanja subvencije. S tem v zvezi se pojavlja vprašanje etnotnega pristopa vseh skupnosti in organizacij, ki dajejo določene ugodnosti v obliki socialnih pomoči. Na področju stanovanjskega gospodarstva so bili poleg zgornjih, prisotni še tile problemi:

- izdelava ustreznih meril, urejenih v pravilnike za dodeljevanje stanovanj in subvencioniranje stanarin,

- upoštevanje celotnega dohodka (nadure, štipendije, neregistrirano dopolnilno delo, honorarji),

- preverjanje premoženja - zlasti v drugih občinah in republikah,

- vprašanje posesti avtomobila, drugih predmetov večje vrednosti, hranilnih vlog, itd.,

- vprašanje upravičenosti posameznih kategorij, kot so npr. samohranilke in mlade družine,

- vprašanje dodelitve subvencije upravičencem, ki so dobili večje stanovanje od standardnega, ker drugega ni bilo na razpolago,

- upravičenost zamenjave ali dodeljevanja starejših stanovanj, za katera ni sredstev za vzdrževanje stanovanja in plačila obratovalnih stroškov,

- sistem premiranja varčevalcev ni dodelan,

- reševanje stanovanjske problematike borcev NOV.

B) Usmeritve in ukrepi:

Da bi ugotovili potrebna sredstva za družbeno pomoč v prihodnjem planskem obdobju in rešili navedene probleme, je potrebno skupno z Občinsko skupnostjo socialnega varstva Kranj:

- dogovoriti se, katere kategorije občanov naj bi imele pravico do uporabe solidarnostnega stanovanja, predlog je za družine z nizkimi dohodki, za stare občane, delovno nesposobne občane in borce NOV,
- kolikšna naj bo soudeležba občanov, ki so upravičeni do solidarnostnega stanovanja,

- z namenom zavarovanja življenjskega standarda občanov z nizkim osebnim dohodkom ter zaradi dograjevanja sistema socialne varnosti najemnikov dosledno uveljavljati sistem delne nadomestitve stanarine,

- za občane, ki nimajo zadosti sredstev, zagotoviti v okviru revitalizacije starega mestnega jedra ustrezna starejša stanovanja,

- ustrezno zakonsko urediti evidenco občanov in njihovega premoženja,

- za reševanje mladih družin bodo morale TOZD najti ustrezno rešitev, saj so mlade družine prav gotovo potrebne družbene pomoči, vendar dosedanji način reševanja ni bil dober,

- ob predvidenem prehodu na ekonomske stanarine je vsekakor potrebno delati sistem subvencioniranja stanarine.

4.

A) V dosedanjem vzdrževanju in gospodarjenjem s skladom hiš v družbeni lastnini ne moremo govoriti o načrtnem vzdrževanju in gospodarjenju, saj nizka stanarina ni omogočila drugega kot najnujnejša vzdrževalna dela. Sele povišanje stanarin v letih 1977 in 1978 daje prvo možnost pričeti z načrtnim gospodarjenjem. Pri gospodarjenju ugotavljamo v dosedanjem planskem obdobju naslednjo matiko:

- veliko pomanjkanje finančnih sredstev za investicijsko vzdrževanje hiš,

- pomanjkljivo zgrajena nova stanovanja in poraba že tako minimalnih sredstev za odpravo pomanjkljivosti novih stanovanj,

- majhen izbor izvajalcev vzdrževalnih del,

- premajhno sodelovanje hišnih svetov pri opravljanju del,

- nekvalitetno opravljanje vzdrževalnih del,

- slaba opremljenost in tehnološka zastarelost izvajalcev,

- nenačrtno delo pri vzdrževanju zaradi premajhnih sredstev,

- neorganiziranost stanovalcev v zvezi z opravljanjem raznih vzdrževalnih del v hiši,

- ostajanje sredstev tekočega vzdrževanja, s katerimi razpolagajo hišni sveti in zbori stanovalcev,

- premajhna obveščenost stanovalcev in drugih delovnih ljudi o problematiki in organiziranosti vzdrževanja hiš,

- neorganiziranost zborov stanovalcev in hišnih svetov in nedoločeno mesto teh organov v okviru krajevne skupnosti.

B) Usmeritve in ukrepi:

Uvajanje ekonomskih odnosov v gospodarjenje, zahteva vse večjo aktivizacijo hišnih svetov in zborov stanovalcev. Stanovalci odločajo o višini in delitvi stanarine, sprejemajo program del, medtem ko naj bi strokovna služba postala le strokovni servis in usposobljena za izvajanje nalog na osnovi svobodne menjave dela in menjave dela na dohodkovnem principu. Usmeritev mora biti predvsem naslednja:

- strokovno in samoupravno organiziranje izvajalcev vzdrževalnih del in čim večja specializacija za opravljanje posameznih del,

- doseči čim večjo ažurnost pri izvajanju programa vzdrževanja,

- zagotoviti strokovni nadzor pri izvajanju vzdrževalnih del,

- tekoče angažiranje razpoložljivih sredstev,

- uveljavitev ekonomskih stanarin v prihodnjem planskem obdobju, ki naj bi končno razrešila problem financiranja in vzdrževanja stanovanj.

Ekonomska stanarina mora postati družbeno priznana cena za uporabo stano-

vanja in osnova za dejansko krepitev vpliva delovnih ljudi in občanov na odločitve na tem področju ter materialna osnova za samoupravno dogovarjanje in odločanje pri gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini.

Izhodišča za določitev ekonomske stanarine in prehod na ekonomske stanarine so ob upoštevanju skupnih notnih kriterijev predvsem:

- višina ekonomske stanarine je določena na osnovi potrebnih sredstev za amortizacijo, vzdrževanje in upravljanje, upoštevajoč vrednost stanovanjskih hiš in stanovanj na dan 31/12-1978,

- ekonomska stanarina se bo uveljavila do leta 1985,

- dogovorjeni višini stanarine se bodo vsako leto priračunali stroški inflacije,

- osnova za izračun ekonomske stanarine so samoupravno sprejeti plani stanovanjskih hiš, ki jih sprejmejo stanovalci vsake hiše,

- nosilci planiranja bodo skrbeli za izvajanje sprejetih planov na področju gospodarjenja, dejavniki v občini pa bodo pospeševali razvoj obrtnih in drugih dejavnosti, ki so potrebne za gospodarjenje s stanovanjskim skladom,

- povečanje stanarine se bo uveljavljalo procentualno v juniju vsako leto,

- v okviru medobčinskega dogovarjanja se poenostavi in uskladi kriterije za določitev ekonomske stanarine z namenom, da stanovalec enakega stanovanja in enake kvalitete plačuje enako stanarino.

Za uporabo sredstev stanarin bo izdelan program in sklenjen ustrezen samoupravni sporazum. Višina potrebnih sredstev se bo določila na osnovi že omenjenih izhodišč s programom, katerega elementi naj bi bili sestavni del samoupravnega sporazuma o prehodu na ekonomske stanarine. Za opravljanje skupnih nalog naj bi ustanovili samoupravne temeljne enote za vzdrževanje stanovanjskih hiš v družbeni lastnini, sklenjen pa naj bi bil tudi samoupravni sporazum za izvajanje vzdrževalnih del, oblikovanje cen in realizacijo programa vzdrževanja stanovanjskih hiš. Nadalje naj bi se izdelal tudi sistem subvencioniranja stanarin, skupaj s skupnostjo socialnega varstva.

X. KOMUNALNE DEJAVNOSTI

1.

A) V preteklih obdobjih je bil delež investicij v izgradnjo kanalizacijskega omrežja v primerjavi s celotno strukturo investicij komunalne infrastrukture le 9%. Zato je ostalo precej nerešenih problemov:

- vse odpadne vode odteka neprečiščene v vodotoke,

- sekundarna kanalizacijska mreža je deloma zastarela in nekvalitetno grajena,

- zakasnela izgradnja čistilne naprave in nerešeno odvodnjanje,

- nepovezanost obrobni naselij,

- prekomerno infiltriranje odpadnih voda v podtalnico,

- nerešeno prečiščevanje industrijskih odplakov.

Vzroki takega stanja so predvsem v nerešenem sistemu financiranja ter neorganiziranosti.

cije. Stroštev za vzdrževanje cest in javne
snage se bodo letno povečevala za največ
30 % današnjih sredstev, ki so doslej 11 mi-
lijonov dinarjev. Zagotoviti bo potrebno
stroje in sodobnejšo mehanizacijo za zim-
sko vzdrževanje cest in pri javni snagi za-
gotoviti sredstva za popolnejše izkoriščanje
že obstoječih objektov.

Kranju, za industrijo in letališče.
- zgraditi nove ustrezno dimenzioni-
rane cevovode razdelilnih omrežij in jih po-
vezati v krožni sistem,

- zgraditi dodatne večje akumulacije
- vodohrame,

- rekonstruirati obstoječe staro in
prešibko dimenzionirano dovodno in razde-
lilno omrežje,

- vgrajevati merilne naprave za ugo-
tavljanje izgub,

- obnoviti priključke, stare nad 25 let,
- zgraditi avtomatsko povezavo in
kontrolno delovanje v večjih vodovodnih re-
zervoarjih,

- manjše vodovode (Besnica, Golnik,
Goriče, Predvor in Jezersko) urediti tako,
da bodo ustrezali tehničnim, sanitarnim in
drugim predpisom in proučiti, če je potreb-
no te vodovode vključiti v upravljanje v
specializirane OZD.

Za oskrbo s pitno vodo je pripravljen in-
vesticijski program, za kar bo potrebno
opredeliti finančne vire (prispevek ob ceni
vode za razširjeno reprodukcijo, krediti,
prispevek ob priključitvi na javno vodo-
vodno omrežje, namensko združevanje
sredstev).

B) Usmeritve in ukrepi:

Za izgradnjo kanalizacijskega omrežja
in čistilne naprave je že izdelan detajlni
srednjeročni in dolgoročni plan za razdob-
je 1981 - 1985 in 1985 - 90 ter pomeni
hkrati tudi predlog realizacije nerešenih
problemov. Ta program je že v javni ob-
ravnavi. Za realizacijo programa v obdobju
1981 - 1985 je potrebno zbrati cca 268
milijonov dinarjev na način, ki ga oprede-
ljuje sam program.

Z realizacijo le-tega je potrebno sprejeti
vrsto ukrepov, ki so predlagani v programu,
in sicer:

- določiti in realizirati vire sredstev,
kot so: prispevek ob ceni za m³ porabljene
vode, določiti prispevek investitorjev sta-
novanjskih objektov,

- dogovor o delu sredstev, ki se zbirajo
od prispevka za onesnaženo vodo in za dru-
ga sredstva.

2.

A) Nerešeni problemi pri odvozu in
uničevanju odpadkov so zlasti:

- neustrezno urejena smetarska jama,
- pomanjkljiva mehanizacija v sme-
tarski jami,

- finančna nesposobnost upravljalca
smetarske jame, da bi sledil odvozu odpad-
kov na razširjenih območjih in hitreje pri-
dobival novo ustrezno mehanizacijo,

- cene pri rednem odvozu odpadkov,
- problematični pristopi in način od-
voza v novih naseljih.

B) Usmeritve in ukrepi:

Da bi se ključni problemi odvoza, shra-
njevanja in uničevanje odpadnih snovi v
naslednjem srednjeročnem obdobju čim hi-
treje odpravili, bi bilo potrebno skleniti vr-
sto dogovorov med proizvajalci odpadkov
vseh vrst, SKIS ter upravljalcem oz. izva-
jalcem teh storitev. Prav tako pa je pričako-
vati zvišanje cene za redni odvoz odpad-
kov.

3.

A) Na področju vzdrževanja cest in
javne snage ugotavljamo predvsem nasled-
nje pomanjkljivosti in nerešene naloge:

- sredstva za redno vzdrževanje ne za-
doščajo dejanskim potrebam pri vzdrževa-
nju cest, ker dosedanji obseg krije komaj
1/5 potreb,

- sredstva za javno snago niso v taki
višini, da bi ustrezala za vzdrževanje javne
snage po normativih, posebno pa za razšir-
jena območja mesta Kranja,

- zaradi pomanjkanja sredstev je ob-
stoječa mehanizacija premalo izkoriščena,
vzdrževanje cest in javne snage pa sta za-
radi tega tudi manj kvalitetna.

B) Usmeritve in ukrepi:

Ekipe za vzdrževanje cest se mora v na-
slednjem srednjeročnem razdobju kvaliteta
novega povečati, posebno z nabavo mehaniza-

4.

A) Na področju pokopališke dejavnosti
ugotavljamo:

- neprilagojenost pogrebne storitve
sodobnim potrebam pokopavanja v žarne
grobove,

- omejene kapacitete dosedanjega po-
kopališča,

- neustrezne cene.

B) Usmeritve in ukrepi:

- določiti način in postopek žarnega
pokopavanja,

- s krajevnimi skupnostmi se dogovo-
riti o izvajanju pogrebnih storitev na nji-
hovih območjih,

- nabava potrebne opreme.

5.

Za vse naštete komunalne dejavnosti
pa je potrebno zagotoviti:

- cene storitev morajo omogočiti eno-
stavno reprodukcijo,

- sredstva za razširjeno reprodukcijo
je treba zagotoviti znotraj SKIS s prispev-
kom ob ceni storitev in z družbenimi dogo-
vori ali samoupravnimi sporazumi.

6.

A) V prejšnjih obdobjih so bile na pod-
ročju novogradenj, rekonstrukcij in raz-
širitve dovodnih cevodov postavljene
zahtevne in obsežne naloge, ki pa v prejš-
njem delu niso bile uresničene.

B) Usmeritve in ukrepi:

Za nemoteno vodooskrbo v bodoče na
širšem območju občine Kranj je v osnovi
potrebno zagotoviti:

- za vse evidentirane vodne vire na
območju občine Kranj je treba določiti
ožje in širše zaščitne cone, njih lokacija pa
mora biti obravnavana za vsak izvir pose-
bej,

- določiti je treba zaščitna območja v
primeru izkoriščanja podtalnice - Sorško
polje, predvideno za črpanje talne vode za
potrebe Ljubljane - Kranja in Škofje Loke,

- preprečitev širjenja industrijske co-
ne na vodonosno območje,

- za kritje manjkajoče vode za občino
Kranj je treba pripraviti investicijski pro-
gram ojačitve oz. izgradnje novega skupin-
skega vodovoda - Tržič - Kranj. Investi-
cijski program mora biti izdelan na podlagi
kontroliranih podatkov glede minimalne in
maksimalne količine izvirne vode,

7.

A) Javno zelenje, ki je za izgled mesta,
za počutje prebivalstva in izletnikov in za
zagotavljanje normalnih mikroklimatskih
razmer, bistvenega pomena, zaostaja za
hitro povojno izgradnjo cest, za stanovanj-
sko in industrijsko gradnjo. Od leta 1959
dalje so bile urejene le zelenice v ožjem
centru mesta, ki pa so vse potrebne obnove.
V starih stanovanjskih naseljih je ostalo
zelenje prepuščeno dobri volji prebivalcev,
le v novih naseljih Vodovodni stolp II in
Planina je bilo načrtno urejeno. Zelenje ob
industrijskih objektih je prepuščeno smi-
slu, volji in možnostim posameznih
kolektivov.

B) Usmeritve in ukrepi:

Usmeritve in ukrepi v zvezi z urejanjem
javnega zelenja v naslednjem srednjeroč-
nem obdobju bodo:

- urejanje zelenja je naloga, ki jo je
treba obravnavati strokovno in organiza-
cijsko enotno kot ostale komunalne dejav-
nosti,

- v planih razvoja komunalnih dejav-
nosti je treba upoštevati vse potrebe za
ureditev zelenic in razširiti vzdrževanje na
vse zelene površine v mestu,

- organizirati je potrebno strokovno
službo za urejanje zelenic, poskrbeti za
nadzor in čuvanje zelenic,

- za mesto je treba izdelati program
urejanja zelenih površin,

- zagotoviti potrebna sredstva za
urejanje zelenja,

- dosledno je treba izvajati odlok o
javnem zelenju in republiški zakon o jav-
nem zelenju, načrtno urejati zelenje ob
vsaki novogradnji v mestu in občini, uskla-
jeno z načrtom urejanja zelenih površin.
Zelenje mora biti urejeno do tehničnega
prevzema. Investitor je dolžan skrbeti za
redno vzdrževanje zelenja.

XI. NEKATERE USMERITVE NA PODROČJU VODNEGA IN CESTNEGA GOSPODARSTVA, PTT, ENERGETIKE IN NEKATERIH DRUGIH DEJAVNOSTI

1. Na področju vodnega gospodarstva bo potrebno v naslednjem srednjeročnem razdobju zlasti:

– zagotoviti sredstva za ureditev reke Kokre, Jezernice in hudournikov do take stopnje, da visoka voda ne bo več povzročala tako občutne škode,

– izdelati projekt regulacije vodotoka in pristopiti k preprečevanju škodljivega vpliva visokih voda v spodnjem toku reke Tržiške Bistrice od mostu magistralne ceste do izliva v reko Savo,

– urejanje obrežja Save od mostu do Zarice, upoštevajoč interese organizacij združenega dela, HE Mavčiče, OVS Gorenjske, SKIS in drugih in obrežja reke Kokre v skladu z načrtovanjem izgradnje rekreacijskega centra, izgradnjo prodne pregrade v Predosljah in obnovo jezua pri Oljarici,

– nadaljevati z regulacijo potoka Zabcne, z izgradnjo osnove odvodne mreže na območju melioracijskega sistema Tenetiše, pristopiti k prvi fazi regulacije potoka Zlebnica, dokončno urediti sotočje Kokre z Vobnico v skladu s predvideno prestavitvijo ceste in izgradnjo novega mostu,

– sofinanciranje čistilnih naprav, ki bodo izkazovale največji učinek čiščenja.

2. Če bo sklenjen samoupravni sporazum o financiranju modernizacije cest, če bodo odobreni ustrezni bančni krediti in bodo tako do konca tekočega srednjeročnega obdobja modernizirani tudi cestni odseki Pšenična polica–Zalog, Ješetova ulica, Voklo–Senčur, cesta skozi Naklo, Besnica–Nemilje–Podblica, Sejmišče v Kranju, potem bodo v tem srednjeročnem obdobju ostali nmodernizirani odseki Senčur–Trata, Skofjeloška cesta skozi Stražišče do Bitenj, Kranj–Trboje, Labore–Podreča in Prebačevo–Voklo. Razlog je v pomanjkanju sredstev, poleg tega pa so analize pokazale, da imajo prednost drugi odseki.

Do konca srednjeročnega razdobja bo predvidoma dokončana prva faza 10-letnega programa izgradnje cest (most čez Savo, križišče Orehek, nadvoz na Zasavski cesti, prestavitev Ceste 1. maja).

Usmeritve in ukrepi v naslednjem srednjeročnem obdobju bodo:

– uskladiti samoupravno organiziranost in izpopolniti financiranje na tem področju v skladu s pričakovanim zakonom o javnih cestah in zakonom o cestnih skupnostih,

– prioritarna naloga bo dokončanje 10-letnega programa izgradnje cest in modernizacija cest, ki bodo opredeljene v planu do leta 1985,

– ob pogoju, da bodo zagotovljeni dodatni viri sredstev in v odvisnosti od višine sredstev, bo SKIS pripravila nove programe izgradnje oz. modernizacije cest.

3. Usmeritve na področju razvoja PTT bodo:

– mrežo poštnih enot razširjati z novimi enotami predvsem v mestnih območjih tako, da bi bila ena ptt enota za 10.000 prebivalcev, na podeželju pa naj bi bila ptt enota na 3.600 prebivalcev,

– z uvajanjem sodobnih delovnih priprav in sodobno organizacijo dela izboljšati hitrost in kvaliteto ptt storitev ter produktivnost dela,

– v Kranju zgraditi ptt center, ki bo prevzel funkcionalno povezavo ptt prometa regijskega značaja (funkcija glavne telefonske centrale, poštnega centra in končne telegrafске centrale), poleg tega pa bo povezan z višjimi nivoji v republiki in Jugoslaviji (koaksijalni kabelski sistem Kranj–Ljubljana),

– glede na potrebe po novih telefonskih priključkih bo potrebno v Kranju zgraditi rajonske telefonske centrale, v ostalih krajih pa povečati obstoječe kapacitete ATC in zgraditi nove končne telefonske centrale ter potrebne medkrajevne povezave med ATC,

– vzporedno s širjenjem kapacitet ATC graditi tudi krajevno telefonsko omrežje v skladu s smernicami, ki jih bodo sprejele krajevne skupnosti v okviru samoupravne interesne skupnosti za ptt promet.

4. Predviden porast porabe električne energije in zagotavljanje ustrezne kvalitete zahteva v naslednjem srednjeročnem razdobju predvsem naslednje usmeritve:

– nujno je zgraditi nov prenosni objekt 380 kV z ustrezno transformacijo (Okroglo), ki bo služil za napajanje vse Gorenjske,

– dograditev transformacije v RTP Primskovo, da bo zagotovil energijo za kompleks Planina, za razvoj industrijske cone ter za napajanje potrošnje v smeri proti Senčurju, letališču in proti Preddvoru,

– nadaljevati z izgradnjo kranjske zanke, ki služi za osnovno napajanje posameznih razdelilnih transformatorskih postaj na nivoju 110 kV, medtem ko drugi sistem 10 ali 20 kV služi kot rezervni vod za pomožna napajanja,

– intenzivna gradnja objektov 10 in 20 kV in ustreznega nizkonapetostnega omrežja, realizacija prehoda napajalne napetosti 10 kV na 20 kV (razen mesta Kranj), začeti tudi z rezervnim napajanjem, da se zmanjšajo prekinitve dobave električne energije ob remontih in okvarah,

– v posameznih naseljih se naprej uvajati interpolacijo transformatorskih postaj za izboljšanje napetostnih razmer na nizkonapetostnem omrežju.

5. Sedanji in predvideni razvoj prometa na letališču Ljubljana zahteva v prihodnjih letih izgradnjo letališkega potniškega terminala na južni strani vzletno-pristajalne steze in priključitev na cestno omrežje.

6. Zaradi nevzdržnih razmer na sedanji tržnici bo nedvomno nujno, da se ta prenese na že predvideno lokacijo ter, da se razmišlja tudi o določitvi novih lokacij. Z ustanovitvijo samoupravne interesne skupnosti za preskrbo bo skrb za to dejavnost prevzela ta interesna skupnost.

7. Kvalitetnejše opravljanje dimnikarskih storitev, ki bo v skladu s protipožarnimi predpisi, bo mogoče zagotoviti le z boljšimi delovnimi pogoji in s kvalificiranimi delavci. Rešitev bo treba iskati v ustreznem organiziranju in z reševanjem problemov v interesni skupnosti za varstvo pred požarom.

8. Prevoz potnikov v mestnem prometu bo zaradi varčevanja s prostorom in energijo moral imeti v prihodnosti večjo težo. Temu primerno ga bo treba tudi bolje organizirati. Povečati bo treba število prog ter izboljšati frekvenco. Za rešitev teh vprašanj bo moral izvajalec pripraviti podrobnejši plan razvoja.

9. Na področju varstva pred požarom se kot temeljno izhodišče tudi v naslednjem srednjeročnem razdobju postavlja nadaljevanje procesa podružbljanja. Osnovna področja delovanja bodo usmerjena predvsem na boljšo organiziranost varstva pred požarom, elementarnimi in drugimi nesrečami, na preventivno dejavnost ter na izboljšanje operativne sposobnosti.

Za doseg načrtovanih ciljev bo v naslednjem obdobju potrebno predvsem:

– prenesti vso iniciativno delovanje preventivne, operativne in izobraževalne dejavnosti na poklicno gasilsko službo. Zavod za požarno, reševalno in tehnično službo mora postati strokovni, vzgojni in akcijski center na območju občine,

– planiranje potreb SIS za varstvo pred požarom temeljiti na dejanskih potrebah po varnosti na osnovi ocene požarne

ogroženosti, postaviti planiranje na enotne osnove, sredstva pa razporejati tako, da bodo zagotavljala normalno delovanje izvajalcev in ustrezno opremo za reševanje.

Vse večje potrebe po celoviti preventivni dejavnosti zahtevajo organiziran pristop k:

– strokovnemu usposabljanju delavcev v OZD, predavanjem in demonstracijam v šolah ter k višanju splošnega nivoja osveščanja delovnih ljudi in občanov glede varstva pred požari in drugimi elementarnimi nesrečami tudi s širjenjem literature,

– preventivnim pregledom in svetovanjem, vzdrževanju in serviranju vseh vrst ročnih gasilnih aparatov, določanju mest in postavljanju teh aparatov v novih objektih ter izdelavi požarnovarnostnih načrtov.

Predviden nadaljnji intenzivni družbeni in gospodarski razvoj občine v naslednjem obdobju opredeljuje usmeritev razvoja varstva pred požarom, elementarnimi in drugimi nesrečami v strokovno krepitve in angažiranje na vseh področjih gasilsko-reševalne dejavnosti. Tako delovanje pa zahteva predvsem modernizacijo in številno izboljšanje opreme, nadaljnje strokovno usposabljanje kadrov, obnovo telefonskega in signalnega omrežja ter gradnjo večnamenske stavbe preventivne službe in garažnih prostorov.

XII. RAZVOJ KRAJEVNIH SKUPNOSTI

A) Samoupravni položaj delovnih ljudi in občanov v KS se postopoma krepi, saj se v njih vse bolj izpostavljajo neposredni odnosi med njihovimi delom in življenjem, tako da postaja KS dejansko sestavni del družbenoekonomskih odnosov.

Rezultati razvoja KS v dosedanjem obdobju so precejšnji, zahvaljujoč tako uspehom na področju samoupravne organiziranosti, polnemu vključevanju v delegatski sistem občine, izoblišanju materialne osnove za delo in razvoj, kot tudi večji prizadevnosti in pobudi samih krajanov. S tem so se KS uveljavile kot pomemben dejavnik v procesu razvijanja in utrjevanja samoupravne vloge občine.

S sprejetim družbenim planom občine Kranj za obdobje 1976–1980 so KS zavezane analizirati stanje in razmere delovanja sedanjih KS in oceniti pogoje za takšno ali drugačno prostorsko oblikovano KS. Večina KS s to analizo še ni začela.

Za hitreje razreševanje določenih vprašanj pri nadaljnjem uresničevanju samoupravne preobrazbe v KS je skupščina občine Kranj na sejah zborov v marcu 1979 obravnavala oceno in usmeritev samoupravnega razvoja KS v občini in sprejela določena stališča, priporočila in sklepe, ki podrobneje opredeljujejo novo vlogo in položaj KS v občini.

V KS, ki so se v glavnem aktivno vključile v pripravo planskih dokumentov za obdobje 1976–1980, so se kazale precejšnje težave v razumevanju novega sistema samoupravnega družbenega planiranja. To velja posebno za funkcijo samoupravnih sporazumov o temeljih plana KS in za

sporazuma o temeljih plana ni sprejela nobena KS. Njihove tekoče srednjeročne plane lahko opredelimo zato bolj kot spisek želja, kot pa dokument usklajenih in materialno izvedljivih planskih razvojnih usmeritev. Tako stanje na področju planiranja v KS in številne druge težave, s katerimi se soočajo KS, so narekovele, da smo sprejeli dva specifična dokumenta: samoupravni sporazum o financiranju dejavnosti v KS in družbeni dogovor o gradnji družbenih objektov v KS. Tako zbrana sredstva se delijo KS za investicijsko dejavnost in redno vzdrževanje komunalnih naprav na osnovi sprejetih kriterijev in sklepov zbora KS Skupščine občine Kranj. Občinski proračun pa zagotavlja KS samo namenska sredstva za funkcionalno delovanje samoupravnega in delegatskega sistema ter za družbenopolitično dejavnost.

B) Usmeritve in ukrepi:

Na področju samoupravnega razvoja KS v prihodnjem srednjeročnem planskem obdobju bo osnovna usmeritev v prizadevanosti in kakovosti dela za nadaljnji razvoj in uveljavljanje samoupravnih družbeno-ekonomskih in drugih odnosov v krajevni skupnosti.

Osnova za razvoj KS kot interesnih skupnosti za neposredno povezanost ljudi v kraju bivanja in različnih oblikah združevanja dela in sredstev, bo njihova nadaljnja samoupravna preobrazba v skladu z ustavo, zakonom o združenem delu in drugimi sistemskimi zakoni. Prizadevanja KS bodo zato usmerjena predvsem v uresničitev nalog, ki izhajajo iz »Analize o samoupravnem razvoju KS« in v:

- zaključitev procesa prostorskega preoblikovanja in zaokrožitve KS v takšne okvire in velikost, kjer bo delovnim ljudem in občanom zagotovljeno čimveč možnosti za neposredno izražanje ter samoupravno demokratično usklajevanje potreb in interesov, za učinkovito uresničevanje dogovorov in sklepov delavcev in krajanov,

- učinkovitejšo samoupravno organiziranost delovnih ljudi in občanov v KS z oblikovanjem samoupravnih organov, ki bodo omogočali kar najbolj neposredno odločanje krajanov o vseh zadevah znotraj KS in v širši družbenopolitični skupnosti,

- zagotavljanje resničnega delegatskega delovanja in oblikovanja skupščin KS, usklajevanja in vsebinskega dograjevanja statutov KS, intenziviranje dela delegacij KS in njenih članov, ustanavljanje raznih svetov in teles KS (sveti potrošnikov, poravnalni sveti, komisije za družbeno planiranje itd.),

- večjo povezanost z združenim delom, s samoupravnimi interesnimi skupnostmi ter v polni vključitvi v sistem družbenega planiranja v občini, neposredno samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje z OZD, SIS in družbenopolitično skupnostjo morata postati osnovna stebra nadaljnjega delovanja in razvoja KS,

- zadovoljevanje skupnih potreb v KS z združevanjem sredstev na osnovi sklenjenih samoupravnih sporazumov o temeljih plana KS, OZD, SIS in njihovih enot ozioroma temeljnih skupnosti in preko svobodne menjave dela,

- reševanje kadrovskega problema, zagotavljanje večje množičnosti v delovanju, razvoj informacijskega sistema in krepitev koncepta ljudske obrambe in družbene samozaščite,

- hitrejšo reševanje prostorskih pogojev delovanja samoupravnih organov,

tako, da se vsi organi in organizacije znotraj krajevne konference SZDL sproti dogovarjajo o uporabi družbenih objektov in prostorov, tam, kjer le-ti ne zadoščajo, pa zgraditi ustrezne prostore, pri tem pa samoprispevke delovnih ljudi in občanov uveljaviti kot osnovni vir financiranja,

- prostovoljno delo mora biti še naprej osnova družbenopolitičnega dela v KS, uveljaviti pa se mora tudi na vseh ostalih področjih (strokovno delo za potrebe samoupravnih organov, izgradnja objektov, itd.),

- organiziranje lokalnih delovnih akcij.

XIII. VARSTVO OKOLJA

A) V občini in gorenjski regiji stanje v zvezi z varstvom okolja ni zadovoljivo. V tekočem srednjeročnem obdobju je bilo sklenjeno malo dogovorov o sanaciji onesnaženega okolja in še tisti, ki so bili sklenjeni, se izvajajo z zamudo.

B) Usmeritve in ukrepi:

Narava, naše celotno življenjsko okolje postaja s hitrim razvojem proizvodnih sil, tehnološkim napredkom in splošno urbanizacijo ter industrializacijo čedalje bolj ogroženo. Zato moramo z zavestno dejavnostjo, s procesi sporazumevanja in dogovarjanja naš odnos do okolja bistveno spremeniti. Postati mora trajna skrb vsega združenega dela, posameznikov in širše družbene skupnosti, saj je problem varstva okolja širši in ga je zato smotrno obravnavati in reševati na nivoju celotne gorenjske regije.

V značilnosti pokrajine, ki je izrazito kmetijsko-gozdarska, posega izredno močna urbanizacija in industrializacija, ki prinaša vse probleme onesnaževanja okolja. Varstvu okolja bo potrebno v naslednjem srednjeročnem obdobju posvetiti izredno mero pozornosti, predvsem z naslednjimi ukrepi:

- urediti je potrebno deponiranje klasičnih odpadkov,

- na Gorenjskem je potrebno urediti zbirališče odpadnih olj, njihove embalaže ter način njihovega odstranjevanja,

- spodbujati predelavo vseh vrst odpadkov,

- sprejeti je potrebno družbeni dogovor o sanaciji reke Save in njenih pritokov,

- vsi novi zazidalni načrti morajo vključevati kanalizacijske in prečiščevalne naprave,

- zaščititi je potrebno obstoječa in potencialna območja zbiranja pitnih voda,

- zbirati podatke o onesnaževanju zraka ter vključiti v razvojne programe sanacijske programe za obstoječe vire onesnaževanja,

- v pripravi dolgoročnega prostorskega plana zagotoviti največjo možno mero zaščite kmetijskih in gozdnih površin,

- preprečevati različna možna nezakonita dejanja (emisija škodljivih snovi, neodgovorno odlaganje odpadkov, odpiranje greznic, nedovoljeno gradnjo objektov itd.),

- pravilno uporabljati umetna gnojila,
- ohranjati in vzdrževati gorski prostor in kmetije,

- zavarovati kmetijske in gozdne površine ob cestah,

- urejati zelenice, parke, pločnike in peš-poti, sprehajalne in kolesarske steze, parkirišča in garaže.

XIV. USMERITVE NA PODROČJU LJUDSKE OBRAMBE IN DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

Za razvoj ljudske obrambe in družbene samozaščite bomo v naslednjem srednjeročnem razdobju upoštevali naslednje usmeritve:

- vse potrebe LO in DS morajo biti integralni del srednjeročnega plana vsake organizacije in skupnosti ter vnešene v vse dogovore in sporazume o financiranju razvoja OZD, SIS in KS,

- v posebnih aneksih teh planov se morajo načrtovati samo naloge, ki niso za širše obveščanje kot so: oboroževanje enot TO, NZ, vodstev po vojni organizaciji, opremljanje s sredstvi za OJOA in zveze, planiranje in izvajanje vojnih vaj ipd.,

- primarna naloga v občini je ustvariti 30-dnevne občinske zaloge živilskih proizvodov in skladišč za te, po odloku in programu iz 1978. leta. Sem sodi tudi dogovor in akcija za ustvarjanje 30-dnevni zalog v gospodinjstvih (»Paket 84«), zagotovitev 10-dnevni rezerv v trgovinah na drobno in debelo ter v mlevskopredelovalni industriji in pekarnah,

- vzpodbujati razvoj malega gospodarstva in obrti, zlasti tiste deficitarne za potrebe SLO, kot so: kovaška, podkovska, čevljarška, krojaška, kolarska, ključavničarska, žagarska, mlevska, puškarska, ipd.,

- očitno obstoječe opuščene objekte (po naši zbrani evidenci iz aprila in maja 1979: 24 mlinov, 16 žag in 8 malih elektrarn), konzervacijo in nabavo manjkajočih rezervnih delov je potrebno ustrezno stimulirati, prej pa strokovno oceniti,

- izdelati študijo možnih mest za načrte HE do 10 kV, predvsem na vodni pogon, ker po sedanjih ocenah pokriva komaj 25 % z lastno energijo. Lokacije teh bi morale biti tudi v baznem območju SLO. Sem sodi tudi nakup rezervnih agregatov, zlasti za potrebe zdravstva, šolstva in IPD,

- pri sprejemanju investicijskih načrtov upoštevati obrambni vidik,
- zaloge surovin in repromateriala za tiste artikle, ki so po »vojni« nomenklaturi v I. in tudi II. skupini, povečati na enomesečne v skladu z ekonomskimi možnostmi,

- energetsko bazo zagotoviti tudi s subvencioniranjem nakupa cistern in goriva, ki bi jih locirali po presoji oboroženih sil, GG ter Cestnega podjetja in KOGP, za

razporeditev po kmetijah pa v sodelovanju z Gorenjsko kmetijsko zadrugo,

— na področju komunale, gradbeništva in vodnega gospodarstva je potrebno povečati mrežo gozdnih cest, planirati povezavo Šenturške gore in Možjance in modernizirati lokalna cestišča,

— odločneje bo treba izvajati načrt gradnje javnih in drugih zaklonišč, prav tako pa planirati mesta za zaklonilnike in zemljanke, kjer ni možnosti za trdnejše zaklanjanje,

— izdelati natančen kataster podzemnih komunalnih naprav (KOGP, Vodovod, PTT, Elektro) in postopoma rešiti problem urejanja vodotokov in hudournikov, ki povzročajo največ škode ob večjih poplavalah,

— zaščititi je treba vse vodnjake in druge izvire pitne vode,

— v kmetijstvu in živinoreji se mora izvajati program kvalitetnejše izrabe vseh možnih površin in program reje živali, zlasti v hribovitih predelih, obnoviti opuščene gorske pašnike in košenice,

— cilj razvoja kmetijstva je vsekakor tudi čimvečja možnost samooskrbe v izrednih in vojnih razmerah,

— pri planiranju telefonskega omrežja upoštevati, da je v naši občini še zmeraj 45 naselij (iz 20 KS) brez teh zvez, zato je potrebno prioritarno planirati zveze do KS, ki jih nimajo, kar mora biti primarna naloga območne skupnosti za PTT promet,

— opremljanje zdravstvenih postaj, zlasti za hitre posege na terenu (premični kompleti) in ustvarjanje sanitetnih rezerv,

— skupnost socialnega skrbstva in krajevne skupnosti morajo poskrbeti za organizacijsko-kadrovsko in predvsem materialno opremljanje komisij (ekip) za socialno delo v KS. Te morajo biti usposobljene za nego in varstvo otrok, ostarelih in bolnih v izrednih razmerah (elementarne nesreče) in v vojni,

— SIS za vzgojo in izobraževanje in KS, kjer so opuščene podružnične šole morajo planirati redno vzdrževanje teh šol (Šenturška gora, Pševo, Besnica),

— še naprej šolski predmet obrambe in družbene samozaščite vključevati v programe drugih predmetov, kakor tudi v izvenšolske aktivnosti,

— usposabljanje prebivalstva za vsestransko varnostno in samozaščitno pripravljenost mora še naprej potekati v še manjših skupinah, z boljšo materialno in metodično podlago. Podlaga mora biti tudi ocena ogroženosti določenega okolja,

— skrbeti za usmerjanje mladih v vojaške šole in poklice,

— kulturna skupnost mora planirati učinkovito zaščito vseh kulturnih dobrin (spomeniki, dokumentacija, knjige ipd.) ter se zato ustrezno dogovoriti z vsemi KS in drugimi imetniki teh dobrin,

— za učinkovito in pravočasno informiranje občanov in delovnih ljudi v miru, v izrednih in vojnih razmerah je nujno organizacijsko in materialno zagotoviti IPD dejavnost,

— vsem omenjenim potrebam srednjeročnega razvoja morajo posvetiti pozornost tudi banke, zavarovalnice, gospodarska zbornica in poslovna združenja,

— z izobraževanjem širiti varnostno kulturo, posebej dobro varovati vitalne objekte in se zavzemati za usposabljanje pripadnikov CZ in NZ.

7

3. Naloge in obveznosti v zvezi z razmerji v delitvi družbenega proizvoda in dohodka.

4. Ključne obveznosti in naloge glede izgradnje in združevanja sredstev za:

- izgradnjo družbenih objektov,
- razvoj komunalnih dejavnosti,
- razvoj kmetijstva.

5. Nekatere naloge v zvezi z razvojem manj razvitih krajevnih skupnosti.

6. Skupne naloge s področja urejanja prostora.

7. Nekatere naloge v zvezi z ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Pomembnejša nova področja samoupravnega sporazumevanja v zvezi s prevzemanjem obveznosti in združevanjem sredstev bodo:

1. Izgradnja centra usmerjenega izobraževanja na Zlatem polju.

2. Ustanovitev interesne skupnosti za pospeševanje kmetijstva.

3. Izgradnja večjih rekreativnih, turističnih in gostinskih objektov.

4. Izgradnja osnovnih šol.

5. Izgradnja vzgojnovarstvenih objektov.

6. Izgradnja doma borcev NOV in mladine.

7. Izgradnja stanovanj, uvedba ekonomskih stanarin, izvajanje vzdrževalnih del in oblikovanje cen.

8. Izgradnja cest v občini in po potrebi za razvoj komunalnih dejavnosti.

9. Ustanovitev interesne skupnosti za preskrbo.

10. Pospeševanje razvoja manj razvitih krajevnih skupnosti.

11. Varstvo okolja.

12. Prevzemanje obveznosti v medobčinskem dogovarjanju (usmerjeno izobraževanje, varstvo okolja, ipd.).

POMEMBNEJŠE NEPOSREDNE IN SKUPNE NALOGE

Večino vprašanj skupnega pomena v občini bodo v prihodnjem srednjeročnem obdobju urejali v temeljnih organizacijah združenega dela in v njihovih asociacijah, v krajevnih skupnostih in banki samoupravnimi sporazumi o temeljih njihovih planov. Zato skupščina občine naroča samoupravnim organizacijam in skupnostim, da v pripravljanju svojih planskih dokumentov pripravijo programe učinkovitih ukrepov za realizacijo sprejetih skupnih nalog in ciljev.

Področja, ki so pomembna za razvoj občine in so opredeljena s cilji razvoja v naslednjem srednjeročnem obdobju, bodo tudi predmet dogovora o temeljih družbenega plana občine Kranj.

Obveznosti, naloge in pravice, ki jih bodo udeleženci sprejeli s tem dogovorom, bodo temeljile na samoupravnih sporazumih o temeljih planov.

To načelo bo veljalo tudi za vse obveznosti in naloge, ki jih bodo nosilci sprejemali v dogovorih o temeljih družbenih planov republike in federacije.

Vse obveznosti, ki jih bodo nosilci planiranja sprejeli v jugoslovanskih in republiških dogovorih, morajo biti vključene tudi v družbeni dogovor o temeljih plana občine.

Da bi družbeni plan občine za obdobje 1981–1985 slonel na dogovoru o svojih temeljih kot rezultatu širšega samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja v občini, bo potrebno pravočasno oblikovati, uskladiti in sklepati o obveznostih in nalogah, ki naj bi jih vseboval dogovor o temeljih družbenega plana občine za obdobje 1981–1985.

Dogovor o temeljih družbenega plana občine za obdobje 1981–1985 bo vseboval:

1. Naloge in kriterije v zvezi z nadaljnjim razvojem gospodarstva in obveznosti podpisnikov.

2. Naloge v zvezi z izvajanjem politike zaposlovanja.

V skladu s temi smernicami skupščina občine naroča izvršnemu svetu in upravnim organom, da za uresničevanje predvidenih srednjeročnih ciljev in nalog pripravijo predloge ukrepov iz svojih pristojnosti.

Skupščina občine obvezuje vse nosilce planiranja, da naj na osnovi analiz možnosti svojega razvoja za obdobje 1981–1985 oblikujejo smernice za pripravo svojih planov in elemente za samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje v septembru in oktobru letos, da bo oblikovanje planov za obdobje 1981–1985 v samoupravnih organizacijah in skupnostih ter v občini potekalo v skladu z načeli sistema samoupravnega družbenega planiranja v rokih, ki so za te aktivnosti predvideni in tako, da bo uveljavljena odločilna vloga delavcev in delovnih ljudi pri oblikovanju njihovih življenjskih in delovnih pogojev v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Številka: 30-07/1978-05

Datum: 11/7-1979

Predsednik
Stane Božič, l. r.

KAZALO

stran

GLOBALNA OCENA DOSEDANJEGA DRUŽBENO-GO- SPODARSKEGA RAZVOJA OBČINE KRANJ	217
DOSEDANJI GOSPODARSKI IN DRUŽBENI RAZVOJ OBČINE IN USMERITVE Z UKREPI NA POSAMEZNIH PODROČJIH	218
I. Razvoj socialističnih samoupravnih odnosov v ob- čini	218
II. Usmerjenost v dinamičen in stabilen razvoj	220
III. Politika zaposlovanja	220
IV. Razvoj gospodarstva	222
V. Dohodek in njegova delitev	224
VI. Usmeritve na nekaterih področjih socialne politike	225
VII. Nekatero usmeritve prostorskega razvoja občine	227
VIII. Razvoj družbenih dejavnosti	229
IX. Razvoj stanovanjskega gospodarstva	233
X. Komunalna dejavnost	235
XI. Nekatero usmeritve na področju vodnega in cestnega gospodarstva, PTT, energetike in nekaterih drugih dejavnosti	237
XII. Razvoj krajevnih skupnosti	237
XIII. Varstvo okolja	238
XIV. Usmeritve na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite	238
POMEMBNEJŠE NEPOSREDNE IN SKUPNE NALOGE	239